NÜFUS ARTIŞINA BAĞLI OLARAK YAŞAM ALANI DEĞİŞİMİ: DAR ALANLI KONUTLAR

Nihan Sümeyye Gündoğdu
171417104

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İç Mimarlık Anabilim Dalı
İç Mimarlık Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hicran Özalp

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Eylül, 2019

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

NİHAN SÜMEYYE GÜNDOĞDU'ın "Nüfus Artışına Bağlı Olarak Yaşam Alanı Değişimi : Dar Alanlı Konutlar" başlıklı tezi 16.09.2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği" nin ilgili maddeleri uyarınca İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans/Doktora tezi oy birliğiyle/~~oy çokluğuyla,~~ başarılı/başarısız olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı. Adı ve Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	Dr. Öğr. Üyesi Hicran ÖZALP	.....
Üye	Prof. Dr. Ünal DEMİRARSLAN	.....
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Sibel DEMİRARSLAN	.....

Prof. Dr. İlter BÜYÜKDIĞAN
Enstitü Müdürü

	ŞEKİL ONAY SAYFASI	Doküman No	FR-105
		İlk Yayın Tarihi	20.12.2017
		Revizyon Tarihi	10.12.2018
		Revizyon No	01
		Sayfa	1/2

ŞEKİL ONAY SAYFASI

15/10/2019

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Aşağıda bilgileri bulunan lisansüstü öğrencinin tezi şekil yönünden tarafımca incelenmiş ve Enstitüye teslim edilmesi uygun bulunmuştur.

Anabilim Dalı Başkanı
Adı-Soyadı
İmza

Prof. Dr. Ümel Demirarslan

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
ADI SOYADI	NİHAN SÜMEYYE GÜNDOĞDU
ÖĞRENCİ NUMARASI	171417104
ANABİLİM DALI	İÇ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
PROGRAMI	(X) YÜKSEK LİSANS ( ) DOKTORA ( ) SANATTA YETERLİK
DANIŞMANI	DR. ÖĞRT. ÜYESİ HİCRAN ÖZALP
TEZ BAŞLIĞI	NÜFUS ARTIŞINA BAĞLI OLARAK YAŞAM ALANI DEĞİŞİMİ: DAR ALANLI KONUTLAR
SAVUNMA TARİHİ	16.09.2019
e-posta	nsgundogdu25@gmail.com

İç Kapak	☑ Var ☐ Yok
Jüri Onay Sayfası	☑ Var ☐ Yok
Etik İlke ve Kurallara Uyum Beyanı	☑ Var ☐ Yok
İntihal Raporu	☑ Var ☐ Yok
Teşekkür Sayfası	☑ Var ☐ Yok
Öz (Başlık-Öz-Anahtar Sözcükler)	☑ Var ☐ Yok
Abstract (Title-Abstract-Key Words)	☑ Var ☐ Yok
İçindekiler	☑ Var ☐ Yok
Çizelgeler Listesi	☐ Var ☑ Yok
Şekiller Listesi (varsa)	☐ Şekil yok ☑ Uygundur ☐ Uygun Değildir
Kısaltmalar Listesi	☑ Var ☐ Yok
Tablolar Listesi (varsa)	☐ Tablo yok ☑ Uygundur ☐ Uygun Değildir
Ekler Listesi (varsa)	☑ Ek yok ☐ Uygundur ☐ Uygun Değildir
Özgeçmiş	☑ Var ☐ Yok
Sayfa Genişliği	☑ Uygundur ☐ Uygun Değildir
Yazı Tipi	☑ Uygundur ☐ Uygun Değildir

Hazırlayan: İlgili Birim	**Onaylayan:** Kalite Yönetim Koordinatörlüğü

	ŞEKİL ONAY SAYFASI	Doküman No	FR-105
		İlk Yayın Tarihi	20.12.2017
		Revizyon Tarihi	10.12.2018
		Revizyon No	01
		Sayfa	2/2

Referans Kullanımı	☑ Uygundur ☐ Uygun Değildir
Kaynakça Yazımı	☑ Uygundur ☐ Uygun Değildir
Ekler (varsa)	☐ Ek yok ☑ Uygundur ☐ Uygun Değildir

Hazar Akgül
İmza

Hazırlayan: İlgili Birim	Onaylayan: Kalite Yönetim Koordinatörlüğü

maltepe üniversitesi	ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI	Doküman No	FR-178
		İlk Yayın Tarihi	01.03.2018
		Revizyon Tarihi	
		Revizyon No	00
		Sayfa	iv/99

Revizyon Takip Tablosu

REVİZYON NO	TARİH	AÇIKLAMA
00	01.03.2018	İlk yayın.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

16/09/2019

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarından bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmanın Maltepe Üniversitesinde kullanılan "bilimsel intihal tespit programı" ile tarandığını ve öngörülen standartları karşıladığını beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Nihan Sümeyye Gündoğdu

Hazırlayan	Kalite Koordinatörü	Kurumsal Yetkili
İlgili Birim	Dr. Öğr. Üyesi Şafak GÜNDÜZ	Prof. Dr. Belma AKŞİT

(Dokuman No: FR-178; Yayın Tarihi: 01.03.2018; Revizyon Tarihi: ; Revizyon No:00)

Nüfus Artışına Bağlı Olarak Yaşam Alanı Değişimi: Dar Alanlı Konutlar

Yazar Nihan Sümeyye Gündoğdu

Gönderim Tarihi: 15-Eki-2019 11:27AM (UTC+0300)
Gönderim Numarası: 1193190778
Dosya adı: TEZ_M.docx (7.68M)
Kelime sayısı: 15746
Karakter sayısı: 106826

Dr. Öğr. Üyesi. Hicran Özakpı Erataman

Nüfus Artışına Bağlı Olarak Yaşam Alanı Değişimi: Dar Alanlı Konutlar

ORIJINALLIK RAPORU

%7	%6	%1	%4
BENZERLIK ENDEKSI	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCI ÖDEVLERI

BIRINCIL KAYNAKLAR

1	polen.itu.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
2	www.toplumdusmani.net İnternet Kaynağı	%1
3	www.itirazci.com İnternet Kaynağı	<%1
4	Submitted to Mimar Sinan Guzel Sanatlar University Öğrenci Ödevi	<%1
5	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<%1
6	nedir.ileilgili.org İnternet Kaynağı	<%1
7	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<%1
8	Submitted to Ege Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamda bana gösterdikleri destekten ötürü danışmanlığımı yapan Dr. Öğr. Üyesi Hicran Özalp ve Dr. Öğr. Üyesi Hamide Temel Bilgen'e teşekkür eder, sevgi ve saygılarımı sunarım. Ayrıca verdiği fikirlerle tez çalışmamda yardımcı olan Öğr. Gör. Oğuz Demiraslan, Dr. Öğr. Üyesi Sibel Demiraslan'a ve manevi olarak desteğini hiç esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Elif Altın'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez yazım aşamasında anket çalışmamda ve yabancı dil çevirisinde bana destek olan Muhammet Arasoğlu ve Yasemen Hazar Bozkurt'a, intihal aşamasında yardımcı olan Arş. Gör. Mine Gündoğdu'ya ve Prof. Dr. Hamdullah Kılıç'a, sıkıldığım zamanlarda desteğini hiç esirgemeyen arkadaşlarım Didem, Feyza, Elif ve Ela'ya, sonsuz minnetlerimi sunarım. Ayrıca desteğini ve yardımını asla esirgemeyen Mimar İrem Karadağ'a, çalışmam boyunca izinlerinde fedakarlık gösteren Kocaeli Vivense Ailesini teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatım boyunca bana destek olan, bilgi ve birikimlerini hiç esirgemeyen bütün öğretmenlerime şükranlarımı sunarım.

Hayatım boyunca her zaman arkamda olan, bana her konuda destek veren ve yardımlarını esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Nihan Sümeyye Gündoğdu

Eylül, 2019

ÖZ

NÜFUS ARTIŞINA BAĞLI OLARAK YAŞAM ALANI DEĞİŞİMİ: DAR ALANLI KONUTLAR

Nihan Sümeyye Gündoğdu
Yüksek Lisans Tezi
İç Mimarlık Anabilim Dalı
İç Mimarlık Yüksek Lisans Programı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hicran Özalp
Maltepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2019

Bu tez çalışmasında günümüz Türkiye koşullarında artan nüfus ve kentleşme oranına bağlı olarak artan konut ihtiyacı ve yapı alanlarının daralması ile ortaya çıkan dar alanlı konutlar incelenmiştir. Öncelikli olarak bize yön vermesi amacıyla nüfus akabinde mekân kavramları incelenmiştir. Bu bakış açısıyla literatür taraması yapıldıktan sonra küçülen mekanlarda toplumsal yapı göz önüne alınarak nasıl daha yaşanılabilir hale getirilir sorusuna cevap aranmıştır. Kullanıcının kimliği ve ihtiyacı doğrultusunda değişiklik gösteren dar alanlı konutlarda ortak sorun ve çözüme ulaşmak amaçlı anket çalışmasıyla desteklenmiştir. Sonuç olarak baktığımızda daralan konutlarda farklı kültürlerde ve farklı kullanıcı kimliğine göre değişen ihtiyaca bağlı olarak fonksiyonel çözümlere başvurulmaktadır. Bu bağlamda bu tip mekânlar tasarlanırken tasarımcının mekânda maksimum fayda sağlayacak şekilde çözüm önerisi ve mekân içerisinde kullanılmayan, ölü alanlar dahi fonksiyonel çözümler ile kullanışlı hale getirmesi gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dar Alanlı Konutlar, Fonksiyonel Çözüm, Mekân, İç Mekân, Nüfus.

ABSTRACT

CHANGES OF LIVING AREAS DUE TO POPULATION INCREASE: NARROW AREAS

Nihan Sümeyye Gündoğdu
Master Thesis
Department of Interior Architecture
Interior Architecture Programme
Advisor: Asst. Prof. Hicran Özalp
Maltepe University Science and Engineering Graduate School, 2019

In this thesis, narrow houses which have appeared due to increasing population and urbanization rate, increasing housing needs and contraction of building spaces in present conditions of Turkey were examined. To give us a direction, firstly, population and then space were examined. After literature review with this viewpoint, the answer of the question that how reducing spaces can be made more livable considering the social structure in reducing spaces have been searched. In narrow houses varying according to user's identity and need, a survey was conducted in order to reach common problem and solution. As a result, functional solutions have been applied depending on the needs changing according to different cultures and different user identities. In this context, when designing such spaces, the designer needs to offer a solution for maximum benefit and needs to find functional solutions to the unused areas in the space and make them more useful.

Keywords: Narrow Areas, Functional Solution, Space, İnterior Space, Population.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii
İNTİHAL RAPORU vi
TEŞEKKÜR vi
ÖZ ix
ABSTRACT x
TABLOLAR LİSTESİ xii
ŞEKİLLER LİSTESİ xiii
KISALTMALAR LİSTESİ xv
ÖZGEÇMİŞ xvi
1. BÖLÜM GİRİŞ 16
1.1 Tez Konusu 2
1.2 Tezin Amacı 2
1.3 Tezin Kapsamı ve Araştırmada Kullanılan Yöntemler 2
2. BÖLÜM NÜFUS ARTIŞINA BAĞLI OLARAK YAŞAM ALANI DEĞİŞİMİ 3
2.1 Nüfus Tanımı ve Önemi 3
2.2 Nüfus Artışı Nedenleri 5
2.3 Tarihsel Süreç İçinde Dünya Nüfusu 9
2.4 Konut Sorununa Çözüm Arayışı 16
3. BÖLÜM DAR ALANLI KONUTLAR 18
3.1 Mekan Kavramı 18
3.1.1 İç Mekan Kavramı 23
3.2 Konut Kavramı 24
3.2.1 Dar Alanlı Konut Kavramı 31
4. BÖLÜM DAR ALANLI KONUTLARDA PLANLAMA VE TASARIM KRİTERLERİ 35
4.1 Dar Alanlı Konutlarda İç Mekan Biçimlenişi 35
4.2 Fonksiyonel Çözümler 40
4.2.1 Hareketsiz(Sabit) ve Hareketli Fonksiyonel Mobilya 41
4.3 Çok Amaçlı ve Modüler Çözümler 54
4.4 Akıllı ve Pratik Çözümler 57
4.5 Dönüşebilen Mekan 64
5.BÖLÜM ALAN ÇALIŞMASI 69
5.1 Alan Çalışması Anket Sonuçları 69
5.2 Bölüm Değerlendirmesi 75
6. BÖLÜM SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER 76
EK'LER 78
EK-A İnternet Kaynaklar 78
EK-B Dar Alanlı Konut Anket Soruları 80
KAYNAKÇA 82

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2. 1 Dünya Nüfusu 6
Tablo 2. 2 Nüfus Artış Nedenleri 6
Tablo 2. 3 Eğitim Düzeyi 7
Tablo 2. 4 Yıllara Göre Doğurganlık Hızı 8
Tablo 2. 5 Dünya Nüfus Tahminleri 11
Tablo 2. 6 Dünya Nüfus Tahminleri 12
Tablo 2. 7 1520-1530 Osmanlı Nüfusu 13
Tablo 2. 8 1990 Yılına Kadar Nüfus ve Artış Hızları 14
Tablo 2. 9 Tarihsel Süreç İçerisinde Konut Değişimi 16
Tablo 3. 1 İmar Yönetmeliği –Konutlarda Bulunması Gereken Genişlik ve Alanlar 33
Tablo 4. 1 Konut Kullanıcı Gereksinimlerinin Sınıflandırılması 36
Tablo 5. 1 Dar Alanlı Konut Kullanıcı Cinsiyet Oranı 69
Tablo 5. 2 Dar Alanlı Konut Kullanıcı Yaş Oranı 70
Tablo 5. 3 Dar Alanlı Konut Kullanıcı Yaş Oranı 70
Tablo 5. 4 Dar Alanlı Konut Kullanıcı Medeni Durum Oranı 71
Tablo 5. 5 Dar Alanlı Konut Ortak Kullanım Alanı 71
Tablo 5. 6 Dar Alanlı Konut Mekan İhtiyaç Durumu 72
Tablo 5. 7 Dar Alanlı Konut Mekan İhtiyaç Durumu 72
Tablo 5. 8 Dar Alanlı Konut Mekan Kullanımı 73
Tablo 5. 9 Dar Alanlı Konut Sosyal Alan İhtiyacı 73
Tablo 5. 10 Dar Alanlı Konut Donatı Yeterliliği 74
Tablo 5. 11 Dar Alanlı Konut Fonksiyonel Durumu 74
Tablo 5. 12 Dar Alanlı Konut Depolama Durumu 74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2. 1 Dünya Nüfusu 10
Şekil 3. 1 Galaksi Görüntüsü 19
Şekil 3. 2 Mekan Nedir 20
Şekil 3. 3 Mekânı Tanımlayan Mimari Ögeler 21
Şekil 3. 4 İç Mekan Oluşumu 23
Şekil 3. 5 Terra Amata, Homo Erectus 27
Şekil 3. 6 Karain Mağarası, Antalya 27
Şekil 3. 7 Homo Sapiens Konut Örneği, Ukrayna 28
Şekil 4. 1 Kayar Mekanizmalı Dolap(Brown,1993) 41
Şekil 4. 2 Kayar Mekanizmalı Dolap(Mack,1988) 41
Şekil 4. 3 Kayar Mekanizma 42
Şekil 4. 4 Kayar Mekanizma 42
Şekil 4. 5 Kayar Mekanizmalı Dolap 42
Şekil 4. 6 Kayar Mekanizma 42
Şekil 4. 7 Kayar Mekanizmalı Masa (Brown, 1993) 43
Şekil 4. 8 Kayar Mekanizmalı Masa 43
Şekil 4. 9 Seyhanın Yatak Modülü 44
Şekil 4. 10 Kayar Mekanizmalı Oturma Alanı 44
Şekil 4. 11 Çok Amaçlı Yatak(Parik,1999) 44
Şekil 4. 12 Kayar Mekanizmalı Yaşam Alanı 45
Şekil 4. 13 Kayar Mekanizmalı Yaşam Alanı 45
Şekil 4. 14 Kayar Mekanizmalı Yaşam Alanı (Graining, 1994) 45
Şekil 4. 15 Kayar Mekanizmalı Oturma Alanı 46
Şekil 4. 16 Tezgah Altı Modüller 47
Şekil 4. 17 Mutfak Modülü 48
Şekil 4. 18 Mutfak Modülü 48
Şekil 4. 19 Fonksiyonel Mutfak 49
Şekil 4. 20 Kompakt Ünite Mutfak (Parikh,1994) 50
Şekil 4. 21 Kompakt Ünite Mutfak 50
Şekil 4. 22 Kompakt Ünite Mutfak 50
Şekil 4. 23 Yatak Odası Tefriş 51
Şekil 4. 24 Fonksiyonel Dolap ve Yatak 51
Şekil 4. 25 Duvara Monte Lavabo(Mack, 1988) 52
Şekil 4. 26 Duvara Monte Dolap 52
Şekil 4. 27 Modüler Islak Hacim(Ball, 1987) 52
Şekil 4. 28 Modüler Islak Hacim 52
Şekil 4. 29 Çalışma Alanı Gizli Bölme 53
Şekil 4. 30 Çalışma Alanı Modülü 53
Şekil 4. 31 Kompakt Sandalye 53
Şekil 4. 32 Ömer Ünal Nar Mobilya Tasarımı 54
Şekil 4. 33 Form Değiştiren Mobilya 55
Şekil 4. 34 Birçok İşleve Sahip Mobilya 55
Şekil 4. 35 Birçok İşleve Sahip Mobilya 55
Şekil 4. 36 Modüler Mobilya 56
Şekil 4. 37 Modüler Mobilya 57
Şekil 4. 38 Modüler Mobilya 57
Şekil 4. 39 Mutfak Bazası 58
Şekil 4. 40 Depolama Çözümleri(Brown,1993) 58

Şekil 4. 41 Depolama Çözümleri 58
Şekil 4. 42 Depolama Çözümleri (Brown, 1993) 58
Şekil 4. 43 Depolama Çözümleri 59
Şekil 4. 44 Depolama Çözümleri 59
Şekil 4. 45 Mutfak Masası Çözümleri.....59
Şekil 4. 46 Mutfak Masası Çözümleri(Brown,1993.....60
Şekil 4. 47 Depolama Çözümleri 60
Şekil 4. 48 Depolama Çözümleri(Mack,1988).....60
Şekil 4. 49 Mutfak Masası Çözümleri(Brown, 1993) 61
Şekil 4. 50 Çalışma Masası Çözümleri 61
Şekil 4. 51 Banyo Çözümleri 61
Şekil 4. 52 Banyo Çözümleri 61
Şekil 4. 53 Banyo Çözümleri 62
Şekil 4. 54 Banyo Çözümleri 62
Şekil 4. 55 Depolama Çözümleri 62
Şekil 4. 56 Depolama Çözümleri 62
Şekil 4. 57 Döşeme Altı Çözümleri 63
Şekil 4. 58 Merdiven Altı Çözümleri.....63
Şekil 4. 59 Tam Bölücü Dönüşebilen Mekan 64
Şekil 4. 60 Dönüşebilen Mekan 65
Şekil 4. 61 Dönüşebilen Mekan 65
Şekil 4. 62 Dönüşebilen Mekan 66
Şekil 4. 63 Dönüşebilen Mekan 66
Şekil 4. 64 Dönüşebilen Mekan 67
Şekil 4. 65 Dönüşebilen Mekan 67
Şekil 4. 66 Dönüşebilen Mekan 68
Şekil 4. 67 Dönüşebilen Mekan 68
Şekil 4. 68 Kısmi Bölücü (Mack,1988) 68
Şekil 5. 1 Bursa 40 Metrekare Konut Örneği.....75

KISALTMALAR

TÜİK : TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

TDK : TÜRK DİL KURUMU

ÖZGEÇMİŞ

Nihan Sümeyye Gündoğdu

İç Mimarlık Anabilim Dalı

Eğitim

Derece	Yıl	Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı
Y.Ls.	2019	Maltepe Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı
Ls.	2017	Kocaeli Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık Anabilim Dalı
Lise	2013	Mehmet Akif Ersoy Anadolu Lisesi

İş/İstihdam

Yıl	Görev
2019 -	Vivense Teknoloji Hizmetleri ve Ticaret A.Ş.
2018 -	Nurus Ofis Mobilyaları
2017 -	Şantiye Şefi

Mesleki Birlik/Dernek Üyelikleri

Yıl	Kurum
2010 -	Üye: -
2012 -	Üye: -

Alınan Burs ve Ödüller

Yıl	Burs/Ödül
2007	Devlet Parasız Yatılı Okulları

Yayınlar ve Diğer Bilimsel/Sanatsal Faaliyetler

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı : Çıldır, 1995 Cinsiyet: K
Yabancı diller : İngilizce (iyi)
GSM / e-posta : 05428949638 / nsgundogdu@gmail.com

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Evrenin varoluşundan bu yana tarihsel süreç içerisinde insanoğlunun hayatını sürdürebilmesi, güvenli bir ortam oluşturabilmesi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için barınmaya ihtiyaç duyulmuştur. Geçmişten günümüze; avcılık ve toplayıcılık, ateşin bulunması, tarım faaliyetlerinin ve hayvancılığa başlanması ile yerleşik hayata geçişin sonucu olarak konut yapıları ortaya çıkmaya başlanmıştır. Tarih öncesi çağlarda ilk insanlığın ortaya çıktığı zamanlarda besin, ateş, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamayı bilmeyen insanlar barınma ihtiyaçlarını mağaraları oyarak gidermişlerdir. Daha sonra iklim ve çevresel koşulların değişmesiyle yeni arayışlara başlayan insanlar göç etmeye başlamışlardır ve göçebeliğin etkisiyle çadır olgusu ortaya çıktığı görülmüştür. Göç ettikleri yerlerde yaşamaya başlayan insanoğlu zamanla teknolojinin de gelişmesi ile bölgesel olarak farklılık gösteren çok katlı ve rezidanslar gibi yapılar oluşturmaya başlamış ve günümüzdeki halini almıştır. İnsanlığın ve teknolojinin ilerlemesi yine bölgesel olarak farklılık gösterse de çeşitli sorunlara sebebiyet vermeye başlamıştır. Bunlarda bir tanesi de nüfus sorunu ve akabinde getirdiği sorunlardır. Günümüzde giderek artan nüfus konut sorununun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Kalabalıklaşan toplum, aile yapısının değişimi ve nüfus yoğunluğuna bağlı olarak mekânların alanları küçülmeye başlamıştır ve konutlarda değişime neden olmuştur. Mekân canlıların yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmeleri için en önemli ögelerden biridir. İç mekân ise yapıların iç kısımlarının tasarlanması ve planlaması ile oluşmakla birlikte insanların yaşamsal faaliyetlerinin gerçekleştiği bir birimdir. Yaşadığımız konutların metrekarelerinin küçülmesi, iç mekân tasarımını da etkilemiştir, bu sebeple küçülen mekânlarda kullanıcının ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için fonksiyonel yollara başvurulmaktadır. Bundan dolayı yaşam alanı değişimi küçük mekânların oluşumuna aslında dar alanlı konutların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Bu tezin çalışma kapsamı da nüfus artışından dolayı küçülen mekânlar nasıl daha fonksiyonel olur varsayımdan yola çıkılarak oluşturulmuştur. Dar alanlı konutlar özelikle büyük şehirlerde hayatımıza çok fazla dâhil olmaya başladı ve yaşam tarzımızı da etkilemesi kaçınılmaz oldu. Dar alanlı konutların iç mekân tasarımında modern yaşam ve şehir hayatına ayak uydurabilmesi için fonksiyonel çözümlere başvurulmaktadır. Bu çalışmada nüfus artışına bağlı olarak dar alanlı konutların oluşumunda iç mekân ölçütleri incelenecektir. Bu ölçütler oluşturulurken, günümüzde yaşadığımız konutların alt ve üst sınır olarak metrekare belirlenmiş olup Kocaeli ve İstanbul'da bulunan dört farklı site, 40 kullanıcı hanesi ele alınıp alan çalışmasıyla desteklenmiştir.

1.1.Tez Konusu

Mekân bütün canlılar için yaşam alanıdır. İnsanlar iş yerlerinden çıktıklarında kendilerine ait bir evde, dış mekândan korunmak, yaşamsal faaliyetlerini gidermek için bir iç mekâna ihtiyaç duyarlar. Bu mekânlar kullanıcıya göre değişiklik göstermekle beraber, küçülen mekânlarda dahi insanlar kendi ihtiyaçları doğrultusunda donatıya sahip olmak istemektedirler. Bu nedenle küçülen mekânlarda daha fonksiyonel, kullanışlı bir mekân veya küçük alanların verimli değerlendirilmesini istemektedirler. Bu çalışmada nüfus artışına bağlı olarak yaşam alanı değişiminin araştırılması, dar alanlı konutlarda iç mekan planlanması, düzenlenmesi, tasarım kriterlerinin oluşturulması, dar alanlı mekanlarda nasıl daha yaşanılabilir hale getirilmesi incelenecektir.

1.2.Tezin Amacı

Konut tasarım ve planlaması yapılırken neye ihtiyaç duyduğumuz önemli bir ölçüttür. Çünkü konut içinde yaşayacak birey iç mekân tasarımını etkilemektedir. Bu tez kapsamında yaşam alanı değişimine bağlı olarak dar alanlı konutlarda, kalabalık nüfuslu aileler veya yalnız yaşayan bireyler için değişen kullanıcı ihtiyacı göz önüne alınarak dar alanlı konutlar için olmazsa olmazları yani ana kriterleri oluşturma, mekanda nasıl daha iyi fonksiyonel hale getirme, yaşam kolaylığı ve konutta max fayda nasıl sağlanır sorularına cevap arama, aynı zamanda alan çalışmasıyla belirlenen sorular doğrultusunda dar alanlı konutların gerekliliği ve fonksiyonelliği konusunda sonuca varmak ve kullanıcıların düşüncelerini, tepkilerini ve beklentilerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

1.3.Tezin Kapsamı ve Araştırmada Kullanılan Yöntemler

Literatür taramasıyla teorik bir çalışma yapılacak olup, belirlenen sitelerinin yönetiminden izin alınma durumunda, belirlenen sorular doğrultusunda anket çalışmasıyla desteklenecektir. Literatür araştırması; YÖK taraması, makalelerin, dergilerin, kitapların incelenmesi, farklı yabancı ve yerli sitelerden görsellerin toplanması, internet taraması şeklinde yapılmıştır. Tüm kaynaklara erişim sağlandıktan sonra içerik doğrultusunda, okunup tekrardan yorumlanması yapılacak olup Word dosyasına aktırılacaktır. Ayrıca excel tablolarıyla desteklenecektir. Anket çalışması Google anket veya ssps programları kullanılacaktır.

BÖLÜM 2. NÜFUS ARTIŞINA BAĞLI OLARAK YAŞAM ALANI DEĞİŞİMİ

Farklı yaşam biçimlerinin de ortaya çıkmasıyla giderek artan nüfus hemen hemen hayatımızın her alanını etkilemeye başlamış ve yaşam alanlarının değişmesine sebebiyet vermiştir. Daha önce belirttiğimiz gibi artan nüfusla birlikte konuta olan talebin artması alan yetersizliği gibi nedenlerden dolayı konut sorununu ortaya çıkarmış ve konut metrekarelerin küçülmesine neden olmaktadır. Bu çalışma kapsamında, küçülen mekânları incelemeden önce konut-nüfus-dar alanlı konut ilişkisinin daha iyi anlaşılması açısından bu bölümde, sırasıyla nüfusun tanımı ve önemine, nüfusun artış nedenlerine, tarihsel süreç içerisindeki dünya nüfusuna ve son olarak konut sorununda çözüm arayışından bahsedilecektir.

2.1. Nüfus Tanımı ve Önemi

TDK'de bir ülkede, bir bölgede, bir evde belirli bir alanda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı, popülasyon olarak tanımlanan nüfus, Arapça kökenli olup Arapça 'nefs' kelimesinin çoğulu olan nüfu: su (nufūs) can, hayat, ruh anlamına gelen, aynı zamanda 'bir yerde oturan, ikamet eden' anlamına gelen saki kelimesinin çoğulu olan 'sekene/sükkan' kelimelerinin karşılığı olarak tanımlanmaktadır.(Gökburun, 2017;tdk.gov.tr, E.T. 18.02.2018)

Genel anlamda nüfus belirli bir zamanda, sınırları kesin olarak tanımlı; bir bölgede, ülkede, kıtada veya kentte, kasabada, şehirde aynı zaman diliminde yaşayan insan sayısını belirleyen topluluğu ifade eden kavram olarak kullanılmaktadır. Nüfus yalnızca sayısal bir veri olarak değil, aynı zamanda toplumun; yaşını, cinsiyetini, nüfusu oluşturan bireylerin sosyal ve ekonomik özelliklerinin dağılımını ve değişimini de içerir. (Bayat, 2010; Doğan, 2015; Kerim, 1997; Nüfus Ne Demektir , 2017; nufus.nedir.org, E.T. 11.03.2019)

Kısaca sınırları belirlenmiş bir alanda yaşayan insanların oluşturduğu topluluk olarak tanımlanan nüfus, her ne kadar esas olarak demograf yanın konusu olsa da birçok ilim dalı onu çeşitli yöntemler ile ele almakta ve incelemektedir.(Bozkurt, 2007; Yılmaz, 2013)Toplumların nüfusunu sayısal veri açısından (nitelik ve nicelik), yapısı, gelişimi ve dağılımı gibi çeşitli yönlerden inceleyen bilime demografi, bir diğer ismiyle

nüfus bilimi denir. (Yılmaz, 2013) Yunanca demos (nüfus, halk) ve graphia veya graphos (çizmek, tasvir, yazmak) kelimelerinden üretilmiştir. (Gökburun, 2017) Demografinin amacı ve konusu; zamanla nüfusun yapısını, oluşum şekillerini istatistik olarak ortaya koyan, doğum, ölüm, göç hareketleri, boşanma, yaş-cinsiyet durumu, eğitim, dini inançları, aile yapısı, gelenek göreneklerine göre yaşam tarzları, eğitimine göre durumlarını inceleyen, gözlemleyen, araştıran kısaca nüfusu hacmi, gelişmesi ve bünyesi olmak üzere çeşitli alanlarda ele alan, sosyal siyasi, kültürel ve iktisadi olarak derleyen bilim dalıdır.(Aksu, 2011;Gökburun, 2017)Nüfus konusu tarihsel süreç içerisinde başta demografi olmak üzere siyasi, askeri, tarih, coğrafya, iktisat, sosyoloji, ekonomi gibi alanlarında odağı olmuştur. Nüfus coğrafya biliminin en güncel ve önemli konularından biridir. Çünkü Gökburun'a göre beş tema coğrafyanın temelini oluşturmaktadır; yer, konum, hareket, bölge ve insan-çevre etkileşimidir(Bayat, 2010; Gökburun, 2017)Nüfus ile çevre arasında ki ilişkiyi uzun yıllardır araştırmacılar üzerinde çalışmaktadır. İlişkinin ayrıntılı olarak incelenmesi araştırmacılar tarafından birçok nedenden önemsenmektedir. Geçmiş yıllarla karşılaştırıldığında insan kaynaklı çevresel değişiklikler günümüzde de daha hızlı hal almaya başlamıştır. Artık çevresel değişikliklerin insan üzerindeki etkisi artmakla birlikte, nüfus çevreyi etkilememekte, çevre de insan faaliyetlerinin bir sonucu olarak nüfusu etkilemektedir. Dünya nüfusu yıllık %1 hızla artmaya devam etmekte ve bu durumda gelecek neslin yaşamsal faaliyetlerini etkilemektedir. (Özgür, 2017) Uluslararası düzeyde nüfus konusuna gösterilen ilginin en belirgin örneği Romanya'nın Bükreş kentinde 1974 yılının ağustos ayında Birleşmiş Milletlerin 'dünya nüfus yılı' olarak kabul etmesi Dünya Nüfus Konferansı vasıtasıyla gerçekleştirilmiştir. (Bayat, 2010; Saraç, 1992)

İnsan yeryüzünde var olduğu tarihten bugüne kadar, nedeni ve mekanizması ne olursa olsun, hem sayıca artmış hem de hayat standartları yükseltmiştir. Hızlı nüfus artışı hem politika açısından hem de toplum hayatında birçok probleme sebep olmaktadır. (Saraç, 1992)Gelişmiş ülkelerde nüfus artış hızının az olması ya da nüfusun azalıp-artması ülkenin geleceğini etkilemektedir. (Palu, E.T. 19.02.2018) Özellikle iktisadi gelişmenin en önemli faktörlerinden biri olan insan, ülkeler açısından gerek ekonomi, siyasi, askeri ve sosyal açılardan nüfus konusunda büyük önem arz etmekle beraber ülkelerin sahip oldukları iktisadi ilerlemelerine paralel bir nüfus artış hızına malik olması gerekmektedir. Ülkelerin sahip olduğu bireylerin nitelikleri, bilgi ve becerileri gelişmiş bir toplum ve geri kalmış toplum arasındaki farklılıkları ortaya koymaktadır.

Nüfus konusuna, tarihsel süreç içerisinde gelişmiş veya az gelişmiş ülkelerin ve uygarlıkların bakışı farklı olmuştur. Tüm dünya farklı zamanlarda nüfusla ilgili birçok sorunla karşı karşıya kalmıştır. Nüfus sorunu, eski dönemlerden 20. yüzyıl başlarına kadar ulusal bir nitelik taşımakla birlikte 20. yüzyıl başlarında uluslararası bir sorun olmaya başlamıştır ve bunun üzerine çeşitli politikalar oluşturulmaya başlanmıştır. Nüfus sorunu sadece istatistiksel bir sorun olarak değil aynı zamanda bireylerin ilerlemesi, toplumun gelişmesi, isteklerin karşılanması ve refah seviyesinin artmasını da içermektedir. Sayısal ve niteliksel taraflarıyla nüfus, özelikle yatırımların dağılımını, sermaye kaynakların kullanımını ve bir ölçüde de seviyesini etkiler. Özellikle nüfus konusu gerek ekonomi, iktisat, işsizlik uygulamalarında önemli olduğu kadar eğitim, sağlık, ulaşım, barınma açısında çevre-mimari ilişki bakımından da önemli yere sahiptir. (Bayat, 2010)

Hızlı nüfus artışının çevre-mimari etkileşiminde önemli bir etkiye sebep olması barınma ihtiyacının artmasına neden olmasıdır. Artan nüfusla birlikte ihtiyaç duyulan konut sayısını artmaktadır. Geçmişten günümüze barınma ihtiyacını mağaraları oyarak karşılamaya başlayan ilk insanlar teknolojinin gelişmesi ve sürekli artan nüfusla, kullanıcının ihtiyacını karşılamak amacıyla hem konut sayısında artışa hem de çeşitli konut yapılarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Konut sayısı arttıkça, çevrede artık yeterli olmamaya başlayınca yüksek yapılar ortaya çıkmaya başlamış ve bu da konutların metre karelerinin küçülmesine sebep olmaktadır.

2.2. Nüfus Artışı Nedenleri

Bir ülkedeki nüfus artışını ölüm ile doğum oranı arasındaki fark göstermektedir. Eğer doğum oranı ölüm oranından az ise nüfus artışı meydana gelmektedir, tam tersi olacak şekilde ölüm oranı doğum oranından fazla ise nüfusta azalma meydana gelmektedir. Genellikle gelişmiş ülkelerde ise nüfus artış hızı az, az gelişmiş ülkelerde nüfus artış hızı fazla olduğu görülmektedir. (nedir.com, E.T. 10.05.2019) Geçmişten incelediğimizde avcı toplayıcı kabilelerden günümüzün modern toplumlarına gelene kadar nüfus ve onun giderek artan miktarı dünyanın en önemli sorunlarından biri olmuştur. (Yakar, 2012) Bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak incelediğimiz (2.3 Tarihsel Süreç İçinde Dünya Nüfusu) dünya nüfusu 1990'lı yıllardan itibaren kesin olarak her yıl 93 milyon kişi ilavesi ile artış göstermiş olduğu ve yaklaşık olarak nüfus artış hızının %1,78 olduğu ön görülmektedir. (Aksu, 2011)

Tablo 2. 1 Dünya Nüfusu

Yıllar	Dünya Nüfusu
1650	500 milyon
1700	610 milyon
1750	790 milyon
1800	980 milyon
1850	1,260 milyar
1900	1,650 milyar
1950	2,520 milyar
2000	6,060 milyar

Kaynak: Bilgi Ustam Web Sitesi
E.T: 02.11.2018

Nüfus artış nedenlerini sınıflandıracak olursak aşağıda görüldüğü gibi bir tablo oluşturabiliriz. (bk. Tablo 2. 2)

Tablo 2. 2 Nüfus Artış Nedenleri

Yaşam Standartların Yüksekliği	Savaşların Azalması
Doğum ve Ölüm Oranı	Nüfus Planlaması Çalışması
Sağlık ve Beslenme	Ülke Sınırlarında ki Değişmeler
Göç Hareketleri	Kadınların Eğitim Düzeyinin Artması
Eğitim	Kadınların Ekonomik Bağımsızlıklarının Artması

Kaynak: nedir.com Web Sitesi (Tablo Oluşturma Kendisi)
E.T: 02.11.2018

Nüfus tabloda görüldüğü gibi doğum, ölüm ve göç gibi nedenlere bağlı olarak değişken bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla bu yapılar zamanla niteliklerinin ve sayısının değişmesine yol açmaktadır. (Yakar, 2012) Toplumların yaşadığı demografik hareketler, ekonomik, politika ve kültürel yapıyla etkileşim halindedir. Tabloyu ve bu etkileşimi biraz daha açacak olursak;

Sanayileşmeyle gelen iş imkânları nedeniyle ülkelerin ve kentlerin gelişmişlik seviyesine göre kırdan kente doğru meydana gelen göçler toplum yaşamının değişmesine sebep oluşturabilir. Bu sebeple nüfusun kentlerde artmasıyla birlikte; toplumda evlenme, doğurganlık ve boşanma oranlarını doğrudan etkilediği düşünülmüştür. Bir yerde nüfusun artıp ya da azalması doğum-ölüm ve göçlerle

meydana geleceğinde bahsetmiştik. (Gökburun, 2017) Bir bölgede doğanlar ile ölenler arasındaki farka doğal nüfus artışı denir. Bölgesel olarak farklılık göstersede Türkiye'de nüfusun çoğalmasında etken olan nedenlerin başında doğumlar gelir. Bu farklılıklar batı bölgesinde az iken doğu bölgesinde fazladır. Kentlerdeki oranın daha az olmasının kadının iş hayatına girmesi, eğitim seviyesi ve kentin imkanlarından yararlanma isteği gibi birçok sebebi vardır. (Palu, E.T.18.02.2018)(Bknz. Tablo 2. 3) Doğum oranın artması ve ölüm oranın azalması, nüfus artışını belirleyen iki önemli faktördür. Doğum oranıyla ölüm oranı arasında ki fark ve göçler nüfus artışını doğrudan etkilemektedir. Nüfus artışındaki en önemli faktör doğumun ölümden fazla olmasıdır. Doğum oranı, göç ve ölümle meydana gelen nüfusu geçtiğinde, yani doğum oranı fazla ölüm oranı az olduğunda o ülke veya bölgede nüfus artışı meydana gelir. (Gökburun, 2017)

Tablo 2. 3 Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Kadın başına düşen canlı doğum sayısı
Okuryazar olmayan	4,6
Herhangi bir kurumdan mezun olmayan	3,8
İlkokul mezunu	2,7
İlköğretim	1,3
Ortaokul mezunu	2,1
Lise ve dengi okul mezunu	1,8
Yüksek okul mezunu	1,6

Kaynak: Bilgi Ustam Web Sitesi
E.T: 02.11.2018

Herhangi bir bölgenin nüfus artışında, doğumlar kadar ölümler de etkili olmaktadır. Bu etki ölüm durumlarında göç ve doğum ile beraber nüfusun yapısını ve hacmini oluşturan etmenlerden olması sebebiyle oldukça önem arz etmektedir. Çünkü bir ülke veya bölgede, yıllık ölüm ve doğum arasındaki fark o yerin gerçek nüfus artış hızını verir. Doğumlar nüfusun artmasına sebep olurken, ölümler azalmasına sebep olmaktadır. Nüfusun doğru bir şekilde tespiti ölüm ve doğum oranlarının incelenmesiyle gerçekleşmektedir. Ölüm oranları da doğum oranları gibi zaman ve mekan gibi nedenlerden dolayı farklılık göstermektedir. (Gökburun, 2017)Aşağıdaki tabloda

Türkiye'de canlı doğan bebek sayısı, bebek ve ölüm oranları, toplam doğurganlık hızı ve çocuk sahibi olmada ortalama yaş durumu görülmektedir.

Tablo 2. 4 Yılara Göre Doğurganlık Hızı

Sayım yılı	Evlenmiş kadın başına ortalama canlı doğan bebek	Evlenmiş kadın başına ortalama yaşayan çocuk sayısı	Bebek ölüm hızı 0-1 yaş %	Çocuk ölüm hızı 1-4 yaş %	Toplam doğurganlık hızı %	Çocuk sahibi olmada ortalama yaş
1970	3,9	2,9	150	60		
1975	4	3	158	65		
1980	4,1	3,1	126	47	3,4	28
1985	4,1	3,2	109	37	2,5	29
1990	3,7	3,1	67	16	2,6	28
2000	3,2	2,8	43	7	2,5	28

Türkiye'de canlı doğan bebek sayısı, bebek ve çocuk ölüm oranları, toplam doğurganlık hızı, çocuk sahibi olmada ortalama yaş durumu

Kaynak: Bilgi Ustam Web Sitesi
E.T: 03.11.2018

Nüfus artış nedenlerinden bir diğer sebep de göçlerdir. Göç kavramı TDK ' de

> Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret

şeklinde tanımlanmaktadır. (tdk.gov.tr, E.T. 04.03.2019)

Göç; nüfusun farklı nedenlerden dolayı sürekli yaşam alanlarını, bir idari sınırı geçerek kişilerin veya grupların, bir ülkeden veya yerleşim yerinden başka bir ülkeye, bölgeye geçici veya kalıcı olarak taşınması şeklinde tanımlayabiliriz. Bu taşınma hareketleri ülkeler arası, bölgeler arası, şehirler arası, uluslararası, kıtalar arası, kırdan şehire vb. şeklinde olabilir. (Gökburun, 2017)

Coğrafya, ekonomik, politika, sosyoloji gibi bilim dallarında farklı anlam içeren göç kavramı, farklı yönleriyle ele alınsa da, bütün tanımlar insan-mekan ilişkisine çıkmaktadır. (Gökburun, 2017)

Yılmaz göçü; ''anlamlı bir uzaklık ve etki yaratacak kadar kısa bir süre içinde gerçekleşen bütün yer değişmeler'' olarak tanımlamaktadır. İnsanlık tarihiyle başlayan bu yer değiştirmeler insanın daha iyi yaşam koşulları elde etmek, geçimlerini sağlamak, farklı imkanlardan yararlanmak gibi sebeplerden dolayı tarih boyunca bir yerden başka bir yere göç ederek, günümüz dünyasında kentlerin yapısını belirleyen önemli faktörler

arasında yer almaktadır. Yazının bulunmasından, tekerleğin icadına kadar maddi ve manevi değerlerle, farklı kültürlerden grupların ve bireylerin, belirli bir kültürel etkileşim altına girmesi sonucunda farklı kültürleşmelerinde meydana gelmesi göçlerle olmuştur. (Gökburun, 2017; Yılmaz, 2014) Göçü iki farklı şekilde ele alacağız. İlk olarak iç göçler nüfusa artırıcı bir etki yaratmamakla birlikte, kentleşmeyle birlikte nüfusa kırsal bölgeden kente doğru bir akım yarattığı görülmektedir. (Aksu, 2011)

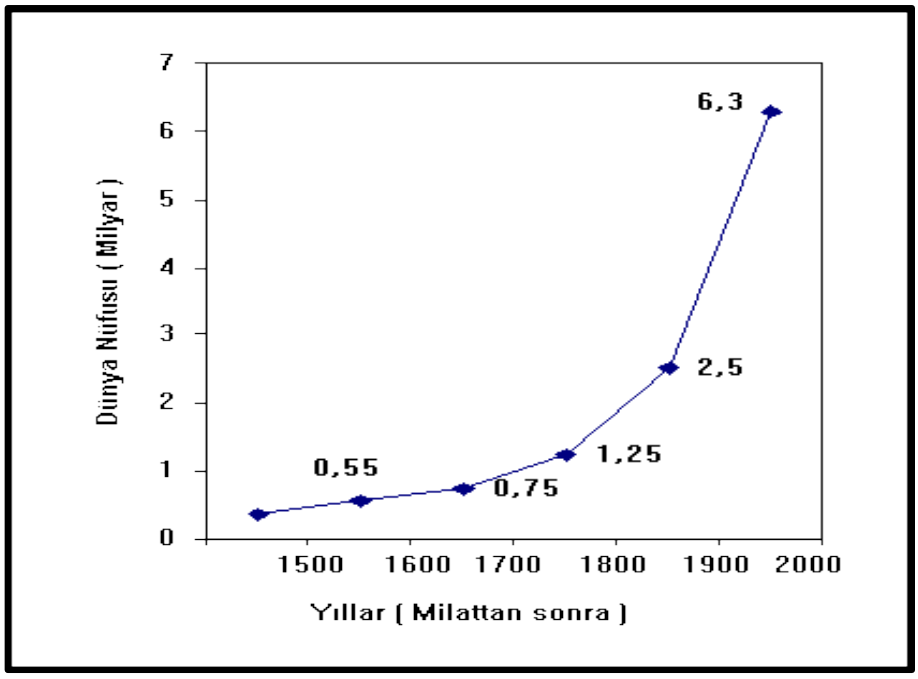
Dış göçler ise bir ülkenin nüfusunu azaltıcı ve artırıcı yönde etki eden nüfus hareketlerindendir. Osmanlı döneminde beri başlayan göç hareketleri 1989'a kadar devam etmektedir. Siyasi olaylara bağlı olarak dönem dönem artan, bazı zamanlarda ise yavaşlama göstermiştir. Türkiye ilk büyük göç 1923-1924 yılları arasında, 405.306 toplam göçmen ile meydana geldiği, 1923-1950 yılları arasında ise azalan-artan bir grafik izlediği ve ikinci dünya savaşından sonra göç hareketlerinin azaldığı söylenmektedir. 1969'a kadar ise Türkiyeye göç edenlerin sayısı 1.247.683 kişiye kadar ulaştığı aktarılmaktadır. (Aksu, 2011)

Bir diğer sebep de sağlık ve beslenme şartlarındaki ilerlemelerdir. Tıp alanındaki gelişmeler, salgın hastalıkların önlenmesi, doğan bebeklerin yaşaması nüfus artışında önemli etkilere sebep olmaktadır. (Palu, E.T. 18.02.2018)

2.3. Tarihsel Süreç İçinde Dünya Nüfusu

Dünya bankasının 1984 yılı kalkınma raporuna göre, M.Ö. 8000 yılında dünya nüfusunun 8 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Bu verilere rağmen 1650 yılı öncesi nüfus miktarının herhangi bir kaydı yoktur. Dünya nüfusu M.S.1 yılına kadar geçen sürede 300 milyon yükselmiştir, 18. yüzyılda 800 milyona, 20. yüzyılda 2,5 milyara, 1984 yılında ise 4,8 milyona ulaşmıştır. (Saraç, 1992) 18. yüzyıldan sonra ve günümüzde gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasında nüfus artış hızı farklılaşmış, sanayileşmiş ülkelerde nüfus artış hızı az iken, az gelişmiş ülkelerde ise fazladır. (Palu, E.T. 18.02.2018; Saraç, 1992) Az gelişmiş ülkelerde yıllık artış %0,5 'i aşmaz iken, sanayileşmiş ülkelerde 19. yüzyıl sonuna doğru bu oran %1'e yükselmiştir. Daha sonra tıp alanındaki gelişmeler ile ölüm oranları düşmüş doğum oranları da aynı hızla devam etmesiyle nüfus artışı 1986 yıllarına gelindiğinde %2.92 hızına ulaşmıştır. Gelişmiş ülkelerde nüfus artışı devam ederken, kentleşme ve refah seviyesinin yükselmesi sonucu demografik evrim oluşmuş, ölüm oranları düşmüş ve doğum oranları artmaya devam etmiştir. ''Birleşmiş milletlerin yaptığı hesaplamalar göre dünya nüfusunun yıllık ortalama artışı 1950-1960 arasında %1,78 iken, 1960-170 arası

%1,90'a, 1970-1980 arasında %1,93'e, 1980-1989 arası %1,971'e inmiştir. Günümüz dünya nüfusuna bakacak olursak, 1960 yılında dünya nüfusu 3 milyar 1989 yılında 5 milyar 2000 yılında 6.58 milyar olduğu bilinmektedir. 2025 yılına gelindiğinde ise 8 milyar olacağı beklenmektedir.(Aksu, 2011; Saraç, 1992)

Şekil 2. 1 Dünya Nüfusu
Kaynak: TTB Web Sitesi (Fişek, 1983)
E.T: 03.11.2018

Günümüzde bile bazı yerlerin nüfuslarına ilişkin bilgiler çok azdır. Geçmişe doğru gidildikçe dünya nüfusu hakkında çok fazla kaynak bulmak mümkün olmamaktadır. Daha çok özellikle Avrupa ve Amerika'da bazı yerleşim alanları haricinde çok az nüfusa sahip olduğu, Asya'da çoğu Hindistan ve Çin'de olmak üzere önemli miktarda nüfusa sahip olduğu söylenmektedir. Eski dönemlerde nüfusa ait bilgiler Romalılara aittir. Bu bilgilerden yola çıkarak Roma'da yaşayan nüfusa göre Avrupa ve Afrika'da yaşayan nüfus da tahmin edilmektedir. Bunlara göre miladın başlarında dünyada yaklaşık 250 milyon nüfus, çoğunun da Güneydoğu Asya'da olduğu söylenmektedir. M.S. 30 ile 1600 yılları arasında dünyadaki nüfus durumuna ait bilgiler çok az ve farklı olmuştur. 1650'li yıllardan sonra daha fazla bilgi olduğu için daha net sonuçlar ortaya çıkmıştır. (bk. Tablo 2. 5) 1650 yılında 500, 1700'de 623, 1750'de 728, 1800'de 906, 1850'de ise dünya nüfusu bir milyarı bulmuştur. 1950'lere

gelindiğinde ise dünya nüfusu iki milyarı geçmiştir. 1650-1850 yılları arasındaki dünya nüfusunun dörtte birini Avrupa kıtası oluşturmaktaydı. 1850'de ise Afrika'da dünya nüfus oranı azalırken Avrupa'dan gelen göçmenlerle Kuzey Amerika'da artmıştır. 1850'de 25 milyonken, 1900'de 80 milyon olmuştur. (Yılmaz, 2013)

Tablo 2. 5 Dünya Nüfus Tahminleri

1650-1986 YILLARI ARASINDA DÜNYA NÜFUSU

Yıllar	Dünya Nüfusu Artış Hızı (%)	Gelişmiş Ülkeler Nüfus Artış Hızı	Gelişmekte Olan Ülkeler Nüfus Artış Hızı (%)
1650-1750	3.4	3.4	3.4
1750-1800	5.0	6.2	4.7
1800-1850	4.3	8.3	3.1
1850-1900	6.8	11.0	5.3
1900-1920	6.5	9.2	5.2
1920-1940	11.1	8.5	12.8
1940-1950	11.0	3.5	14.4
1950-1986	17.0	3.0	29.0

Kaynak: Aksu,2011
E.T. 02.11.2018

Cipolla'ya göre ise dünya nüfusunun M.Ö.10.000 yıllarında tarım devrimi başlarken 2-20 milyon arasında olduğunu belirtilmiştir. Bu dönemlerde insanlar yerleşik hayat geçtikleri için ekonomi, sosyal ve teknik gelişme yapısına önemli katkı sağlanmıştır. Tarım devrimi nüfus miktarının artmasından büyük ölçüde etkilenmiştir. Tarım devriyle birlikte insanlar daha fazla kullanılabilir toprağa ulaşabilmek için yaptıkları göçlerle yeni buluşlar ortaya çıkarmaktaydılar. Lewis R. Binford'un bir teorisine göre, neolitik çağda tarıma geçişin ana noktası nüfus artışıydı. Göçler ile ortaya çıkan nüfus yoğunluğu, kaynaklar üzerinde olumsuz etki yaratmıştır, mevcut bulunan topraklar üzerinde barınma yeterli olmadığından iç savaşlar başlamıştır. Tarım devriyle göçebe hayattan yerleşik tarım hayatına, toplayıcılıktan tarıma geçilmesine sebep olarak nüfus miktarı artmış ve insanların yerleştikleri alanlar genişlemiştir. M.Ö. 6000-3000 yılları arasında sosyal-ekonomik değişim teknik olarak ilerleme küçük yerleşim alanlarının şehirlere dönüşmesine olanak sağlamıştır. Ticaretin ve tarımın gelişmesi, teknolojinin ilerlemesi nüfus üzerinde olumlu etki yaratmıştır. MS. 2. yüzyılda Roma İmparatorluğu 60 milyon, Avrupa nüfusu 1340'larda 80 milyon, 1347-1500 yılları

arasında hastalıktan dolayı azalarak 50-60 milyon olduğu söylenmektedir. (Aksu, 2011)1960'da 3 milyara ulaşan dünya nüfusu, 1960-1970 yılları arasında 65 milyon, 1976 yılında 4 milyara, 1970-1980 yılları arasında her yıl net 74 milyon ilave olarak, 1980-90 yılları arasında 84 milyon, 1990-2000 yılları arasında bu sayı 93 milyona yükselmiştir. Bu verilere göre dünya nüfusu 1974'de 4 milyara, 1987'de 5 milyara, 1999 da 6 milyara, 2005'de 6,5 milyara ulaşmış ve 2050'de 9,9 milyar olacağı öngörülmektedir.(2018 World Population Data Sheet, E.T. 10.04.2019; Aksu, 2011; Yakar, 2012)

Genel olarak bakıldığında dünya nüfusu yüzyıllar boyunca artmakta olduğu görülmektedir. Diğer başka kaynaklara göre ise; Paleotik ve Neolitik dönemlerde dünya nüfusu hem çok az hem de çok yavaş artmaktaydı. Başlangıçta insanlar avcılık-toplayıcılıkla geçindikleri için geniş bir alanda az insan grupları geçinebiliyordu. Yüzlerce yıl süren bu Paleotik Çağ döneminde nüfusunun 2-20 milyon arasında olduğu söylenmektedir. Daha sonra yerleşik hayata geçilerek tarım hayatı başlamış ve hayvanların evcilleştirilmesiyle küçük alanlarda dahi kalabalık insan topluluklarını beslemeye yetmiştir. Neolitik çağ döneminde ise yaklaşık 100-200 milyon yıl arasında olduğu tahmin edilmektedir. 17.yüzyıla gelindiğinde ise nüfus yarım milyona ulaşmış, bu dönemden sonra da nüfus artış oranı hızla artmıştır. Sanayi devrimiyle sağlık alanındaki ilerlemeler, beslenme koşullarında düzenlemeler olmasıyla birlikte, ölüm oranı düşünce dünya nüfusu artmaya devam etmiştir. Bu dönemde dünya nüfusunun 6 milyara ulaştığı söylenmektedir.(Palu, 18.02.2018; Fişek, 1983)

Tablo 2. 6 Dünya Nüfus Tahminleri

	1650	1750	1800	1850	1900
W. F. Willcox	470	694	919	1.091	1.571
A.M. Carr-Saunders	545	728	906	1.171	1.608
John D. Durand	--	791	978	1.262	1.650

Kaynak: Saraç, 1992
E.T: 03.11.2018

Dünyada gerçek anlamda bir nüfus sayımı 1665 yılında Fransız yönetimi vasıtasıyla Kanada'da yapılmıştır. Avrupa'da ise ilk önce İsveç, 1790 yılında ABD'de, 1800 yılında Fransa ve 1801 yılında İngiltere izlemiştir. Rusya'da ilk sayım 1897 yılında gerçekleşmiştir. Hindistan'da 1871 yılından beri 10 yıllık nüfus sayımları, Afrika

kıtasının birçok bölgesinde ise 1945'den beri yapılmaktadır. (Saraç, 1992)

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ilk sayım, II. Sultan Selim (1566-1574) döneminde yapılmıştır. Sonraki yıllarda Osmanlı'da Sultan II. Mahmut döneminde (1826-1828) nüfus sayımı yapılmak istenmiş fakat sonuç alınamamıştır. 1844'te askeri, 1854'te vergi tespiti için sayım yapılmışsa da yine başarılı olunamamıştır. 1856'da Suriye ve Anadolu'da, 1874'te Tuna'da sayım yapılmıştır fakat net veriler yoktur. 1878'de Nüfus Sicil Nizamnamesi ile nüfus müdürlükleri kurulmuş bu vasıtayla ölüm, doğum ve yer değiştirmelerin kaydı yapılmaya başlanmıştır. (Kerim, 1997)

Osmanlı imparatorluğu döneminde, ilk sayımlar başlarda devlete hizmetle yükümlü memur ve askerlere bırakılan gelir kaynaklarının nicelik ve değişmelerini belirtmek amacıyla belirli yıl aralıklarıyla nüfus ve toprak sayımı olarak yapılmıştır. Osmanlı'nın yaptığı nüfus ve toprak analizi Türk-İslam devletlerinde de yapıldığı görülmektedir. İmparatorluk yeni kurulduğu zamanlardan beri nüfusla birlikte tarım ve toprak konularından bilgi toplamaya önem verilmiştir. Kemankeş Kara Mustafa Paşa (1628-1643) zamanında nüfus sayımı gerekliliğine önem vermiş ve 30 yılda bir tekrarlanmasına karar verdirmiştir. Osmanlı döneminde 1326-1360 ve 1360-1389 yıllarında toprak ve nüfus sayımları yapıldığı söylenmektedir. Daha sonra Kanuni Sultan Süleyman her yüzyılda bir yapılmasını isteyerek, kanunnameye yazdırmıştır. (Tabak, 2000)Tabak ve Saraç'ın bilgilerine göre araştırma sonucu elde edilen verilere göre Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 14.yüzyıl–19.yüzyıla kadar kesin veriler bulunmamakla beraber tahmini veriler bulunmaktadır. (Tablo 2. 7)

Tablo 2. 7 1520-1530 Osmanlı Nüfusu

Vilayetler	Hane Adedi			Hane Yekün	5 emsaline göre Hesaplanan Nüfus sayısı
	Müslim	Hristiyan	Yahudi		
Anadolu	540,963	4,471	---	545,434	2,727,170
Karaman	143,254	2,448	---	145,702	728,510
Zülkadriye	66,776	2,687	---	69,463	347,315
Diyarbakır	72,675	11,979	---	84,654	423,270
Rumeli	118,683	55,237	---	173,920	869,600
Arap	131,399	444	---	131,843	659,215
Yekün	1,073,750	77,266	---	1,151,016	5,755,080
Rumeli	211,783	824,613	4,061	1,040,457	5,202,285
İstanbul şehri	(?)	(?)	(?)	(?)	400,000 (?)
Yekün					5,602,285
U. Yekün					11,357,365

Kaynak: Tabak, 2000
E.T: 02.11.2018

Cumhuriyet döneminde modern anlamda ilk sayım 1927'de, ikincisi 1935'te yapılmıştır. Bu dönemden sonra her 5 yılda bir nüfus sayımı yapılmaya başlanılmıştır. Birinci dünya savaşı ve Kurtuluş Savaş'ından sonra 12.500.000 olan nüfus, 1990 sayımına göre 56,473.035'e yükselmiştir. Doğum sayısının ölüme göre fazla oluşu, Romanya, Yugoslavya ve Bulgaristan'dan gelen göçlerle 1939'da Hatay'ın da Türkiye'ye katılmasıyla nüfusu artırmıştır. TÜİK tarafından verilen açıklamalarda 1927 yılında 13,6 milyon, 1997'de 62,8, 2000 yılında 70 milyon, 2017'de ise 80 milyon 860 bin 525 kişi, 31 Aralık 2018 tarihi itibariyle 82 milyon 3 bin 882 kişi olduğu belirtilmiştir. (Kerim, 1997; nufus.nedir.org, E.T. 11.03.2019)

Tablo 2. 8 1990 Yılına Kadar Nüfus ve Artış Hızları

Yıllar	Nüfus (Bin)	Sayımlararası Mutlak Artış (Bin)	Yıllık Nüfus Artış Hızı (Bin)
1927	13.648	---------	---------
1935	16.158	2.510	21.10
1940	17.821	1.663	19.50
1945	18.790	969	10.59
1950	20.947	2.157	21.73
1955	24.065	3.118	27.25
1960	27.755	3.690	28.53
1965	31.391	3.636	24.63
1970	35.605	4.214	25.19
1975	40.348	4.743	25.00
1980	44.737	4.389	20.65
1985	50.664	5.927	24.88
1990	56.473	5.809	21.71

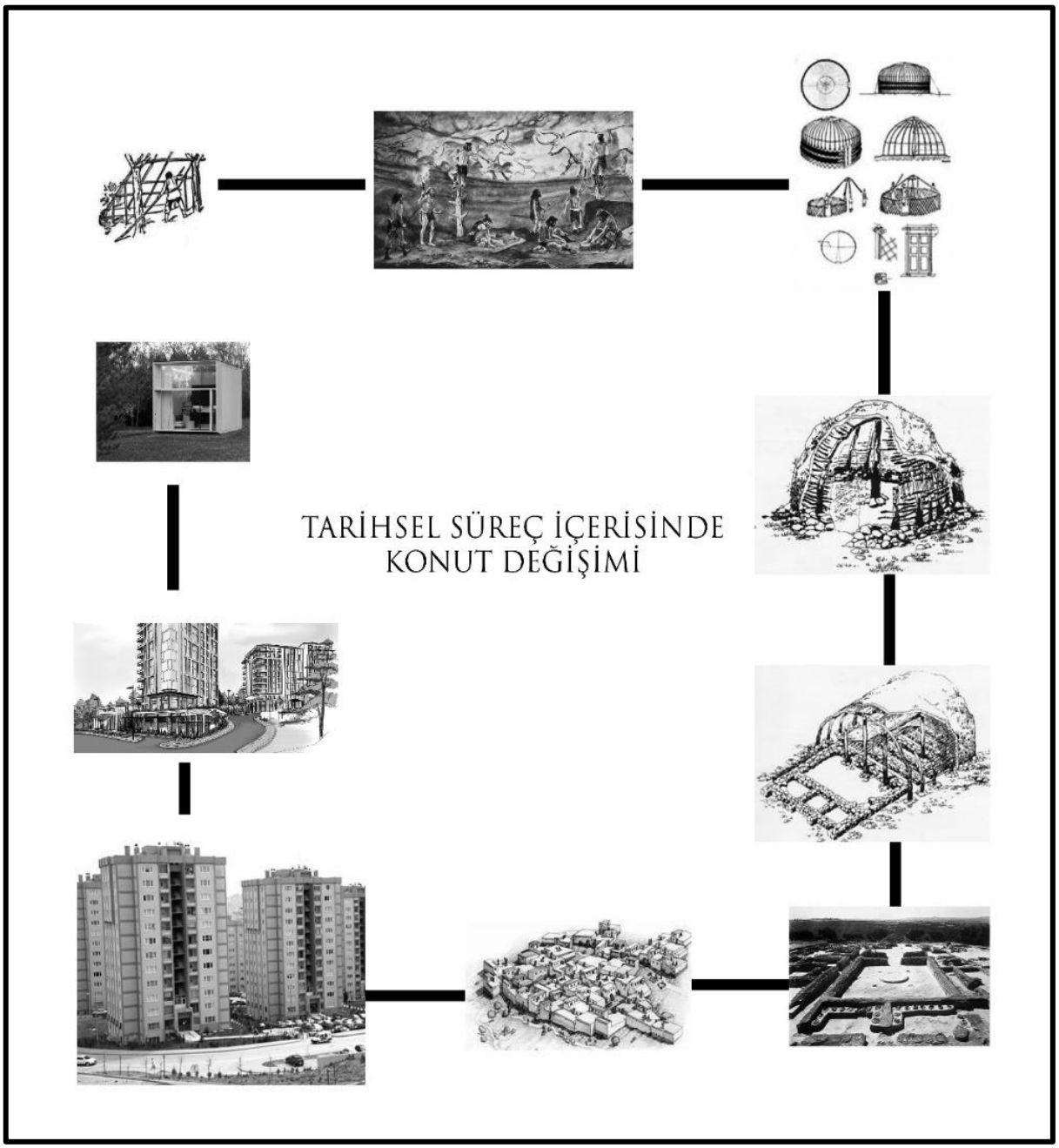
Kaynak: Kerim, 1997
E.T: 02.11.2018

Kerim'e(1997) göre tabloyu(Tablo 2. 7) incelediğimizde nüfus sayımında hızları ve büyüklükleri farklı olduğundan dolayı sayım sonucunda hata olabileceğini

söylemektedir. Bu duruma göre de 1927, 1935 ve 1940 yıllarındaki nüfus sonuçlarının yanlış olduğu tahmin edilmektedir. 1927'de 13, 648.000 olan nüfus 1935'te 16,158.000 'e yükselmiştir. 1940-1945 nüfus artış hızı diğer dönemlere göre düşüş göstermiştir. Bunun sebebi bu dönemde ikinci dünya savaşına rastlamasından dolayı erkek nüfusun silahaltında olması, refah seviyesinin düşük olması, sabit gelirli memurların çocuk yapmaktan kaçınması gibi nedenlerden dolayı doğum oranı azalmıştır. 1945-1950 yılları arasında nüfus artış hızı silahaltında olanların terhis edilmesi, evlenmeler ve doğumları artırmıştır. Aynı zamanda savaş döneminden sonra ilaçlarında rahat temin edilmesiyle ölümlerde azalmalar meydana gelmiştir. 1950-1960 yılları arasında zaman zaman düşüş yaşansa da nüfus artış oranı artmış ve 1960'ların sonuna doğru yüksek seviyeye ulaşmıştır. 1960-1965 yılları arasında doğurgan nüfusta bir azalma olduğu görülmektedir. 1965-1975 yıllarında diğer döneme göre artmış fakat işçi göçünün devam etmesinden dolayı çok fazla olmamıştır. 1975 yılına kadar nüfus artışındaki hız düşmeye devam etmiştir. 1990'lara gelindiğinde ise şehirlerde artan nüfus, kadının iş hayatına girmesi, eğitim seviyesinin artmasıyla nüfus artış hızının düşmesine sebep olmuştur. (Kerim,1997)

İkinci dünya savaşından sonra tıp alanındaki ilerlemeler, sağlık ve yaşam koşullarında iyileşmelerin sonucu olarak, ölüm oranının azalmasıyla dünya nüfusunda birden artışlar meydana gelmeye başlamıştır. Bu artıştan sonra gelişmekte olan ülkelerde hızlı nüfus artışının çok uzun devam etmesi halinde dünya kaynaklarının yetersizliğiyle açlık ve sefaletin başlayacağı, çevre koşullarının dahi bozulacağı, çevreye bağlı olarak mimari-mekân ilişkisinde bozulacağına dair görüşler vardır. Bu durum çoğu ülkelerde, uluslararası kuruluşlarda ve çeşitli politikalar oluşturulmaya başlanmıştır. (Tabak, 2000)Dünyadaki bu hızlı nüfus artışı çeşitli sorunlara neden olacağı bilinmekte ve tartışılmaktadır. Bu sorunlardan biri de değişen çevreye bağlı olarak mimari yapılarında etkilenmesidir. Bu etkilenme mimari yapıların ilk ortaya çıktığı dönemden şu zamana kadar incelediğimizde çok çeşitli ve farklı yapılar olarak meydana geldiği görülse de aynı zamanda nüfus artışına bağlı olarak konut sorununun ortaya çıkması ve buna bağlı çözüm olarak mekânların küçülmesiyle bir kısır döngüye girildiği görülmektedir. (Bk. Tablo 2. 9)Konut sorununa çözüm arayışı 2. 4 başlığında detaylı olarak incelenecektir.

Tablo 2. 9 Tarihsel Süreç İçerisinde Konut Değişimi

Kaynak: Google Görseller(Tablo Oluşturma Kendisi)
E.T: 05.10.2018

2.4. Konut Sorununa Çözüm Arayışı

Gelişmekte olan ülkelerde nüfus artış hızının fazla olması birçok açıdan ülkeler için büyük önem arz etmekte ve sosyal yapıyı etkilemektedir. Gelişmek de olan ve gelişmiş ülkelerin nüfus sorununa bakışı birçok açıdan farklı olmuştur. Ve bunlar bütün dünyada farklı dönemlerde çeşitli sorunlara sebebiyet vermektedir. (Bayat, 2010)

İnsanoğlunun var olduğu günden beri gelişen teknoloji, ilerleyen bilimle istekleri ve ihtiyaçları sürekli değişim göstermektedir. Bu değişimler mimari-çevre, konut ve konutların insanlar için en önemli yaşam biçimi olan iç mekânı da etkilemektedir. Nüfus artışı ve göçlerle beraber ortaya çıkan sosyal yapıdaki değişim ile birlikte konut sorununu ortaya çıkarmaktadır. (Öcal, 2001) Artan nüfus konut talebini artırmaktadır. (Yanardağ ve Özgen 2003)

Konut sorunu ülkemizde 1950'lerden birlikte daha etkili bir şekilde sosyo-ekonomik bir sorun olarak görülmeye başlanmıştır. Erdönmez (2007), konut sorununu tam olarak tanımının yapılmadığından ve bu yüzden çözümü için ''değişen bir toplumda konut sorununun, toplumun farklı kesimlerince farklı olarak algılanması nedeniyle konut sorununu çözmek için hangi öznel ve nesnel sınırlamalar altında ne tür yeni kurumsal düzenlemelere gidilerek, ne tür bir yapı içinde, hangi teknolojiler kullanılarak ve hangi konut sunum modelinde çözüm arandığı belirlenmelidir.'' şeklinde ifade etmektedir. (Erdönmez, 2007)İnsanların değişen gereksinimleri aile hayatı ve kullanıcı profiline göre mekanı da etkilemektedir. Bundan dolayı konut sorununu sadece mekân olarak değil aynı zamanda nitelikleri bakımından da incelemek gerekmektedir. (Balcı, E.T. 11.03.2019; Öcal, 2001) Biz de bu çalışmamızda nüfus artışına bağlı olarak değişen yaşam mekânlarını dar alanlı konutlar başlığında ele alacağız.

Dar alanlı konutların son yıllarda artmasının en önemli nedeni hızlı nüfus artışıyla konut sorunun ortaya çıkmasıdır. Hızlı nüfus artışıyla kişi başına düşen yaşam alanını azalmaya başlamış ve konut sayısı artarken metrekareler azalmaya başlamıştır. Mekânın küçülmesiyle artan gereksinimler, bölgesel veya yerleşke olarak farklılık gösterse de, mekân bireyin gerekli ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmadığı için mekânın her alanını kullanabilen daha fonksiyonlu veya işlevsel olan dar alanlı konutların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. (Öcal, 2001)

BÖLÜM 3. DAR ALANLI KONUTLAR

Günümüz dünyasında, barınma ihtiyacından dolayı geçmiş yüzyıllardan bu zamana baktığımızda farklı konut tipleriyle karşılaşmaktayız. Bu konut tipleri yaşanılan dönem, tasarım, işlev veya kullanıcı ihtiyaçları gibi farklı ölçütlere göre farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Bu bağlamda biz çalışmanın ana özüne baktığımızda daha önce belirttiğimiz gibi nüfus artışından dolayı küçülen mekânlardan dolayı ortaya çıkan dar alanlı konutları ele alacağız. Fakat farklı kültür, bölge, zaman, yüklendiği anlam olarak değişiklik gösteren konut kavramını ele alırken mekân ve özellikle iç mekân kurgularıyla birlikte incelenmelidir. Çünkü aslında vurgulanmak istenen konut iç mekânıdır. (Degasis, 2006) Bundan dolayı dar alanlı konutları ele alınmandan önce bize yol göstermesi nedeniyle sırasıyla mekân, iç mekân ve konut kavramı ele alınacaktır. Daha sonra çalışma kapsamı boyunca dar alanlı konutlar başlığı daha detaylı bir şekilde incelenecektir.

3.1. Mekân Kavramı

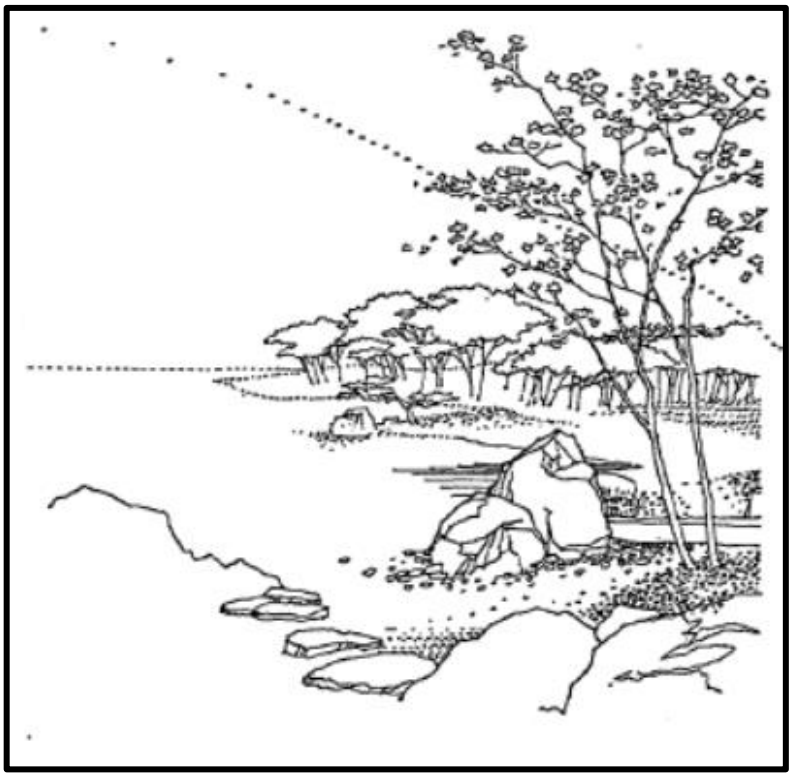
TDK'de 'ev, yurt, gökbilimi uzay, bulunulan yer' olarak tanımlanan mekân kavramı, tarihsel süreç içerisinde farklı bilim dallarında birçok düşünür ve kuramcı tarafından farklı şekilde yorumlanmış ve birçok farklı tanımı yapılmıştır.(tdk.gov.tr, E.T. 20.02.2019) Mekânın sözlükte ki anlamına baktığımızda 'alan, yer, boşluk' olarak tanımlanmaktadır. Astronomide ise sınırsız uzay, Rönesans'ta uzayın sonsuzluğu Kopernik ve Bruno, Newton'a göre kesin ve homojen, boş, matematik de Öklid geometrisi ve üç boyutlu olarak tanımlanmıştır. Daha sonra Riemann'in geometrisine göre de her noktanın bir diğeriyle bağlantılı olup, bu nedenle sonlu mekânın oluşturabileceğini önermiştir. (Ak, 2006) Mekân kavramı aslında çok geniş kapsamlı olup, uzayda başlayıp, içinde bulunduğumuz en küçük hücreyi dahi içermektedir. Uzayda var olan yıldızlar dahi mekânı oluşturmakta ve bunun en belirgin olanı da kendi dünyamızdır.(Bk. Şekil 3. 1)

Şekil 3. 1 Galaksi Görüntüsü
Kaynak: Yurttaş, 2010
E.T: 18.11.2018

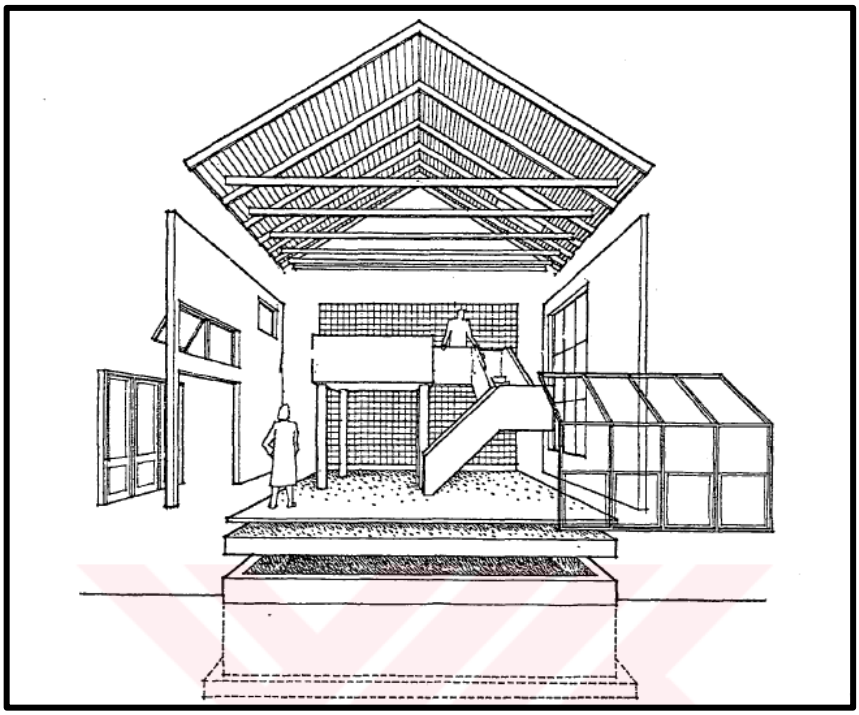
Bu dünya, yani, üstünde yaşadığımız yer küre taşı, toprağı, suyu ve atmosferi ile çevreyi belirlemekte ve çevrede mekânları oluşturmaktadır.(Şekil 3. 1) (Açıcı, 2006) Bu doğrultuda Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi'nde (1997) rastladığımız mekânın en geniş kapsamlı tanımını yapacak olursak "uzayın insan eliyle sınırlanmış parçası" ve ''mimarlığın değişmez özünü oluşturur'' şeklindedir. (Aktaran Günal ve Esin, 2007)

Mekân kavramını biraz daha açacak olursak tarihsel süreç içerisinde insanı ön planda tutarak farklı dönemlerde ve farklı kültürlerden etkilenerek biçimlenen bir kavram olduğu görülmektedir. (Dinçer, 2005) Mekân, insanoğlunun varlığından uygarlık tarihinin bilinen en eski çağlardan beri, barınma ihtiyacına bağlı olarak, insanın doğayı hâkimiyeti altına alma, bir yerlere sığınma ve boşunlar oluşturarak kendi gereksinimlerini doğrultusunda kullanılmıştır. Barınma ise insanın duyduğu gereksinimlerden ilkidir. (Dinçer, 2005; Özdemir, 1994) Mağara ve kovuklarla başlayan bu barınma süreci günümüze kadar gelmektedir. Aynı zamanda mekân yalnızca fiziksel varlığımız ve hareketlerimizle değil, tüm duyu organlarımızla idrak ettiğimiz, sadece boyutsal ve biçimselin dışında çok daha kapsamlı olarak da ele alınmalıdır.(Ertek, 1994)

Şekil 3. 2 Mekân Nedir
Kaynak: Ertek, 1994
E.T: 03.11.2018

Bu doğrultuda mekân, insanın davranış ve hareketlerine göre düzenlenmiş çevre ve bu çevrede yer alan bütün ileti ve nesneler doğrultusunda davranışlarını düzenlediği ve hareket edebildiği; yükseklik, genişlik, aralık, derinlik ve uzaklık ilişkilerinin bir araya gelmesiyle oluşan üç boyutlu oluşum olarak tanımlanmaktadır. (Özkan, 2007) Gerçek bir mekânın biçimi ve formu olmasa da içerikleri ve birbirleriyle etkileşim halinde olan görsel algımızla bir tanım oluşturur. Nokta, doğru, düzlem, hacim gibi geometrik elemanlar mekânı sınırlanmak ve biçimlendirmek için kullanılabilir. Bu elemanlar mimaride kolon, kiriş, duvar, ayırıcı öge, tavan ve taban gibi mimari ögelerdir. Bu ögeler yapıya iç-dış ayrımı yapma ve form vermede kullanılmaktadır.(Ertek,1994) Tüm bunlar doğrultusunda aslında mekânı mimarlık açısından da ele aldığımız da, insanların ihtiyaç duyduğu gereksinimleri, yapısal bileşenleri, donatılar ve eşyasıyla bir bütün halinde olduğu bir tanım oluşmaktadır. (Özdemir, 1994) Zevi (1957)'ye göre ise zaten mekân '' mimarlığın başrol oyuncusudur'' şeklindedir. (Aktaran Kâhya, 2017)

Şekil 3. 3 Mekânı Tanımlayan Mimari Ögeler
Kaynak: Hakan Ertek,1994
E.T: 03.11.2018

Gür(1995) ise mekânı; bireyin ve bireyler arasında ki ilişkilerin olması gereken donatılar ve sınırların içinde bulunduğu boşundur şeklinde tanımlamıştır. (Açıcı, 2015) Mimarlığı oluşturmayı amaçlayan mekân çeşitli etkinlik ve olaylara hizmet etmek üzere, bunların ihtiyaçlarına göre tasarlanmış, çeşitli elemanların çeşitli şekillerde bir araya gelmesiyle meydana gelmiş boşluklardır. (Ural, 1995)

Gür (1995)Noberg-Schulz"a dayanarak mekânı, beş farklı şekilde sınıflandırmıştır;

> **‘’1) Yararsal Mekân:** Fiziksel çevreyi kendi gereksinimleri doğrultusunda kullanan ve değiştiren insanın yaşama, çoğalma ve üretmeye ilişkin sürekli kullandığı davranış modlarının yer aldığı çevrebilimle ilgili ve operasyon el mekândır.
> **2) Simgesel Mekân:** İnsanın algısal boyutları içinde olmayan ancak, bilinç, duygu ve değerlendirmeler ile yorumladığı siyasal, ekonomik, kültürel ve toplumsal sistemler ve bunların simgesel yapılanmalarına bağlı olan mekândır.
> **3) Varoluşsal Mekân:** İnsanın eylemler ile sürekli olarak biçimlenen ya da değişen mekân anlayışıdır. Anılar, beklentiler gibi zihinsel süreçler ve kişisel yorumlarla tanımlanır.
> **4) Mimari Mekân:** Zaman ile birlikte dört boyutu ile sınırlandırılmış, içinde yaşayan kullanıcıların fizyolojik, psikolojik ve toplumsal gereksinimlerini karşılayan örgütlü mekânsal sistemlerdir. Çeşitli ölçek ve boyutlarda gerçekleşir.
> **5) Soyut Geometrik Mekân:** Mimari mekânın soyutlama yolu ile elde edilen geometrik kurgusu ve kompozisyonudur.’’ (Aktaran Durna, 2011)

Mekan kavramı aslında literatürde bilinen ilk yazılı eski kaynak olarak Vitruvius'dan gelmektedir ve o insan vücudunun dikey duruşunu "arketipsel bir mekân" olarak kabul etmektedir. Bu görüşe göre Vitruvius insan bedeninin dik duruşu vasıtasıyla kendini çevreleyen dünyayı algılayan, sorgulayan ve anlayan yapıya sahip olduğunu söylemektedir. Bu yaklaşıma göre de Morberg V. Kabul ettiği dikeyliği düzey ve yatay düzlemde ki yansımanın varoluşsal mekânı olarak tanımlamaktadır. (Dinçer, 2005; Durna, 2011)

Aristo ise mekânı objelerin (nesnelerin) birlikteliği ya da en geniş anlamdan en derinine kadar tüm objelerin birbirini kapsayan, bir bütün olarak görmektedir ve bu yüzden mekânı dış sınırları belli iç dolu bir boşluk olması gerektiğini söylemiştir. Bir başka tanımda ise mekânı objelerle doldurmaya hazır, sonlu veya sonsuz boş bir olgu olarak bahsetmektedir. (Dinçer, 2005) Mekân kavramını birçok düşünür ve kuramcı tarafından farklı şekillerde tanımlandığından bahsetmiştir. 17. yy mekân kuramcıları ise mekânı, '' sınırsız ve homojen olarak tanıtan Euclid geometrisine'' dayandırmaktadırlar. 19. yüzyıl non-Euclid kuramcıları ise mekânı, '' fiziksel boyutlarda sınırlanan alan'' ve hacim olarak tanımlayarak sonlandırmışlardır. (Durna, 2011) Orhan Hançerlioğlu (1993)ise mekânı Kavramlar ve Akımlar adlı çalışmasında en geniş anlamda ele alarak tanımlamaktadır. Felsefe ve mimari anlamında ele alınan mekân kavramı birbirlerini içermektedirler fakat mimaride ''sınırlılık'' özelliği ile birbirlerinden ayrılmaktadır. Altan(E.T. 19.02.2019) ise mekân sınırlılığı görüşüne katılarak, mekânı sınırlandıran nesnelerin farklılığına göre, mimari mekân (duvar, döşeme, tavan, kolon, kiriş) veya doğal mekân (yeryüzü, gökyüzü, ufuk, çalılık, bulut) olarak iki farklı türünden bahsetmektedir. Mimari ve doğal mekânı dikkate aldığımızda mekânı yalnızca duvarlarla net bir şekilde sınırlandırılmamış sokaklar, binalar, kentsel mekânlar, peyzajı olarak da algılanmaktadır Kuban(2018) ise mimari mekânı, sadece sınırları ve biçimselliğiyle değil insan hayatına yönelik özellikleri de barındırması gerektiğini söylemektedir.

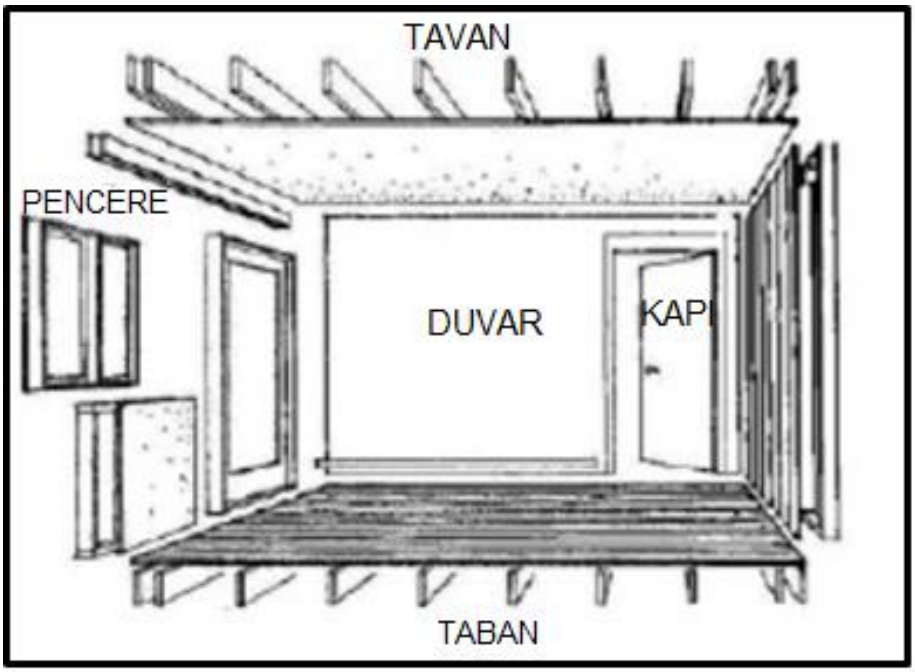
Sonuç olarak mekan uzaydan başlayıp en küçük hücremize kadar dünya, çevre, yapılar ve bu yapıların diğer yapı ve kitlelerle oluşturduğu dış mekan ve insanı çevreden ayıran, içinde eylemlerini gerçekleştirdiği fonksiyonel bir boşluk olarak tanımlayabileceğimiz mimarinin ilk basamağı olan, insanın dış çevreden korunmasını sağlayan sınırlı bir hacim ve boşlukla beraber oluşmuş bir kavramdır. Bu tanımdan yola çıkarak mekânı dış mekândan ayıran farklı bir kavram olarak iç mekân kavramı ortaya

çıktığı görülmektedir. (Açıcı, 2006; Mutdoğan, 2011) İç mekân kavramı 3.1.1 başlığında detaylı olarak incelenmiştir.

3.1.1. İç Mekân Kavramı

Mimari mekânın en belirgin özelliğinden biri insanın içine girebilmesi için olanak sağlayan, insanı da içine alan üç boyutlu bir mekân olmasıdır. İnsanların yaşamsal faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için kapalı mekânların oluşturulmasında, ilk önce içinin kurulması, mekânın meydana getirilmesi temel esastır. (Tuncel, 2007)

İç mekânın oluşabilmesi için ilk olarak, yapının strüktürel sisteminin kurulması lazımdır, beraberinde mekânı sınırlayan duvar, döşeme, tavan gibi mimari ögeleriyle tamamlaması ve bir mekânın diğer mekânlardan ayıran pencere, kapı gibi ögelerin de bağlanmasıyla meydana gelir. (Kahya, 2017) Bir iç mekânın bilinen en temel ögeleri duvar, tavan ve tabandır. Cam ve kapılar ise, diğer mekân ve iç-dış arasındaki ilişkiyi sağlamaktadır. İç mekân, kullanıcının amacına ve gereksinimlerine göre, boyut, oran ve şeklinin de belirlenmesiyle, farklı biçimlerde sürekli değişen insan eylemlerine göre düzenlenen bir unsurdur. (Özkan, 2007)

Şekil 3. 4 İç Mekân Oluşumu
Kaynak: Kâhya, 2017
E.T: 03.11.2018

İç mekân; başta kullanıcının barınma ihtiyacını karşılamak üzere, kullanıcıların bireysel ve toplumsal eylemlerine cevap veren, kültürel ve sosyal özelliklerini barındıran, mimari ögelerle oluşturulan, uzayda sınırlandırılan mekân olarak tanımlayabiliriz.(Ataş, 2015; Balaban, 2014)

Modern mimarlığın en önemli öncülerinden Frank Lloyd Wright ise iç mekânı;

> Binanın ruhu olan mekânın kendisidir. İçinde yaşanılan oda veya salon bu mekânın bir parçasıdır, ona aittir, onunla beraberdir, ondan doğmadır. İçinde yaşanılan mekân bir bütün olarak, bu şekilde düşünüldüğü zamandır ki, bu mekân mimarinin ta kendisidir. şeklinde ifade etmiştir. (Özkan, 2007)

İç mekân toplumsal veya bireysel faaliyetlerimizin sonucu biçimlendiği bir alan olmakla beraber, zaman ve eylem türlerine göre de farklılık gösterebilmektedir. (Özkan, 2007) Şimdiye kadar fiziksel bir mekân olarak tanımladığımız iç mekân aslında geometrik boşundan öte bir kavramdır. (Ataş, 2015) Çünkü iç mekân kullanıcı için özel anlar içeren, alanı kendine özel kişiselleştirdiği, kendine ait yaşam alanını olarak tanımladığı, duygusal doğasını taşıyan, bireysel atmosfer yüklü bir mekân olarak da ifade edilmektedir. Bundan dolayı sonuç olarak; iç mekân kullanıcının istedikleri doğrultusunda, eylemlerine ve antropometrik ölçülerine göre, kişisel veya toplumsal faaliyetlerini gerçekleştirdiği, toplumsal mekânlar dışında da birey için daha küçük ve özel olarak uygun olan alan konutlardır. (Ataş, 2015; Balaban, 2014(Konut Kavramı 3. 2. başlığında ayrıntılı olarak incelemiştir.)

3.2. Konut Kavramı

Günlük hayatta ‘’nohut oda, bakla sofa, salon, salamanje*, 1+1, 2+1, 3+1 veya iki katlı, villa, site, rezidans, akıllı ev’’ gibi terimlerle çok sık kullanılan konut, insanoğlunun var olduğu ilk çağlardan beri ekonomik, siyasi gibi nedenlerle birlikte gelişen teknoloji ve ilerleyen bilimle birlikte birçok farklı tanımla ifade edilmektedir. (Barutçular, 2018) Konut TDK(Türk Dil Kurumu) ’ de

> İnsanların içinde yaşadıkları ev, apartman vb. yer, mesken, ikametgâh.
>
> Kum çukurlarından mağaralara, kaya oyuklarından ağaç kabuklarına, siperliklerden değişik biçimdeki kulübelere, çadırlardan ağaç ve taştan yapılma

*TDK salamanjeyi yemek odası olarak açıklamaktadır.
(http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_yanlis&view=yanlis&kelimez=390)

> evlere kadar genişleyen; insanın yatıp kalktığı, kötü havalardan, yırtıcı hayvanlardan, baskınlardan korunduğu, işinin dışında barındığı yer.
>
> Bir ya da birkaç ev halkının yaşaması için yapılmış, insan yaşamasının gerekli kıldığı uyuma, yemek pişirme, soğuktan ve sıcaktan korunma, yıkanma ve ayakyolu gibi temel gereksinme konularında kolaylıkları bulunan barınak.
>
> İnsanların oturması için yapılıp düzenlenen yer.

olarak tanımlanmaktadır. (tdk.gov.tr, E.T. 19.02.2019) Bu tanımlardan yola çıkarak aşağıda görüldüğü gibi konutu farklı şekillerde ele alacağız.

İnsanların var olduğu ilk çağdan beri ağaç kavuğu ya da mağara olarak adlandırılan barınak, günümüzde apartman daireleri, site gibi insanların yaşamsal faaliyetlerini sürdürdükleri, en basit şekliyle barınma ve dış çevreden korunma amacıyla, tüm ihtiyaçlarını karşılayan, sosyal faaliyetlerinde içine aldığı insan hayatının büyük kısmının geçtiği konutlardır. (Degasis, 2006) İlk konutlar, insanlık tarihinin ortaya çıktığı ilk çağlardan beri barınaklar olarak kabul edilmektedir. Uygun iklim koşulları nedeniyle, 4,5 milyon yıl önce ilk insanların ortaya çıktığı Afrika'da barınak yapma gereksinimi duymadıkları söylenmektedir. Avcı-toplayıcı yaşam şeklini önemseyen ilk insanlar çevredeki diğer canlılardan korunmak için ağaç kavuklarını oyarak ya da mağaralara sığınmışlarıdır. Zamanla dünyanın farklı bölgelerine yayılarak, farklı iklim koşullarından koruyacak barınaklar yapmaya başlayan ilk insanlar, özümsedikleri göçebelik şekli nedeniyle kalıcı barınak inşa etmemişlerdir. Ancak tarıma başlandıktan sonra yerleşik hayata geçen bu ilk insanlar kalıcı barınak inşa etmeye başlamışlardır. Yerleşik hayata geçildikten sonra toplumsal ilişkilerinde gelişmesiyle, önceden korunma amaçlı yapılan bu barınaklar, sosyal ilişkilerin arttığı mekânlara dönüşmeye başlamıştır. (Telli, 2010)

Dünyanın her yerinde baktığımızda insanların, başta barınma olmak üzere giyinme, beslenme, korunma gibi temel ihtiyaçları birbirine benzemektedir. Bundan dolayı konut insanın varoluşundan beri ayrılmaz bir ögesi olmaktadır. Konut kavramı ailelerin veya toplumun barındığı, gelenek, görenek ve ahlakın geliştiği, güvenliğin sağlandığı, birçok bireyi ve grubu bir araya getiren, sadece temel gereksinimleri değil aynı zamanda daha özel anlam içeren çevre, toplum menfaati, görülen kamu hizmeti, hayat standardı gibi farklı yönlerden de ele alınmaktadır. Konut birey için mülkiyet hakkının olduğu, sahiplik duygusu yaşadığı, sosyal güvenlik ilkesi olan bir araçtır. Konutu sadece insanları dış ortamdan koruyan bir barınma olarak değil, ekonomik ve sosyal gelişim göz önünde bulundurularak, bireyin tüm ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Çünkü ekonomi konutun kalitesini etkilemektedir ve bu düşüncüyle

konutun sosyal, psikolojik, kültürel, fiziksel ihtiyaçlarıyla birlikte kurgulanıp konutun yaşam alanı haline getirilmesi, ona göre tasarlanması gerekmektedir. Faydalı bir konut; işlevsel, rahat, sağlığa uygun, güvenli, çevreye uyumlu tasarlanmalıdır. (Esmeray, 1996) Bu çalışmaya göre;

Esmeray (1996) konutu;

> Konut, toplumumuzda; misafirlik, konaklama, komşuluk ihtiyaçlarının karşılandığı, yaşlıların sosyal güvenlik ve bakımlarının sağlandığı, uzaktaki akrabaların hastalarının bakıldığı, çocukların okutulduğu, kendine has mutfağın çalıştığı, boş vakitlerin değerlendirildiği, ibadetin yapıldığı, doğumların olduğu, hastaların ve ölümlerin yaşandığı, ev işletmelerinin kurulup işletildiği, düğünlerin, bayramların yapıldığı bir yuvadır. Bu sebeple konut sosyal bünyeyi dengeyi önemli fonksiyona sahiptir. Barınma ihtiyacı karşılanmamış bir toplumda sosyal barışın korunması ve huzurun tesis edilmesi mümkün değildir. Netice olarak, konut; sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal bir olgudur.

şeklinde tanımlamaktadır.

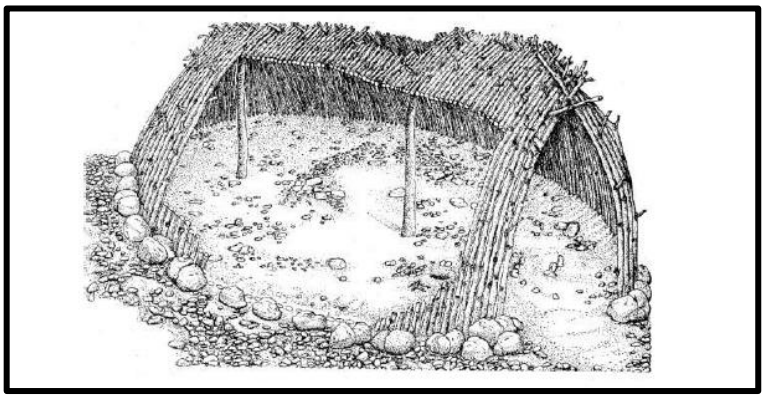
Konutla ilgili diğer yaklaşımları irdeleyecek olursak;

Rapopart (1969)'a göre konut;

> Mekânı şekillendiren ana faktörün kültür olduğundan söz ederek, konutu kültür ve çevre ilişkileri bağlamında tanımlamıştır. Konut, insanın yerleşik düzene geçtikten sonra geliştirdiği bir yapı tipi olarak ortaya çıkarken, ev tanımının içine yukarıda görüldüğü gibi, bireyin mekânla kurduğu ilişki, duygular, kimlik, çevreyle ilişkilerde girmekte yaşananlar konutu bir ev haline getirmektedir.'' şeklinde tanımlamaktadır. (aktaran Barutçular, 2018)Bu doğrultuda yeni bir yaklaşım olan ev kavramıyla karşılaşmaktayız.
>
> Cooper(1971), evin insanı kendisini yansıttığından söz ederek, kendisini içerden nasıl gördüğünü, Jungun maske ve kişilik tanımlamalarıyla bağlantı kurarak dışarıya nasıl yansıttığıyla ilişkilendirerek açıklamıştır. (aktaran Barutçular, 2018)
>
> Bachelard (1996) ise evi, insanın düşünü barındıran, düş kurmasını sağlayan ve düş kuranı koruyan yer olarak ifade etmiştir. Evi, bir ''mutluluk mekânı'' olarak ele aldığı Mekânın Politikasında '' ruhumuzun bir oturma yeri'' olduğunu söyleyerek ''biz evleri, odaları sürekli anımsayarak kendi içimizde oturmayı öğreniriz '', ev, insan yaşamında kazanılmış şeylerin korunmasını sağlar, bunları sürekli kılar'' diye devam eder. (aktaran Barutçular, 2018)

Konutun tarihsel seyrinde; Paleotik çağ döneminde ateşi bulan ilk insanlar Afrika'dan kuzey yönüne doğru göç ettiklerinde, ateşin etrafında toplanarak soğuktan korunmak amacıyla ilk toplumsal bağların temelini oluşturmuşlardır. Daha sonra ''homo eractus'' adı verilen avcı grupları buzulların erimesiyle Afrika'dan, Endonezya'ya ve hatta Hindistan'a kadar yayılmaya başlamışlardır. Değişen doğa koşullarından dolayı bulundukları bölgede ateş yakarak korunamayan bu gruplar bölge şartlarına göre

barınaklar yapmaya başlamışlardır. Fransa'nın Nice kentinde 1965 Ekim ayında Henry de Lumley tarafından homo Eractuslar 'ın baharda kamp yeri olarak kullandıkları, en eski bilinen barınak kalıntılarını bulunmuştur. Şimdilerde o bölge ''Sevgili Yurt'' anlamına gelen ''Terra Amasta'' sözcüğüyle adlandırılmaktadır. Bu bölgede 21 kulübe kalıntısından on birinin yeniden yapıldığı söylenmektedir. Oval planlı, ağaç dalları ve saz çitlerinden yapılmış yan duvarları ve kenarlarında dikmeler kullanılmış tek birimlerde oluştuğu görülmektedir. Bölgenin şiddetli rüzgârından dolayı bir rüzgâr kıran ve merkezinde bir ocak yer almaktadır.(Bk. Şekil 3. 5)

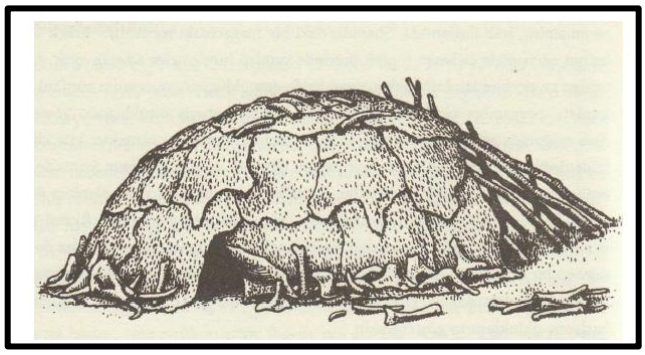
Şekil 3. 5 Terra Amata, Homo Erectus
Kaynak: Telli, 2010
E.T: 09.11.2018

Homo eractuslardan sonra '' homo sapiensler'' , homo sapienslerden sonrada ''neandertal insan'' türü ortaya çıkmıştır. Bu insan türüne ait yapı strüktürüne rastlanmamıştır fakat Antalya Karain mağarasında bu türe ait yerleşim izleri bulunmuş ve neadertal insanının ilk barınağı olduğu söylenmektedir.

Şekil 3. 6 Karain Mağarası, Antalya
Kaynak: Telli, 2010
E.T: 03.11.2018

Homo sapienslere ise Avrupa'nın farklı bölgelerinde özellikle Doğu Avrupa'da, homo eractuslara benzer kafes sistemiyle postlarla örülmüş ağaç çerçeveli, kubbe ya da konik biçimli ev tipine sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 3. 7 Homo Sapiens Konut Örneği, Ukrayna
Kaynak: Telli, 2010
E.T: 03.11.2018

Bu dönemde yıllar ilerledikçe buzulların tekrar çekilmesiyle iklim koşullarının da değişmesiyle yerini ormanlara bırakmışlardır. Bu dönemden sonra avcı-toplayıcı insanların tarıma başlayarak yerleşik hayata geçmesiyle Neolitik Çağ başlamıştır. Bu çağda ise farklı zamanlarda farklı bölgelerde farklı konut tipleri ortaya çıktığı görülmektedir. Örnek verecek olursak, İskoçya da Skara Brae köyünde taş kullanılarak inşa edilmiş, köy aralarında dar geçitlerle birbirine bağlanan, tek odalı on evden oluştuğu görülmektedir. Evlerde ki tüm mimari ögeler taştan yapılmış olup ancak çatı kalıntılarında bulunan balina kemiklerine bakılarak çatıların balina kemiğinden merteklerle taşınan kamış ya da samandan yapıldığı sonucuna varılmaktadır. Neolitik çağa ait en eski yerleşim yerlerinden biride Türkiye'de, Anadolu'da Konya ovasında yer alan Çatalhöyük'tür. Yapı inşasında kerpiç, ağaç ve kamış kullanılmış olup, sıvalı duvarlar arasında ağaç dikmeler, kamış üzerine sıkıştırılmış killi topraktan düz çatıdan oluşmaktadır. Dikdörtgen planlı, tek katlı duvarları bitişik olan yapıda ulaşım çatılar vasıtasıyla sağlanmaktadır. Evlere giriş ise çatının üzerinde bulunan bir delikten merdiven yardımıyla sağlanmaktadır. Bu diğer inşa edilen yapı ise Tonos tipi evlerdir. Kireç taşı kullanılmış çift duvarlı, çatı örtüsünde taş, tuğla ya da daha hafif malzeme bulunan, duvara bitişik alçak sedirler, ocak ve zahire çukurlar bulunan bir yapıdır. Ayrıca bölgede mutfak, dükkân ve evlerin bir arada olduğu yapılarında bulunduğundan bahsedilmektedir. Bir diğer örnek ise Mezopotamya'da Sümerler tarafından çamur tuğla kullanılarak sade, dörtgen ve dikdörtgen planlı bir avlu etrafına inşa edilen Uruk kentinde ki konutlardır. Bazı evleri iki katlı olan konutlar, giriş zemini taş döşemeli, düz çatılı, ocak ve fırını, lavabosu olan oldukça sade yapı olduğu belirtilmektedir.

Günümüz mimarisine bakacak olursak, önceki dönemlerin mimari özelliklerine bağlı olarak gelişip değişmesiyle ortaya çıktığı görülmektedir. Örnek verecek olursak Avrupa sanatının ve mimarisinin temelini Yunan ve Roma uygarlıklarının oluşturduğu asıl çıktığı yerin ise Mısır olduğu söylenmektedir. Mısırın mezar ve tapınak yapılarında taş, konut inşasında genel olarak samanla pekiştirilmiş çamur tuğla kullanıldığından bahsedilmektedir. Örnek olarak Vezir Nakt evini verecek olursak; haremlik ve selamlık olmak üzere iki ana bölüm ve çalışanlarında kaldığı diğer bir bölüm olarak ahır-depo-fırın bulunmaktadır. Yunan mimarisine baktığımızda ise, Miken dönemine ait günümüz konutunda temelini oluşturduğu sayılan salon ve giriş holünde oluşan basit planlı Yunan megaronudur. Bu dönemin en temel özelliği yapılarda kolon ve kiriş kullanılmış olmasıdır. Şehir planlamasının başladığı Helenistik dönemde ise konutlar dörtgen plan üzerine hafif malzeme ile inşa edilmiş olup, zemini taş döşeli megaronların etrafına sıralı odalar ile oluşmaktadır. Roma mimarlığında ise konuta bakışları Yunan mimarisinden farklı olarak büyük ve kaba inşalar yapılmış, Yunanların kullandığı kolon ve kiriş ögelerine bağlı kalınmamıştır. Roma konutları beyaz duvarlı, sokağa penceresiz, bazılarında iç avlusu olan ve düz çatılı yapılardır. Roma yapılarında ‘’ domus, insulue ve villa’’ olmak üzere 3 tip konut bulunmaktadır. Roma uygarlığının erken dönemden başlayarak inşa edilen, dikdörtgen planı domus evleri, genellikle ortada üstü açık bir avlu ve çevresinde oda ile mutfak yer almaktadır. Evlerde bireysel tuvaletler bulunmaktadır ve ısınmak içinde kömür mangalları kullanılmaktadır. İnsulue evleri ise genellikle 3-4 katlı,4-14 odalı, balkonlu, tuğlayla kaplanmış beton veya ahşap kira evlerinden oluşmaktadır. Tuvaletler yalnızca zemin katta bulunmakta ve baca-ocak olamadığı için ısınma ve yemeklerin mangal ya da sobayla yapıldığı söylenmektedir. Villalar ise zenginlerin Romanın gürültüsünden kurtulmak için inşa edilmiştir. Bireylerin yıkanmak için havuz, kırmızı kiremit çatılı, sütunlarla çevrili, havuzun baktığı açık bir avlu, avludan yemek odası, çalışma odası, kütüphane, yatak odaları ve buradan tuvaletlere geçilen mekânlar bulunmaktaydı.

Romanesk mimarisi döneminde ise, yaşadıkları dönemden dolayı savunmaya bağlı yerleşim yeri olması nedeniyle korunaklı yerlerde kale formunda inşa edilmekteydi. Dönemin toplumsal sınıfının en alt basamağı olan köylüler oluşturmaktaydı. Bu köylüler tahta parçalardan sepet gibi örülmesiyle oluşan kulübelerin, üzerlerine at kılı ve gübre karışımıyla, sonrada beyaz kireçle sıvanan mekânlarda oturmaktaydılar. Malikânenin ve kalenin temelini oluşturan yapılar ise, büyük bir oda ve odanın ortasında ocak, çatının ortasında ise duman için baca niyetine bir delik, duvarlara da dayalı mobilya bulunmaktaydı. Daha sonra bu basit evlerden taş

malzeme kullanılan, etrafı su dolu hendekle çevrili, dış duvarlarında şömine bulunan kaleye geçiş yapılmıştır. Aynı dönemde İtalya'nın zengin aileleri evlerini en üst katında ailenin yaşadığı bir apartman dairesi bulunan kuleler şeklinde inşa ettirmeye başlamışlardır.

Gotik mimaride ise Romanesk mimaride olduğu gibi ev kullanımı amacıyla kaleler yaptırılmıştır fakat farklı olarak tek ailenin yaşadığı kalelerde aile üyeleri dışında hizmetçilerinde barınma amaçlı kullandığı iki kat yükseklikte merkezi bir hol, holün üzerine yatak odaları ve tuvaletlerin olduğu bir veya iki kattan oluşmaktaydı. Ayrıca bir mutfak, sapel ve bazılarında ise şahsi bir oda veya güneş odası bulunmaktaydı. Barok mimarisinin de en güzel örneklerinden Versailles sarayıdır. Sarayda refah salonu, kral bölümü ve antika eşyaların olduğu mekânlar bulunmaktadır. Rokoko dönemi sanatında ise asıl olarak iç dekorasyona yönetilmiş olup ilk mimari üslup olduğundan bahsedilmektedir. Kralın ölümünde sonra göç eden soylular şehrin kenar mahallelerinde rokoko tarzıyla kendilerine özel ev ve hoteller yaptırmışlarıdır. Jean Courtone tarafından tasarlanan Mentigion oteli yeni konut tipini ve Rokoko mimarisinin güzel bir örneğidir. Ahşap panelleri, süslü pervazları, girişi aslan figürü ile kolonlarla taşınan sundurmanın altından yapılmaktadır. Ofis, müştemilat, ahırlar, mutfak iç dekorasyonu yönelmiş ilk sanat üslubudur. (Telli, 2010) Buraya kadar konutun sanayi devrimine kadar olan seyrini incelemiş olduk. Dünyanın neredeyse her yerinde, yerleşik hayata geçen ilk insanlar yaşadıkları bölgede doğal kaynakları kullanarak basit planlı, tek odalı konutlar inşa ettiği görülmektedir. İnşa edilen bu yapılar dönemin el verdiği yapı malzemelerine ve yerel malzemelere bağlı olarak şekillenmiştir. Dönemsel ve iklimsel farklılık gösteren bu malzemeler dışında, farklı uygarlıklara ait toplumun sosyokültürel yapısını da yansıtan farklılıklar görülmektedir. Örnek verecek olursak, Sümerlerde evin bir kısmının boğa kültüne ayrılmış olması veya Mısır konutlarında haremlik-selamlık kısımlarının olması. Zamanla biyolojik evrimler, teknolojinin ilerlemesi, yetenek ve düşünce gücünün gelişmesi, insanların değişen istekleri, yeni arayışlara girmesiyle kültürel değerler değişmeye başlamaktadır ve bu değişimler mimarlığı da etkilemektedir. İnsanın yerleşik hayata geçtiği Neolitik Dönemden sonra ki en büyük değişim sanayi devriminde yaşanmıştır. Sanayi devriminde hızla artan nüfus, toplum sınıfındaki ve üretim biçimindeki değişmelere bağlı olarak kentleşme ve konut farklı bir boyut almıştır. (Telli, 2010)

> Öymen'e göre, konut için bir diğer tanımlama, birçok kültürde kişilik ve ayrıcalık elde etmek amacıyla tasarlanıp donatılan, aynı zamanda insanları birbirine ve

> kültürüne yaklaştıran yaşamsal bir varlık olarak açıklanmaktadır.(Aktaran Degasis,2006)

Gördüğümüz üzere fiziksel bir gereksinim olarak baktığımızda konut; barınma ve güvenlik gereksinimlerini karşılayan, kullanıcı ihtiyacı ve yerine göre şekillenen bir mekân olarak tanımlanmaktadır. Bunun yanında toplumun sosyokültürel bir simgesi olarak baktığımızda ise, yaşam şeklinin gereksinimlerini karşılayan, üretilen ve tüketilen bir olma, hukuksal ve ekonomik bir güvence sağlama, kentsel çevre oluşturma, toplumun tarihini, ahlakını, kültürünü, estetik değerlerini, dünya görünüşünü de içine aldığı mekândır. (Kahveci, 2018) Konutları sadece dış yapısıyla değil aynı zamanda iç mekânı da düşünülerek, bireyi de içine alan barınma gereksiniminden öte bir ögedir. (Degasis, 2006)

> Soygeniş'e göre, insan konutta güven, insanlık gururu, rahatlık gibi duyguları korur. Kişi için konutu, inandığı, koruması gerekli değerleri ifade eder; insanın sosyal sorumluluk duygusunu etkiler, fiziksel çevresi, tarihi ve kültürüyle olan bağlarını kuvvetlendirir. (Aktaran Degasis,2006)

Kısaca özetleyecek olursak konut; insanların başta barınma olmak üzere beslenme, giyinme gibi temel ihtiyaçlarını karşılayacak, dış mekandan koruma sağlayan, sınırları belirli; tarihsel süreç içerisinde iklim koşullarına, gelenek ve göreneklere, ekonomik ve siyasal yapıya, üretime, nüfus yapısı ve kentleşmeye bağlı olarak farlılık göstermiş; 'meta, barınak, tüketim maddesi, toplumsal bir hizmet, refah sistemi, üretim birimi ' gibi unsurların toplamı olarak ortaya çıkmıştır. (Esmeray, 1996; "Türkiye 'de Konut Sorunu ve Konut İhtiyacı" Raporu, 2011) Dar alanlı konut ise konut gibi ana görevi barınma gereksinimi karşılamakla beraber yüklendiğin anlam, işlev ve kullanıcı gibi kriterlere göre farklı ele alınmalıdır.(Degasis,2006) (Dar Alanlı Konut kavramı 3.2.1. başlığında daha detaylı ele alınılacaktır.)

3.2.1. Dar Alanlı Konut Kavramı

Kişi ya da hane halkının konut alanı ihtiyacını yaşamsal faaliyetleri içinde bulunduğu durum belirlemektedir. (Degasis,2006) Konut alanları nüfusun çoğalmasıyla giderek küçülmekte ve tasarımı değişmektedir. Daha önce de bahsettiğimiz gibi nüfus artışından doğan bu durum daha küçük metrekareli yani dar alanlı konutları tercih edenlerin sayısını artırmaktadır. (Degasis,2006; Gölgedar, 2001)

> Ulusu(1989) ve Ünlüye(1989) göre ''Konut pazarında böyle bir talebin varlığı daha çok ailenin, daha sağlıklı ve ucuz konutlarda yaşamasını sağlamaya

> yönelik bir sosyal konut politikası çerçevesinde kişi başına metrekarenin küçük olduğu konutların yanı sıra ‘’Küçük Konut’’ olgusunu gündeme getirmektedir.(Aktaran Degasis, 2006)

Küçük konut ise ilk olarak kalabalık aile bireylerini içeren, kişi başına düşen metrekarenin küçük olduğu geçici ucuz konutları olarak ortaya çıktığı görülmektedir. (Bulhaz, 2014) Küçük metrekareli konutlar başka konut tipleri gibi ana işlevi barınma ihtiyacını gidermekle beraber, tasarımı ve kullanımı bakımından diğerlerinden farklıdır. Bir mekânı yaşamsal ihtiyaçlarını giderecek yere veya alana dönüştürürken mekânın boyutlarının kullanıcıyı ne kadar sınırlayıp sınırlamadığı önemlidir. Bu bağlamda özellikle dünya da en yoğun yaşama sahip olan Japonlarda Micro Evler olarak ortaya çıkan esnek, kısıtlı ve kompakt düşük metrekareli li iç mekânlar oluşmaya başlamıştır. (Gölgedar,2011).

> Brown(1993) Japon mekânlarında ‘’Her zaman alçaklık ve yataylık bir vurgu olmuştur. Oturma ve depolama alanları arasında dinamik bir ilişki oluşturulmuş, esnek ve kullanışlı olan modüler donatı elemanları; yeniden şekil değiştirebilen kabinler kullanılmış, aydınlatma, renk, desen nüansları üzerine yoğunlaşırmıştır ‘’şeklinde bahsetmektedir (Aktaran Gölgedar,2011).

Avrupa ve Amerika’da ise çoğunlukla yalnız yaşayan birey ya da çiftlerin tercihi olan stüdyo tipi konutlar ülkemizde 90’lı yıllarda yaygınlaşmaya başlamasına rağmen giderek artan nüfusla 20.yy başlarından itibaren özellikle İstanbul, Ankara, Eskişehir gibi gerek öğrenci nüfusu gerek kendi nüfusuyla kalabalıklaşan toplumla beraber konutların metrekarelerinin küçülmesine sebebiyet vererek dar alanlı veya küçük konutu ortaya çıkmasına neden olmuştur. (Degasis, 2006) Balamir’in de(1986) bahsettiği gibi küçük konut tipleri Japonya’ya göre mikro evler, Avrupa ve Amerika’da stüdyo evler, bizde dar alanlı konutlar gibi normal konuttan farklı olarak tanımlanabilmektedir. Çünkü örnek verecek olursak bizde;

Küçük konutlar; T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’nın Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı Kararı ile Kanunu’nda, "Herhangi bir yerleşme yerinde kendisinin, eşinin veya reşit olmayan çocuklarının adına kayıtlı bağımsız bir konutu bulunmayan dar gelirli aileler için, konut ihtiyacı olan illerde yapılan, fen ve sağlık kurallarına, toplumun yaşam şartlarına, sosyal yapısına, örf ve adetlerine uygun, en az oturma odası, yatak odası veya nişi, 1 mutfak veya yemek pişirme yeri, 1 banyo veya yıkanma yeri, 1 helası bulunan düşük maliyetli, içinde yaşayan nüfus sayısına göre, brüt inşaat alanı **30 m2,**

den az 100 m2, den fazla olmayan konutların sosyal konut[†]" olarak tanımlanmaktadır.[‡] (Yüksek Fen Kurulu Kararları, 2005)

İmar yönetmeliğinde ise madde 38'de yer alan konutlarda olması gereken koridor ve piyesler bölümünde belirtilen yükseklik ve genişlik alan dâhil küçük konutun kullanım alanının minimum 27,5 m2 olarak belirtilmiştir. (Bulmaz, 2014)

Tablo 3. 1 İmar Yönetmeliği –Konutlarda Bulunması Gereken Genişlik ve Alanlar

	DAR KENAR	ALAN	YÜKSEKLİK
1 Oturma Odası	3.00m.	12.00m^2	2.40m.
1 Yatak Odası veya Nişi	2.40m.	8.00m^2	2.40m.
1 Mutfak veya Yemek Pişirme Yeri	1.50m.	3.30m^2	2.40m.
1 Banyo veya Yıkanma Yeri	1.20m.	3.00m^2	2.40m.
1 Wc	1.00m.	1.20m^2	2.40m.
1 Hol	1.10m.	-	2.40m.
1 Koridor	1.10m.	-	2.40m.

Kaynak: Bulhaz, 2014
E.T: 03.11.2018

İmar yönetmeliğinde 2013 yılında yapılan bir değişiklik ile TSE 'nın yaşama mekânlarının büyüklüğü ile ilgili bir çalışma olmamasına rağmen ''yaşama mekânı oturma odası olarak tanımlanmış, en dar sınırlayıcı duvarın üç metreden az olmamasını öngörmüş ve yine en az on iki metrekare olmak üzere boyutlandırmıştır.'' (Bulhaz, 2014)

1964 yılındaki sosyal konut standartlarını belirleyen halk konutları standartlarına göre ise Türkiye'de 63 metrekare yararlı alandan küçük alanlı konutlar en küçük nitelikte konut olarak sayılmaktadır.'' (Aktaran Bulhaz,2014)

Biz ise tüm bu veriler doğrultusunda bu tez kapsamında günümüzde çoğunlukla yalnız yaşayan bireylerin veya öğrencilerin tercih ettiği, geniş aile hanelerine hitap eden

---

[†] dar gelirliler için özel olarak yapılmış, sağlığa uygun, ucuz, küçük konut. (https://www.google.com/search?safe=strict&ei=TvfGXNiOC-memwXK8IrgDg&q=sosyal+konut+ne+demek&oq=sosyal+konut+ne+demek&gs_l=psy-ab.3..35i39j0i22i30l3.1853.3635..3960...0.0..0.133.1124.0j9.....0....1..gws-wiz.....0i71j0i67j0j0i131j0i22i10i30.yGwbm-m343s)

[‡] Karar No : 2005/109
Karar Tarihi : 30.11.2005

100< metrekareli konutlardan farklı olarak 40> metrekare büyüklüğündeki konutları kullanıcın ihtiyaçları, yaşama biçimi, bireyin özelliklerini de göz önünden bulundurarak ortak çözümlerini ele alacağız. (Degasis, 2006)

Küçük konut üzerine birçok farklı tanımlarda yapılmaktadır;

> Geray(1988) ‘’ Hane halkının gelirine, içinde ki aile ve kişi sayısına, bunların toplumsal, ekonomik, ekinsel, mesleksel konumlarına, gereksinimlerine en uygun, en ekonomik biçimde barınma gereksinimi karşılayacak nitelikte konuttur’’ şeklinde tanımlamaktadır. (Geray, 1988)

Bir başka tanımda ise;

> Konut standartlarında belirtilen kişi başına ve eylem için gerekli olan büyüklükleri temel almak koşulu ile hizmet vereceği küçük hane halkı sayısı da dikkate alınarak, bireyler için optimum kullanım sağlayacak mekanlardan oluşan konutlar, küçük konutlar olarak tanımlanmaktadır.(Aktaran Karamehmetoğlu, 1990) .

Bu bağlamda küçük konutu tanımlarken konut birimlerinin alan, oda sayısı veya oylum gibi fiziksel büyüklükleri bakımından geliştirerek küçük konutu tanımlayan alışılmış yaklaşım dışında, konut içinde yaşayan hane halkının toplumsal ekonomik birimini göz ardı etmeden toplumun veya kullanıcının özellikleri, nitelikleri, beklentileri, davranışları, gereksinimleri de ele alınarak tanımlanmalıdır. (Geray, 1988)

Küçük konut tasarımında normal konuttan farklı olarak her santimetrekarenin en iyi şekilde değerlendirilmesiyle boyutsal özellikleri ele alınarak, kullanıcının tüm ihtiyaç ve gereksinimlerini karşılayan, sadece taban alanı büyüklüğü değil hacimsel alan tasarımı da göz önünün de bulundurularak gerekli hareketsiz ve hareketli donatı sistemleri ile kullanıcın talepleri doğrultusun da tanımlanmalı ve tasarlanmalıdır. (Bulhaz, 2014)

Tüm bu tanımlar doğrultusunda dar alanlı konutlar sadece kişi başına düşen metrekare ve oda sayısı ile değil küçük metrekareli fakat kullanıcının tüm yaşamsal faaliyetlerini gerçekleştirebileceği, hayatını kolaylaştıran çözümler ile hem toplumun bulunduğu durum göz önüne alınarak hem de barındırdığı nice ve nitel özellikleri ile ayrı olarak ele alınmalıdır.(Degasis,2006)Bunun doğrultusunda bu çalışma kapsamında yukarıda belirttiğimiz gibi alt sınır olarak 40 metrekare üst sınır olarak 75 metrekare olan farklı sitelerden dar alanlı konut örnekleri ele alınarak, bu dar alanlı konutlarda yaşayan bireylere çeşitli sorular sorularak anket çalışması yapılarak desteklenmiştir. Anket detayları 5. Bölümde detaylı olarak incelenecektir.

BÖLÜM 4. DAR ALANLI KONUTLARDA PLANLAMA VE TASARIM KRİTERLERİ

Daha öncede belirttiğimiz gibi farklı kültür, bölge ve kullanıcı olarak değişiklik gösteren dar alanlı konut çözümleri iç mekân biçimlenişine de etki etmektedir. Örnek verecek olursak İngiltere'ye baktığımızda 18 metrekare olan en küçük ev ülkemizde 1+1 ve 27,5 metrekare ile sınırlıdır. Bu da farklı çözüm ve ölçütlerin oluşmasına neden olmaktadır. Bu bölümde dar alanlı konutların planlama ve tasarım ölçütleri başlığı altında, dar alanlı konutların iç mekân biçimlenişi ve tasarım çözümleri incelenecektir. Daha sonra belirlenen konutlarda alan çalışması ile desteklenip anket verilerine göre sonuçlandırılacaktır.

4.1. Dar Alanlı Konutlarda İç Mekân Biçimlenişi

Mekânı oluşturma, konut yapılarından ihtiyaç duyulan gereksinimlerin belirlenmesi ve analizleri fiziksel olarak mekânın karşılığını bulması ile oluşmaktadır. Konut kullanıcının ihtiyaçlarının belirlenmesi ve ortaya konulması, davranışlarının ön görülmesi iç mekân tasarlama sürecinin başlangıcı sayılabilir. Kullanıcı için gerekli çevresel etkilerin oluşturulması ve uygun koşulların sağlanması mekân tasarımı için önemlidir. Konut kullanıcıların mekân gereksinimleri psiko-sosyo-kültürel ve fiziksel ihtiyaçlar olarak sınıflandırabilmektedir. (Özturan, E.T. 15.05.2019) (Bk. Tablo 4. 1) Çünkü konut mekânının organizasyon ve biçimlenişi kullanıcının ait olduğu fiziksel ve sosyo-kültürel ortamdan etkilenmektedir. Rapopart (1969)'a göre konut mekânlarının biçimlenişinde öncelikli olarak sosyo-kültürel yapı yani aile yapısı, dini inançlar ve bireylerarası ilişkiler açısından önemlidir. Teknoloji, yapım teknikleri, iklim, arazi gibi değişebilir fiziksel olgular ise ikincil durum olmaktadır. Konut mekânlarının hacimsel büyüklüğü, konutun sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan ayrı bir öneme sahip olmaktadır. (Bulhaz, 2014)

Tablo 4. 1 Konut Kullanıcı Gereksinimlerinin Sınıflandırılması

FİZİKSEL	1.Mekânsal Gereksinimler	Antropometrik ve ergonomik gereksinimler
	2.Isısal Gereksinimler	Sıcaklık, nem ve hava hareketleri
	3.İşitsel Gereksinimler	Sesin yansıması ve dağılım durumu
	4.Görsel Gereksinimler	Uygun ışık ve aydınlık düzeyi
	5.Sağlık Gereksinimleri	Temiz ve pis su giderlerinde hijyen
	6.Emniyet Gereksinimleri	Yapı sağlamlığı ve güvenlik
PİSKO-SOSYAL	1.Mahremiyet Gereksinimleri	İşitsel, görsel, kişisel gizlilik
	2.Davranışsal Gereksinimler	Bireysel ve kamusal uzaklıklar
	3.Estetik Gereksinimler	Biçim, renk ve doku özellikleri
	4.Toplumsal Gereksinimler	Toplumsal yapı ve ilişkiler

Kaynak: Bulhaz, 2014
E.T: 18.02.2018

Mekân organizasyonu bireylerin veya grupların kendi istedikleri doğrultusunda, farklı kültürel çevrelerde, ekonomik ve psikolojik durumlar, yaşadığı olaylar etkilemektedir. Kültürel değerler insanoğlunun var olduğu dönemden beri tarih boyunca farklı etkiler altında kalarak gelişmekte ve değişmektedir. Bu kültürel etkiler bireylerin günlük hayatlarını etkilemekte ve bu da mekân organizasyonuna yansımaktadır. Ekonomik etkilere baktığımızda ülkemizde farklı kesimlerde farklı gelir grupları bulunmaktadır. Ve bu farklılıklar mekân organizasyonunu etkilemektedir. Aileler toplumun en iyisini elde etmeyi amaçladığından dolayı, istedikleri gerçekleşmeyince psikolojik olarak bu istedikleri bastırmak istemektedirler. Bu etki mekân biçimlenmesinde mobilyanın değer unsuru olarak süslü veya arabesk tarza kullanılmasına yol açmaktadır. (Karamehmetoğlu,1990)

Endüstri döneminde şehirlerde yaşanan konut sorununa çözüm arayışında ortaya çıkan hacimsel olarak küçük olan bu dar alanlı konutlar, nüfusun artmasıyla yaşam alanlarının yetersizliği ve yaşam tarzının da değişmesi düşüncesinden yola çıkarak, konutun bazı alanlarının verimli kullanılmağı fikri ve ortaya çıkan bir kavram olarak nitelendirilmektedir. (Bulhaz, 2014) Daha önce ‘Dar Alanlı Konutlar Kavramı’ başlığında ayrıntılı olarak incelemiştik. Öncelikli olarak ülkemizde konut planlanmasına bakacak olursak 20 Mayıs 2018 de Resmi Gazetede yayınlanan İstanbul İmar

Yönetmeliği Madde 31'e göre; her bağımsız konutta dar kenarı üç metre olan 12 metrekare alana sahip oturma odası, dar kenarı 2.40 metre olan 8 metrekare alana sahip bir yatak odası, dar kenarı 1.5 metre olan 3.30 metrekareye sahip bir mutfak veya pişirme yeri, dar kenarı 1.20 metre olan 3.00 metrekareye sahip bir banyo veya yıkanma yeri, dar kenarı bir metre olan 1.20 metrekareye sahip bir tuvalet olmak zorundadır. Odası sayısı 3 veya daha fazla olan konutlarda yıkanma yeri veya banyo tuvaletle aynı yerde 3.60 metrekareden az olmayacak şeklinde tasarlanabilmektedir. Giriş ve hol 1.10 metreden az olmamalıdır. Tuvalet ile banyo veya mutfak ile oda aynı mekânda düzenlenirse her farklı mekân için belirtilen metrekarelerin toplamı kadar düzenlenmelidir. Bu belirtilen kriterler engellilerinde kullanımı sağlayacak şekilde mevzuata uygun tasarlanmalıdır. Tuvalet-banyo, oda ve mutfak havalandırmaları aynı yere çözümlenemez. Fakat tuvalet ve banyo havalandırmaları aynı yerde çözümlenebilir. Islak hacimler ve su depoları enerji odaları ile birlikte çözümlenemez. Ayrıca aynı yönetmeliği göre iç mekan kat yükseklikleri; ıslak hacimler için 2.5 metreden, diğer alanlar için 2.60 metreden az olamaz. (resmigazete.gov.tr, 2018)

Bu bağlamda baktığımızda konut planlamasında en küçük metrekareye sahip konut 1+1 ve 27,5 metrekare olmaktadır. Fakat dar alanlı konutların üst metrekare sınırı T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı Kararı ile Kanunu'nda 100 metrekareden fazla olmayan konut olarak belirlenmiştir. Buna bağlı olarak dar alanlı konutların nicel ve nitelikleri ile kendi içinde özelleştirme olduğu görülmektedir. Dar alanlı konut tipleri arasında ki farklılıklar normal konut ile dar alanlı konut tipleri arasında ki farklılıklardan daha belirgin olmaktadır. Dar alanlı konutu normal konut da olduğu gibi oda sayısı ile tanımlama yetersiz ve eksik kalmaktadır. Bu tür mekânların fonksiyonelliği ve hacimsel büyüklüğü diğer konut tiplerinden ayrılmaktadır ve öncelikli olarak kullanıcının özellikleri ve yaşam biçiminin belirlenmiş olması gerekmektedir. (Bulhaz, 2014) Konutlara baktığımızda mekânlar fonksiyonelliğine göre adlandırılmaktadır. Kullanıcının uyuma, dinlenme, yemek yeme, yıkanma gibi temel ihtiyaçları olan mutfak, yatak odası, salon, oturma odası gibi elemanlar konutu oluşturan hacimlerdir. Dar alanlı konutlarda metrekare sınırı olması bu hacimlerin çakışmasına neden olmaktadır. Örnek verecek olursak yeme, çalışma, yaşama alanı mutfak ve oturma alanları gibi ihtiyaca göre iç içe geçmiş mekânlar olarak tasarlanmaktadır. Aynı zamanda kullanıcıya göre ayrı bir depolama alanı yerine tüm konuta yayılmış akıllı çözümler yapılmaktadır. Gün içerisinde değişen istekler ve işlevler içi aynı mekânın kullanılması dinamik ve fonksiyonel mobilya tasarımını gerektirmektedir. (Dikeç, 2013)

Bu mobilya tasarımları, dar alanlı konutların kullanım alanı olarak küçük olduğundan donatımda kullanılan elemanların normal konuttan farklı olarak kullanıcı ihtiyacına cevap verecek şekilde çok amaçlı, fonksiyonel ve modüler olması gerekmektedir. (Karamehmetoğlu, 1990)Fakat fonksiyonelliğini yitirmiş olan mekânlar özellikle çekirdek aileye uygun tasarlanmış dar alanlı konutlarda sorunlara sebep olmaktadır. Örnek verecek olursak balkon, teras gibi dinlenme ve eğlence için kullanılan mekânların konut biçimlenişinden çıkarılması kullanıcılar tarafından olumsuz karşılansa da, mekânın içine kapatılıp dâhil edilen balkonlar genellikle depolama amaçlı olarak dönüştürülmektedir. Dar alanlı konutlarda ki kullanıcı ihtiyaçları psikolojik ve fizyolojik açıdan kişilerin toplumda görevlerini, eylemlerini ve işlerinin en verimli şekilde sürdürebilmeleri için gerekli çevresel ve toplumsal koşullardır. (Bulhaz, 2014) Bu nedenden dolayı donatılar tek bir ihtiyaca değil birçok ihtiyaca cevap verebilmelidir. Bu tür konutlarda donatı elemanlarının modüler olması yani ünite olarak üretilmeleri kullanıcının ihtiyacına göre farklı varyasyonlara girmesini ve çoğalmasını sağlar. Bu tür mobilyanın en büyük avantajı hane içinde yaşayan birey sayısı arttıkça, ihtiyaçların çoğalmasıyla mevcut donatının büyütülmesidir. Modüler elemanlar bir araya geldiğinde kullanıcın ihtiyacı ve zevki doğrultusunda oluşturularak bir kompozisyon üretilmektedir. (Karamehmetoğlu, 1990)Tüm bu koşullar günümüz koşullarında göz önünde bulundurularak küçük alanlı fakat fonksiyonel olarak tüm gereksinimleri karşılayacak olan dar alanlı konut ve buna bağlı olarak da donatı elemanları geliştirilmektedir. (Karamehmetoğlu, 1990)

Dar alanlı konutları dar gelirli bireyler için veya yeni bir yaşam tarzı olarak çözüm önerisi olarak tasarlanmış olsun mekânsal, kullanışlı ve algısal olarak olumsuz ve olumlu özelliklere de sahip olmaktadır. Dar alanlı konutlar kültürel açıdan baktığımızda aslında Türk konut tipine uygun olmadığı görülmektedir. Bu nedenle dar alanlı konutları sadece metrekare olarak değil, alansal kullanım, fonksiyonellik, farklı kullanıcı ve farklı yaşam senaryoları için çözümler üretmek tasarlamak gerekmektedir. Bir başka deyişle dar alanlı konutların kullanıcı istekleri doğrultusunda hacimsel özelliklerini göz ardı etmeden modüler, çok amaçlı, fonksiyonel ve akıllı çözümler geliştirmek ve tasarlamak önem kazanmaktadır. (Dikeç, 2013)Dar alanlı konut tasarımında bireylerin yaşadığı mekânlarda konfor işlevi olarak mekânın boyutsal ve hacimsel düzenlenmesi, optimum alanda max. yarar sağlaması gerekmektedir. Türk konut kültüründe ve birçok ülkede konutlar oda sayısına göre nitelendirilmektedir. Odaların metrekarelerinin ve işlevselliğine bakmadan sayı olarak fazla olan oda kullanıcı tarafından iyi bir konut olarak görülmektedir. Ancak bu odalar gün içerinde çok

fazla kullanılmayan depolama, yatma gibi işlevsel olmayan bölümler olarak kullanılmaktadır. Bundan dolayı dar alanlı konutlarda normal konut anlayışından farklı olarak ihtiyaç durumuna göre dönüşebilen mekân ve mobilya olarak tasarlanmalı ve ele alınmalıdır. Bu tür yaklaşımlar hem mekânın değeri artmaktadır hem de daha yaşanabilir alanlar ortaya çıkarmaktadır. Bu sayede kullanıcının ihtiyacına göre fonksiyonel çözümlerin ortaya çıkması sağlanmaktadır. Ayrıca Hacıhasanoğlu'nun(1989) da dediği gibi gün boyunca uzun süre kullanılmayan mekânlar oluşturmak yerine üst üste yapılabilecek mekânların belirlenmesi ile çok işlevsel mekânlar oluşturmak ekonomikte olmaktadır. (Aktaran Dikeç,2013)

Sonuç olarak baktığımızda; dar alanlı konutlarda iç mekân organizasyonunu kullanıcının ihtiyaçları, o mekânda yapılacak etkinlikler belirlemektedir ve tasarım bu yönde oluşmaktadır. Bu bağlamda dar alanlı konutlarda organizasyon yapılırken gevşek ve dönüştürebilir olmasına dikkat etmek gerekmektedir. Gevşek mekân Ching'e göre (1987);

> Gevşek mekân düzenlemesine sahip çoğu mekânda mobilyaların yeri kolayca değiştirilir ve sürekli yeni düzenlemeler getirilir. Böylece farklı kullanım şekilleri sunulur. Bu tür mekân düzenlemelerinin doğasında var olan, değişikliklere uyum gösterme esnekliği, bu düzenlemeleri daha genel anlamda kullanılır hale getirir. Bu düzenleme sayesinde; farklı türden, boyuttan ve stilden mobilyalar zaman içinde bir araya gelerek hemen her tasarım durumuna göre mekânsal uyum sağlanır. (Aktaran Gölgedar, 2011) şeklindedir.

Gölgedar'a göre(2011) bir mekânı daha etkili kullanabilmemiz için ise 3 farklı etken vardır.

a. Bir veya birden fazla alana sahip dar alanlı konutlarda mekanı daha fonksiyonel hala getirmek için mekan yeniden oluştururken sirkülasyon alanına müdahale edip, değiştirebilir.
b. İç mekân ve dış mekânı bütün olarak algılamamızı sağlamak için bir odayı veya mekânı dış mekâna yönlendirmek.
c. Fiziksel bağlantı kurarak bir veya birden fazla mekanı diğer mekanlarla ilişkilendirmek.

Dar alanlı konut planlamasında; bir oturma odası, bir yatak odası, bir mutfak veya pişirme yeri, bir banyo veya yıkanma yeri, bir tuvalet olması gerektiğinden daha önce bahsetmiştik. Yaşama alanı olarak nitelendirebileceğimiz oturma, dinlenme ve yemek yeme alanlarında; oturma odaları konutun merkezi ve farklı etkinliklerin gerçekleştiği mekân olmaktadır. Kullanıcı kimliğine göre bu mekân kitaplık, sehpa,

büfe, vitrin, sandalye, oturma elemanı gibi donatıları içermektedir ve kendi isteği doğrultusunda alan oluşturmaktadır. Ayrıca mutfak veya pişirme yeri olarak adlandırdığımız açık mutfak sistemleri de bu mekânlara dâhil edilebilmektedir. Yaşama odaları dediğimiz bu mekânlar da birçok kullanımın olması çok büyük olması demek anlamına gelmemektedir. Aksine sadece konforlu ve adapte edilebilir olması yeterli olmaktadır. Banyo veya yıkanma yeri ise wc ile birlikte kullanılabilmektedir. Yatak odaları ise genelde yaşama alanından ayrı olarak tasarlanmaktadır ve ihtiyaç durumuna göre kullanıcı kimliğine uygun donatılar tercih edilmektedir. (Gölgedar, 2011; Gezer, 2014)

Bir mekân içindeki donatı organizasyonu ve yoğunluğu o mekânın kullana bilirliğini olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Dar alanlı konut iç mekân tasarımında konut iç mekân özellikleri ne kadar önemli ise mobilya tasarımı o kadar önem kazanmaktadır. Aradaki denge doğru kurgulanmadığı zaman kullanıcı yaşana bilirliği ekonomik, psikolojik ve sosyolojik açıdan olumsuz etkilenmektedir. (Üst, 2015) Dar alanlı konut tasarımında, kullanıcı ihtiyacı ve iç mekân özelliklerine göre mobilya seçimi önemli ve birinci faktörlerdendir.

Bu tür konutların mobilya çözümlerinde çok işlevsellik, modülerlik ve donatıda çeşitlilik ve farklılaşma ön plana çıkmaktadır. Buna bağlı olarak dar yaşam alanlarında yerleşim kısıtlı olduğundan fazla eşyadan kaçınılmaktadır ve bunun yerine çeşitli mobilya çözümlerine başvurulmaktadır.(Gezer,2014) Bu çözümleri ;

I. Fonksiyonel Çözümler
II. Çok Amaçlı ve Modüler Çözümler
III. Akıllı ve Pratik Çözümler olmak üzere 3 farklı başlık altında inceleyebiliriz.

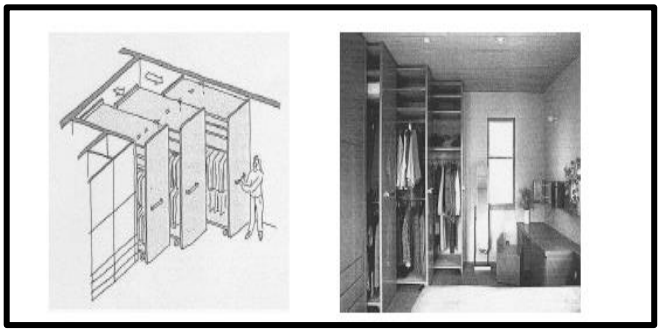
4.2. Fonksiyonel Çözümler

Tasarlanacak mekânlar dar olduğundan mobilya tasarımında performans, dayanıklılık, ölçü ve kullanım avantajı ön plana çıkmaktadır.(Kürşat, 2006) Brown'un(1993) bunlara çözüm olarak 3K yani kullanışlık, konforluk ve kompaktlık kuralına ek olarak ekonomiklik, sürdürebilirlik ve kalite göz önüne alınarak uygulamak gerekmektedir. (Gölgedar, 2011) Kompaktlık mobilyada birden çok fonksiyona cevap verebilmesi ve kullanılmadığı zamanlarda kapanıp katlanabilen, bükülen olarak açıklanmaktadır. Yani kısaca farklı ihtiyaçlara göre cevap verebilir olması gerekmektedir. (Kürşat,2006) Bu tür çok fonksiyonlu mobilyalar yüklendikleri işleve

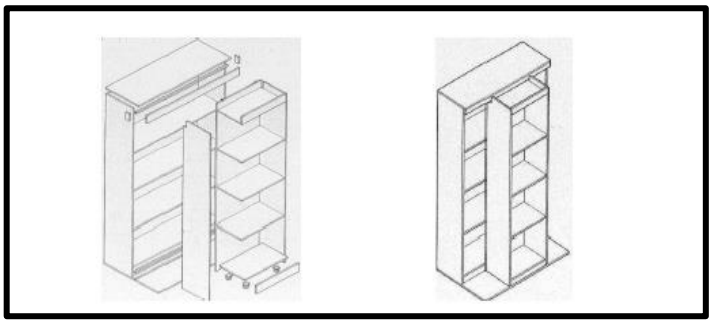
göre aşağıda görüldüğü gibi farklı şekilde sınıflandırılmaktadır. (Özçelik, E.T. 18.02.2018)Bu bölümde dar alanlı konutlarda fonksiyonel mobilya çözümlerine geçmiş dönem tasarım örnek ile günümüz örnekleriyle birlikte desteklenerek incelenecektir.

4.2.1. Hareketsiz(Sabit) ve Hareketli Fonksiyonel Mobilya

Mobilyalar mekân içinde bulundukları konum ve işleve göre biçimlenmekte ve buna bağlı olarak sabit veya hareketli olarak tasarlanmaktadırlar. (Üst, 2015) Mekâna bağımlı olarak tasarlanan mobilyalar sabit mobilyalardan oluşmaktadır. Bu tür mobilyalarda mekânda hiyerarşiyi doğru sağlayabilmek için çok amaçlı, sistemli ve modüler olarak tasarlanmalıdır. Ve dar alanlı konutlarda mekânlar kısıtlı olduğundan birkaç işlevi bir arada bulunduran mekâna göre uygun tasarımlar yapılmalıdır. (Gölgedar,2011; Gezer,2014)Bu tasarımlara Cihan Gölgedar'ıh (2011) tezinde Brown 'ın 1993 ve Mack'in 1988 yılında sabit mekanizmalı donatı modüllerini örnek verecek olursak hem kıyafet depolama hem de farklı eşya depolama amaçlı olarak farklı modüller tasarlandığı görülmektedir. (Bk. Şekil 4. 1 ve Şekil 4. 2)

Şekil 4. 1 Kayar Mekanizmalı Dolap(Brown,1993)
Kaynak: Gölgedar, 2011
E.T. 05.02.2018

Şekil 4. 2 Kayar Mekanizmalı Dolap(Mack,1988)
Kaynak: Cihan Gölgedar, 2011
E.T. 05.02.2018

Kayar mekanizma sistemi ile kullanılan dolapların daha fazla eşya depolamayı sağladığı ve günümüzde de aynı sistemin hem eşya depolama hem de kitaplık olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu sistem kullanım yerine ve kullanıcıya göre farklı amaçlarla ile tasarlanmaktadır.(Bkz. Şekil 4. 3 ve Şekil 4. 4)

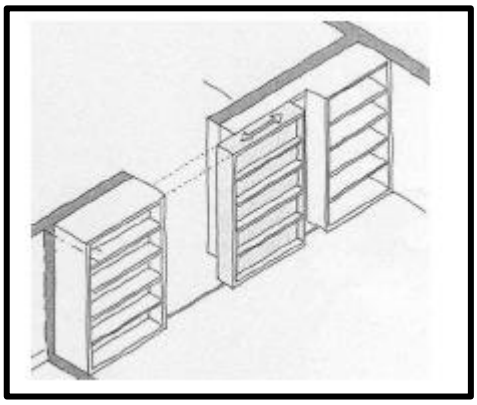

Şekil 4. 3 Kayar Mekanizma
E.T. 12.07.2019
URL1

Şekil 4. 4 Kayar Mekanizma
E.T. 12.07.2019
URL 2

Bazı kayar mekanizma sistemlerinde ise mekânlar arası geçiş normal kapı yerine depolama veya kitaplık amaçlı dolaplar olarak kullanılmaktadır.

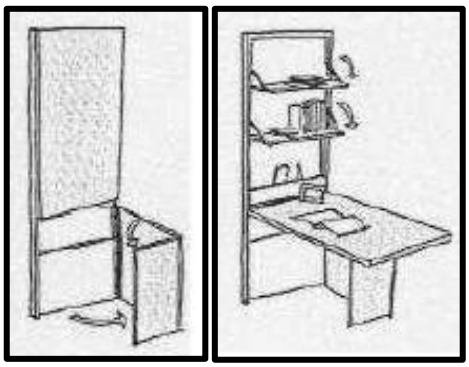
Şekil 4. 5 Kayar Mekanizmalı Dolap (Brown,1993)
Kaynak: Cihan Gölgedar, 2011
E.T. 05.02.2018

Şekil 4. 6 Kayar Mekanizma
URL 3
E.T. 12.07.2019

Brown'ın (1993) bir başka çalışmasında göreceğimiz katlanır masa veya kayar mekanizmalı sistemi yaşama alanı olarak adlandırdığımız mekânlarda kısıtlı alandan dolayı çalışma odası yerine çalışma alanı olarak kullanılmaktadır. Çalışma alanlarında

en işlevsel çözümü sadece amacına uygun olarak tasarlanması olmaktadır.(Gölgedar,2011)

Şekil 4. 7 Kayar Mekanizmalı Masa(Brown,1993)
Kaynak: Cihan Gölgedar, 2011
E.T. 05.02.2018

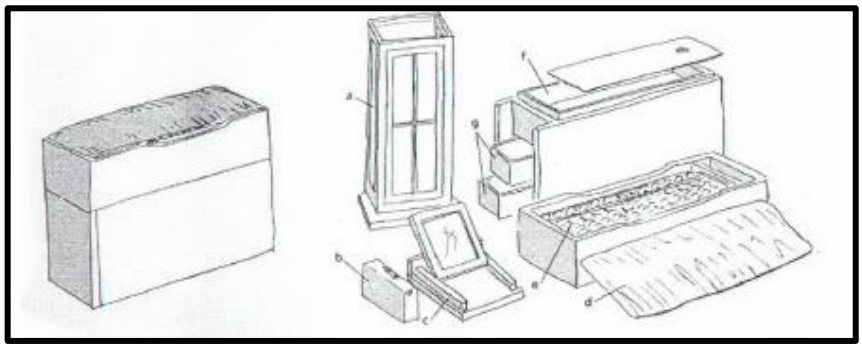
Şekil 4. 8 Kayar Mekanizmalı Masa
URL 4
E.T. 12.07.2019

Fonksiyonel mobilyaların dar alanlı konut çözümlemesinde tercih edilmesinde en büyük avantajı mekân içinde kullanılmadığı dönem periyodunda farklı yöntemlerle mekândan kaldırabilir olmasıdır. Bu yöntemler;

- Dönüşebilen mekân yani iki mekân arasında kayar mekanizma sistemi ile birbirinin içine saklanması(4. 5 başlığında detaylı olarak incelenecektir.),
- Duvara sabit, hareketsiz bir donatı sistemi ile duvara katlanabilir olan hareketli mobilya sistemi,
- Sandık, dolap veya bir bölmenin, donatının içine saklanabilir olması,
- Mekânın iç yüksekliği göz ardı etmeden tavana kayar sistem veya döşeme altına saklanabilir şeklinde sınıflandırabilir.(Kürşat,2006)

Bu bağlamda bu tip mobilyaları dar alanlı konut tasarım planlaması olarak incelediğimizde oturma alanları; çalışma, yemek yeme, misafir odası veya misafirlerimizi ağırladığımız alan, hobilerimizle uğraştığımız birçok işleve öncülük eden tefrişlere dönüşmektedir. Bu tür mobilyalarda ki amaç diğer bir fonksiyona dönüşen mobilyanın saklanabilmesini sağlamaktır. Oturma alanında bu rahatlığı sağlayabilecek bu tür hareketsiz mobilyaların yatağa dönüşümlü birçok ihtiyaca cevap veren, ray, tekerlek gibi elemanlarla desteklenen hareketli mobilyalar olarak tasarlanmaktadır. Bu tür hareketli veya hareketsiz mobilyaların iç mekân içinde en verimli kullanımı büyük kitle halinde mobilyanın içinde küçük, hareket ettirebilir olarak tasarlanmasıdır.

(Gölgedar,201; Kürşat,2006) Örneklerle inceleyecek olursak Şekil 4. 1 görülen mobilya tasarımı en eski fonksiyonel seyyahın yatak modülü olarak incelenmektedir. Baktığımızda bütün bir oturma elamanı gibi duran açıldığında parçadan bütüne bir sistem şeklinde; döşeme lambası(a), dikiş takımı(b), ayna(c), şilteli(d), abaküs(e) ve depolama hacimlerinden(f ve g) oluşan bir modüler mobilya tasarımı görülmektedir.(Modüler mobilyalar 4. 3 başlığında daha ayrıntılı olarak incelenmiştir.)

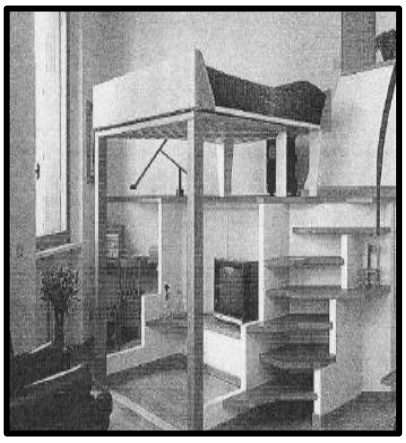

Şekil 4. 9 Seyhanın Yatak Modülü
Kaynak: Kürşat,2006
ET. 05.02.2018

Şekil 4. 10'u incelediğimizde duvar rafları depolama amaçlı kullanılan, bir oturma elemanına sahip donatı elemanı olduğu görülmektedir. Fakat aslında baktığımızda kayar mekanizma sistemi ile bir ray vasıtasıyla fonksiyonel yatak olan misafir yatma alanına dönüşen bir mobilya tasarımı olduğu görülmektedir. Diğer örnek de ise mekanın yüksekliğine bağlı olarak alt modül tv ünitesi, üst modül ise yatma elemanı olarak kullanıldığı görülmektedir.(Bk. 4. 11)

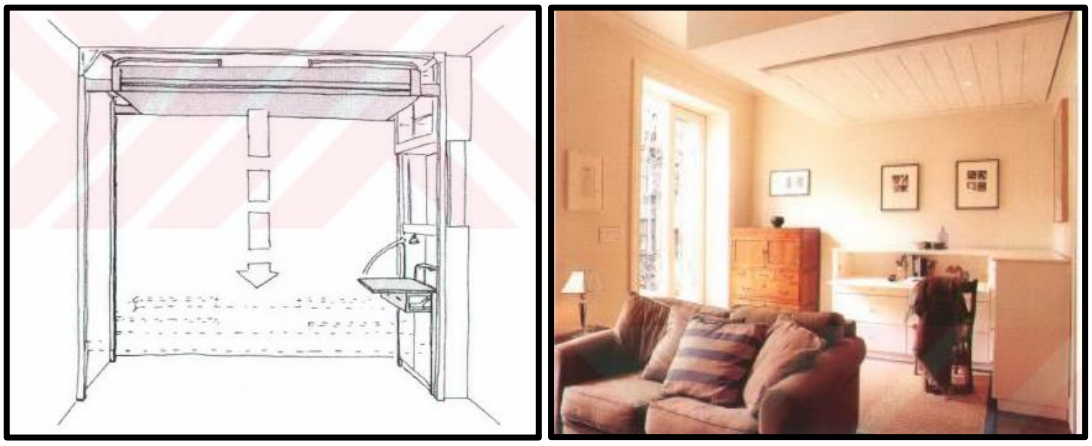

Şekil 4. 10 Kayar Mekanizmalı Oturma Alanı
URL 5
E.T. 16.07.2019

Şekil 4. 11 Çok Amaçlı Yatak
(Parikh,1999)
Kaynak: Cihan Gölgedar, 2011
E.T. 05.02.2018

Mekânın yüksekliğine bağlı olarak kullanılan bu tasarım anlayışı Japon bir firma tarafından tasarlanan, elektrikli bir sistem veya çark sistemiyle kontrol edilebilen esnek mobilyalar şeklinde tasarlanmıştır. Özellikle Japon mimarinde birçok çeşidine rastlanan bu tip mobilyalar Şekil 4. 12'de görüldüğü gibi kullanılmadıkları zaman ortadan kaldırılmaktadırlar. (Kürşat,2006)

Şekil 4. 12 Kayar Mekanizmalı Yaşam Alanı
Kaynak: Kürşat,2006
ET. 05.02.2018

Bir başka mobilya tasarımını inceleyecek olursak aşağıda görülüğü gibi hem duvar rafı olarak hem de tv ünitesi olarak kullanılan mobilya mekanizmalı sistem ile yatağa dönüştüğü görülmektedir.

Şekil 4. 13 Kayar Mekanizmalı Yaşam Alanı
URL 6
E.T. 16.07.2019

Şekil 4. 14 Kayar Mekanizmalı Yaşam Alanı (Graining, 1994)
Kaynak: Cihan Gölgedar,2011
E.T. 05.02.2018

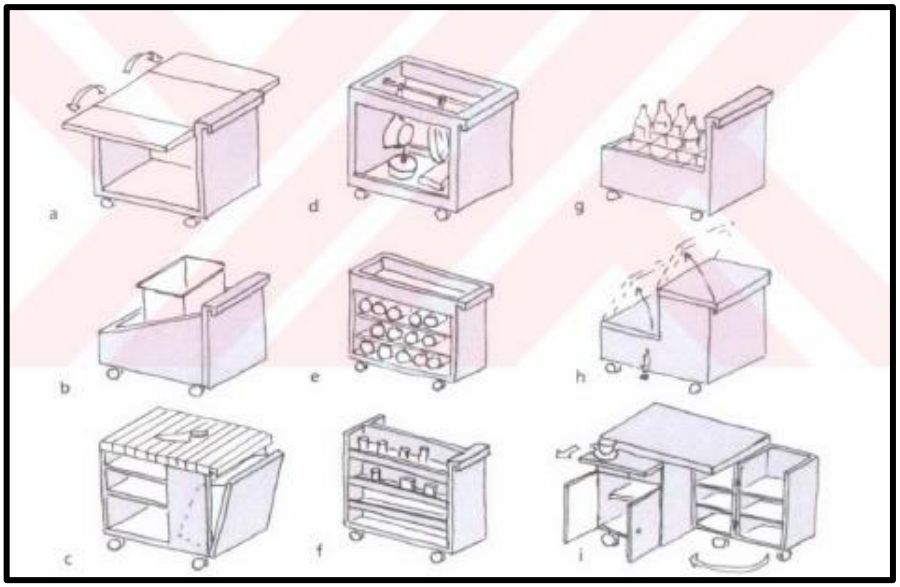
Bir başka örnek de ise duvara bitişik nizamlı raf ve koltuktan oluşan hem depolama hem de oturma alanı olan bir mobilya tasarımı görülmektedir. Fakat fonksiyonuna baktığımızda hem misafir ağırlamak için yatak olabilen hem de yemek masasına dönüşen bir donatı olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 15 Kayar Mekanizmalı Oturma Alanı
URL 7
E.T. 16.07.2019

Mutfak alanları tasarımlarına bakacak olursak; öncelikli olarak dikkat edilecek olan kriter kaç kişiye hizmet edeceği, bunun yanında mutfağın pişirme mi, servis amaçlı

mı yoksa her ikisiyle birlikte mi kullanılacak olmasına karar verilmesi ve ona göre tasarlanması gerekmektedir. Bu çözümde ki amaç ise depolamaya ne kadar yer kalacağını belirlemektir. Buna bağlı olarak mutfak tasarımı mutfak ekipmanları ve depolama sistemleri ile işlevsel ve birçok fonksiyonu olan mekanizmalı sistemler olarak tasarlanmaktadır. (Gölgedar,2011; Kürşat,2006)Tüm tasarımlarda olduğu gibi iç mekân ve kullanıcıya göre farklılık gösteren bu tür mobilyaları örneklerle inceleyecek olursak özellikle baktığımızda tezgâh altı donatıları tekerlekli ve menteşe sistemli çözümlerle depolamaya yer açacak şekilde farklı kullanım özelliklerine göre tasarlandığı görülmektedir. (Bk. 4. 16)

Şekil 4. 16 Tezgâh Altı Modüller
Kaynak: Şebnem Kürşat, 2006
E.T. 05.02.2018

Bu farklı şekillerde tasarlanan tezgah altı modülleri depolama, ocak, evye, buzdolabı şeklinde tek bir parçada çeşitli fonksiyonlara hizmet edebilmektedir. Mutfağın bu kendi amacı dışında çalışma alanı, çamaşır yıkama, vakit geçirme gibi farklı özelliklere göre de tasarlanmaktadır. Bundan dolayı bu tarz mobilyaların tasarımı yapılırken dikkat edilmesi gereken kompakt ve hangi amaca hizmet edeceğidir. (Kürşat, 2006)Örnek verecek olursak Şekil 4.17’ de mutfak modülü ocak, evye, çamaşır ve bulaşık makinesi, mutfak ekipmanlarını depolayacak o birçok fonksiyonu bir arada bulundurmaktadır. Dolap kapakları kapandığı zaman bir kütle gibi duran tek bir modül içinde mobilya açıldığında kompakt bir mutfağa dönüşmektedir. İki taraflı açılan üst kapak modüllerinden bir tanesi kapatıldığında tezgah olarak da kullanılmakta ve tamamen kapandığında ise çalışma masası olarak kullanılabilmektedir.

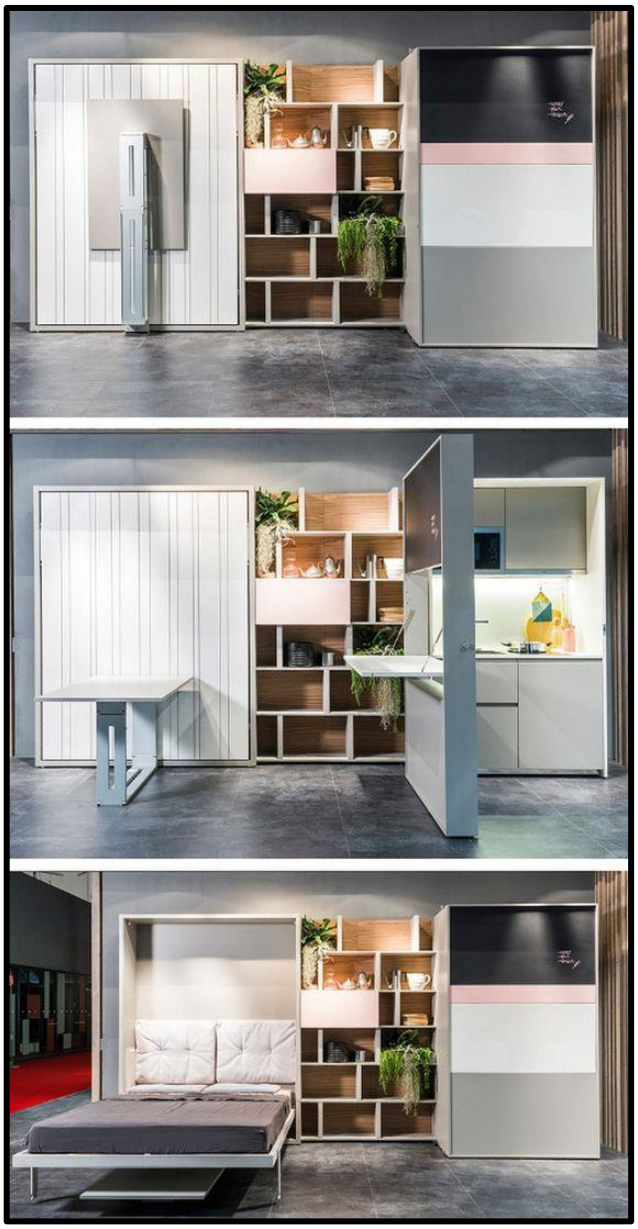
Şekil 4. 17 Mutfak Modülü
URL 8
E.T. 24.07.2019

Mutfaklar içinde tasarlanmış bir diğer kompakt ve kullanışlı fonksiyonel modüller ise Şekil 4. 18'de görüldüğü gibi yine tek bir bütün halinde olan fakat çeşitli kayar mekanizma sistemi ile ocak, evye, depolama, mutfak masası gibi ihtiyaca göre şekillenen donatılardır.

Şekil 4. 18 Mutfak Modülü
URL 9
E.T. 24.07.2019

Mutfak mekân içinde konumu ve kullanıcıya göre yemek yeme dışında farklı amaçlarla da kullanıldığı ve tasarlandığından bahsetmiştik. Şekil 4. 19'da görüldüğü aslında basit bir duvar ünitesi gibi görülse da mekanizmalı sistemi açıldığında işlevsel bir mutfak, bar masası, çalışma masası ve yatak olan bir fonksiyonel bir mobilyaya dönüşmektedir.

Şekil 4. 19 Fonksiyonel Mutfak
URL-10
E.T. 16.07.2019

Dar alanlı konutlarda mutfak tasarımında bir diğer kompakt modül ise; yemek pişirme dışında başka amaçlı kullanılmayacaksa, kısıtlı alandan dolayı alan kaybına neden olacağı için donanımlı bir mutfak yerine bir ünite içinde Şekil 4. 20 ve Şekil 4. 21 görüldüğü gibi ihtiyaca uygun, çok fonksiyonlu bir donatı olarak tasarlanmaktadır. (Gölgedar,2011; Küşat,2006)

Şekil 4. 20 Kompakt Ünite Mutfak
(Parikh,1994)
Kaynak: Gölgedar, 2011
E.T. 05.02.2018

Şekil 4. 21 Kompakt Ünite Mutfak
URL-11
E.T. 24.07.2019

Kompakt ünite mutfak modülüne bir başka örnek ise; Şekil 4. 22 görüldüğü gibi Parsons'ın 1994 de alan yetersizliğinden dolayı tasarladığı, 3 farklı işlevi barındıran hareketli fonksiyonel mobilyadır. Bu donatıda mutfak ekipmanları depolayacak bir birim, lavabo sandığı ve önlük saklama dolabı şeklinde işlevsel bir çözümü başvurulmuştur. (Allan Wexler Studio, 1994) Bu tür pratik çözümler 4.4. başlığında örneklerle daha ayrıntılı incelenecektir.

Şekil 4. 22 Kompakt Ünite Mutfak
URL-12
E.T. 24.07.2019

Uyuma mekânları olarak adlandırılan yatak odaları daha çok gün sonu ihtiyaç duyduğumuz, uyuma eylemini gerçekleştirdiğimiz mekânlardır. Yatak odaları da aslında sadece uyuma amaçlı değil birçok fonksiyona cevap verecek şekilde tasarlanmaktadır. Fakat bu tasarımı etkileyen öncelikli olan alanın metrekaresi ve yatağın ebatları olmaktadır. Yatağın konumu ve ebatları o mekânın tefrişini etkilemektedir. Normal standartlarda bir yatak odası gardırop, şifonyer, karyola ve komodinden oluşmaktadır.(Gölgedar,2011; Gezer,2014) Fakat Şekil 4. 23‘ e baktığımızda yatak odası yatak boyutundan ve metrekaresinden dolayı depolama alanına yer kalmamaktadır. Bu duruma çözüm olarak kullanıcıya bağlı olarak örnek verecek olursak Şekil 4. 24 ‘de görüldüğü gibi işlevsel mobilyalar tasarlanmaktadır veya dönüşebilen mekanlar olarak tasarlanmaktadır.(Dönüşebilen mekan 4.5. başlığında daha ayrıntılı olarak incelenecektir.)

Şekil 4. 23 Yatak Odası Tefriş
Kaynak: Gezer, 2014
E.T. 18.02.2018

Şekil 4. 24 Fonksiyonel Dolap ve Yatak
URL-13
E.T 16.07.2019

Islak hacimler banyo ve wc olarak iki farklı şekilde incelenmektedir. Fakat mekânlar dar olduğundan birlikte çözüm yollarına başvurulmakta ve metrekaresi az olan bir banyo da büyük banyolar gibi depolama alanı oluşturulmaktadır. Bu durumda öncelikli olarak hangi amaçla kullanılacak ve neye ihtiyaç duyuluyor ona karar verilmesi gerekmektedir. Örneklerle inceleyecek olursak eğer alan çok darsa Şekil 4.25 ve Şekil 4. 26‘da görüldüğü gibi depolama üniteleri duvara monte veya lavabo ile birlikte tasarlanmaktadır. Amaç küçük alanlarda pratik çözüm alanları oluşturmak. Bu tür pratik çözümler 4.4. başlığında örneklerle daha ayrıntılı incelenecektir.(Gölgedar,2011; Gezer,2014)

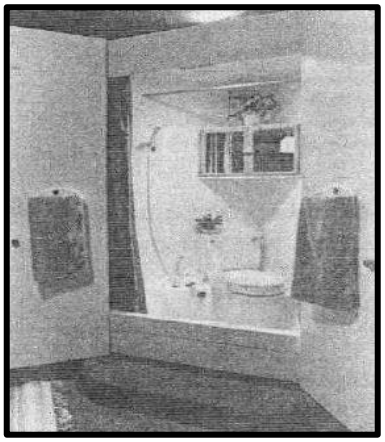

Şekil 4. 25 Duvara Monte Lavabo
(Mack,1988)
Kaynak: Gölgedar, 2011
E.T. 05.02.2018

Şekil 4. 26 Duvara Monte Dolap
URL-14
E.T. 17.07.2019

Islak hacim tasarımında alansal soruna bir diğer çözüm yöntemi ise mutfak ünitelerinde olduğu gibi modüler, kompakt sistemlerle tasarlanıyor olmasıdır.(Gölgedar,2011; Gezer,2014) Örneklere bakacak olursak Şekil 4. 27'de geçmiş dönemlerde tasarlanmış hem depolama hem lavabo hem de yıkanma görevini gören küçük ama işlevsel bir ünite görülmektedir. Şekil 4. 28'de ise günümüzde uygulama yöntemi görülmektedir.

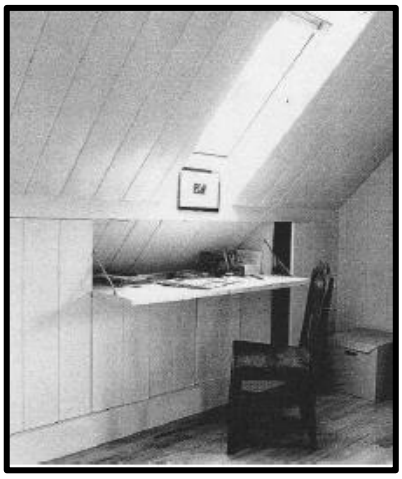

Şekil 4. 27 Modüler Islak Hacim
(Ball,1987)
Kaynak: Gölgedar, 2011
E.T. 05.02.2018

Şekil 4. 28 Modüler Islak Hacim
URL-15
E.T. 24.07.2019

Çalışma alanları ise dar alanlı konutlarda alan kısıtlılığından dolayı ayrı bir bölme olarak değil de ihtiyaç duyulan fonksiyonu barındıracak şekilde bir gizli bölme de veya başka bir modül içinde işlevsel, kompakt olarak tasarlanmaktadır.(Bk. 4. 29 ve 4. 30)

Şekil 4. 29 Çalışma Alanı Gizli Bölme (Graining,1999)
Kaynak: Gölgedar, 2011
E.T. 05.02.2018

Şekil 4. 30 Çalışma Alanı Modülü
URL-16
E.T. 24.07.2019

Başka bir açıdan bakacak olursak dar alanlı konut içinde ki mobilyalarda kompaktlık istenildiği kadar mekân içinde de hissedilmesi istenilmektedir. Bu tarz mobilyalar yalın ve gösterişten uzak detaylar, açık, koyu olmayan renk döşeme ve duvar ile kullanıldığında istenilen etkiye ulaşılabilmektedir. Geçmiş yüzyıllarda Breuer,Mies, Le Corbusier, Eileen Gray, Mies gibi ünlü tasarımcı ve mimarların bu tip mobilya tasarımlarında oldukça yalın çözümlere ulaştıkları görülmektedir. Bu tip mobilyaya Şekil 4.31'de görüldüğü gibi Marcel Breuer'in 1928 yılında tasarımı örnek verebiliriz. Bu tarz mobilyalar dünyanın farklı ülkelerinde farklı kültürlerde yaygınlaşmış ve kullanılmaya başlanmıştır. Bunun nedeni ise kullanılan malzeme ve modül sistemine önem verilmesinden kaynaklanmaktadır.(Kürşat, 2006)

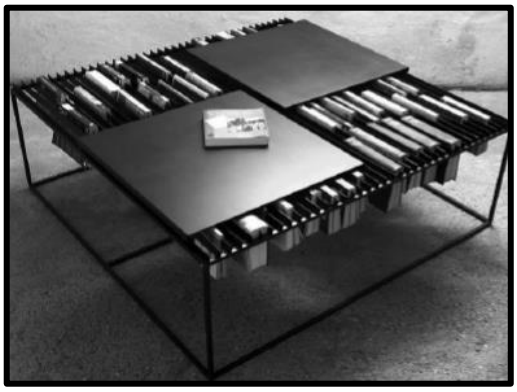

Şekil 4. 31 Kompakt Sandalye
Kaynak: Kürşat,2006
E.T. 05.02.2018

4.3. Çok Amaçlı ve Modüler Çözümler

Konut iç mekânlarında kısıtlı alanlara sahip olmak dar alanlı konutlarda önemli bir sorun teşkil etmektedir. Birden çok işleve sahip, işlevsel olan mobilyaların konut içerisinde kullanım amacına göre mekân kısıtlılığından dolayı kullanıcının ihtiyacına uygun hayatını kolaylaştıracak mobilyalar tasarlanmaktadır. Mobilyalara birden çok işlev yüklenerek ‘’fonksiyonel çeşitlilik’’ sağlanmakta ve tasarım yapılırken bu prensip esas alınmaktadır. Aşağıda inceleyeceğimiz gibi kendi aralarında sınıflandırabilen bu fonksiyonel çeşitliliğe sahip olan bu tarz mobilyaların tercih edilme sebebi ise mekânda yer tasarrufu sağlamasıdır.(Üst,2 015;Özçelik, 2016)Örnek verecek olursak bu sınıflandırma şeklinde;

Birden çok amaca hizmet eden bir araya gelmiş eylemlerin tek bir mobilya üzerinde birçok fonksiyona sahip mobilya şeklinde tasarlanmaktadır. Şekil 4. 32’ de görüldüğü gibi Nar isimli, IDW En İyi Tasarım Ödülüne(2005) sahip Ömer Ünal tasarım bu mobilya üzerinde kayar mekanizmalı, hareketli modülleriyle sehpa görevini görmekte ve aynı zamanda alt modülü ise mekanda ayrıca yapılacak kitaplık alanı yoksa kitaplık olarak işlev görmektedir.

Şekil 4. 32 Ömer Ünal Nar Mobilya Tasarımı
Kaynak: Üst, 2015
E.T. 11.03.2019

Çok amaçlı ve modüler mobilyaların bir diğer sınıflandırma şekli ise gün içerisinde mobilyanın farklı saatlerde farklı eylemi karşılayacak şekilde formunun değişmesidir. Bu tarz esnek mobilyalara en iyi örnek çek-yat sistemli mobilyalardır. Gün içinde yine birçok işlev yüklenerek ihtiyaca göre oturma elemanı, yatma veya yemek masası şeklinde çeşitli fonksiyonellik yüklenmektedir. (Üst, 2015; Özçelik, 2016)

Şekil 4. 33 Form Değiştiren Mobilya
Kaynak: Özçelik,2016
E.T. 11.03.2019

Bir başka tasarım prensibinde ise Şekil 4.34 koltuğun boşa alanlarına kitaplık olarak değerlendirilmektedir ve Şekil 4. 35'te görüldüğü gibi yatağın kendi amacı dışında boş alanlarının depolama olarak kullanılmaktadır. Bu tasarım anlayışında mobilyanın kullanılmayan kısımlarına ana görevi dışında çeşitli işlevler yüklenmektedir. (Üst,2015)

Şekil 4. 34 Bir Çok İşleve Sahip Koltuk
URL-17
E.T. 24.07.2019

Şekil 4. 35 Bir Çok İşleve Sahip Yatak
URL-18
E.T. 24.07.2019

Diğer bir tasarım prensibi ise mobilyada, konut iç mekânında ihtiyaç halinde farklı oransal kısımlar oluşturarak ortaya çıkan modüler tasarımlardır. Modüler mobilya olarak adlandırılan bu mobilyalar kullanıcıya göre çeşitlenen veya değişiklik gösteren, üst üste veya yan yana getirilerek ihtiyaçları karşılayacak şekilde tasarlanmaktadır. (Üst, 2015) Şekil 4. 36'da gördüğümüz modüler mobilyalar ihtiyaç halinde ortaya çıkan oturma elamanı ve masa olarak veya sandalyenin merdivene dönüşmesi gibi kompakt tasarım anlayışı kullanılmaktadır.

Şekil 4. 36 Modüler Mobilya
Kaynak: Özçelik,2016
E.T. 11.03.2019

Bu tasarım anlayışı olan mobilyaları birkaç örnekle inceleyecek olursak Şekil 4. 37'de görüldüğü gibi düz masa gibi gözüken mobilyaların ihtiyaç halinde ortaya çıkan mobilyalar şeklinde tasarlanmaktadır. Şekil 4. 38'de ise mutfak masası olarak görülmekte olan eleman aslında bir mutfak adası olarak tasarlanmıştır.

Şekil 4. 37 Modüler Mobilya
URL- 19
E.T. 24.07.2019

Şekil 4. 38 Modüler Mobilya
Kaynak: Kürşat,2006
E.T. 05.02.2018

Bu tarz mobilyalardaki amaç ise parçadan bütüne giderek kullanılmadığı zaman katlanarak veya toplanarak, tek tek birimlerin bir araya gelmesiyle kısıtlı mekânlara uygulanabilen bütün ve çok amaçlı strüktür oluşturabilmektir. Mekânın sınırlı olduğu dar alanlı konutlarda bu tarz toplanan, boyut değiştiren veya depolanan mobilyalar kullanılmadıkları zaman boyutsal olarak küçülebilmesi avantaj sağlamaktadır. İç içe geçen veya katlanarak küçülen ve yok olan modüler mobilyalarda ise kendi aralarında hacim oluşturarak mekânı rahatlatmaktadırlar. (Üst, 2015; Özçelik,2016)

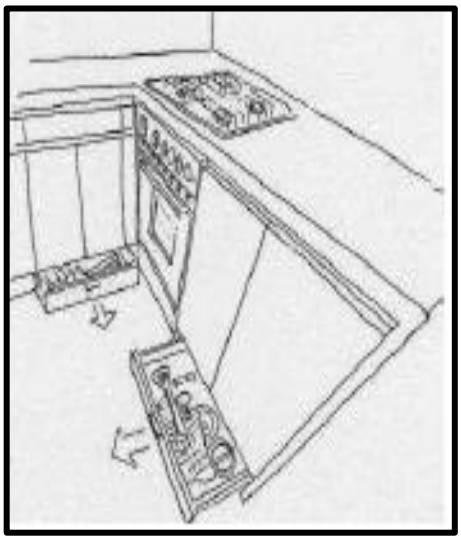
4.4. Akıllı ve Pratik Çözümler

Dar alanlı konut tasarımında mekânlar kısıtlı olduğundan dolayı mekân içerisinde kullanılmayan, ölü alanlar oluşmaktadır. Bunun için işlevsel bir çözüm yöntemi olarak akıllı ve pratik çözümlere de başvurulmaktadır. Ana düşünce mekanı veya kullanılmayan alanları işlevsel, dolu ve karışık birimlerle boşluk illüzyonu oluşturmaktır. Amaç aslında planlamada kısıtlı alanda ayrıca depo olarak tefrişlenemeyen konutun ölü alanlarını depo olarak kullanmaktır. Bu durum dar alanlı konut tasarımında ana kriterlerini oluşturmaktadır. Birçok örnekte inceleyeceğimiz bu tasarım anlayışı akıllı ve pratik çözümlerin kullanımı tasarımsal ve akıllı fikirler sonucu oluşmaktadır. Bu tür alanların değerlendirilmesi, tasarımcının konut, mekân veya donatı üzerinde iyi bir inceleme ve kurgu oluşturmasıyla gerçekleşmektedir. Bu tasarım anlayışında ki mobilyalara örneklerle başlayacak olursak; mutfak veya giyinme dolabı

bazalarının depolama amaçlı kullanıldığı, Şekil 4. 39 ve 4. 40'da görüldüğü gibi basgeç veya çekmece sistemli kullanım amacına göre şaraplık, mutfak ekipmanları veya deterjanların konulduğu bir donatı şeklinde tasarlanmaktadır. (Kürşat,2006; Gölgedar, 2011) Bir diğer akıllı ve pratik çözüm ise Şekil 4. 41 ve 4. 42'de görüldüğü gibi buzdolabı yanların depolama amaçlı olarak kullanılması ve Şekil 4. 43 ve 4. 44'te görüldüğü gibi aynı çözüm yönteminin fırın yanı boşluklarda ve dolap kapaklarının depolama olarak kullanılmasıdır. Bu tasarım anlayışında amaç kullanılmayacak gibi görünen dar alanları işlevsel hale getirmektir.

Şekil 4. 39 Mutfak Bazası
URL-20
E.T. 24.07.2019

Şekil 4. 40 Depolama Çözümleri(Brown,1993)
Kaynak: Cihan Gölgedar,2011
E.T. 05.02.2018

Şekil 4. 41 Depolama Çözümleri
URL-21
E.T. 24.07.2019

Şekil 4. 42 Depolama Çözümleri(Brown,1993)
Kaynak: Cihan Gölgedar,2011
E.T. 05.02.201

Şekil 4. 43 Depolama Çözümleri
URL-22
E.T. 24.07.2019

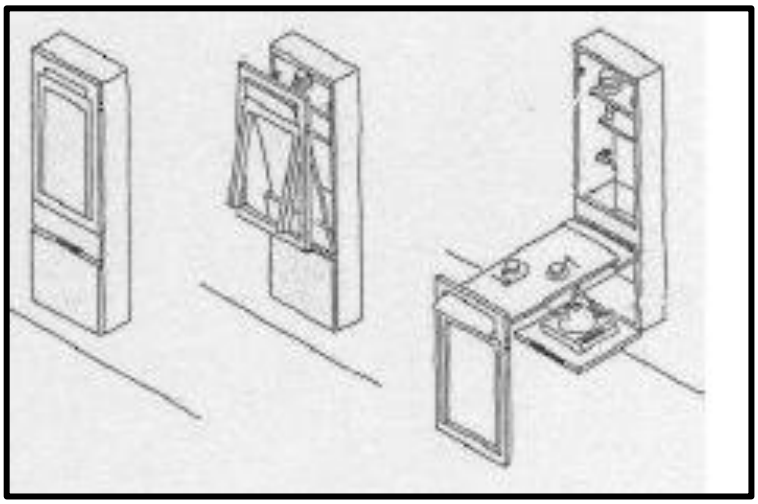

Şekil 4. 44 Depolama Çözümleri
URL-23
E.T. 24.07.2019

Akıllı ve pratik tasarım anlayışına mutfak masalarıyla devam edecek olursak Şekil 4.45 ve 4. 46'da görüldüğü gibi duvar bir tablo gibi asılı duran birim açıldığında yemek masasına dönüştüğünü görülmektedir. Bu tasarım anlayışına sahip diğer bir mobilya türü ise Şekil 4.47 ve 4.48'de görüldüğü gibi kayar mekanizma sistemi ile başka bir modül içine gizlenen mutfak masalarıdır.

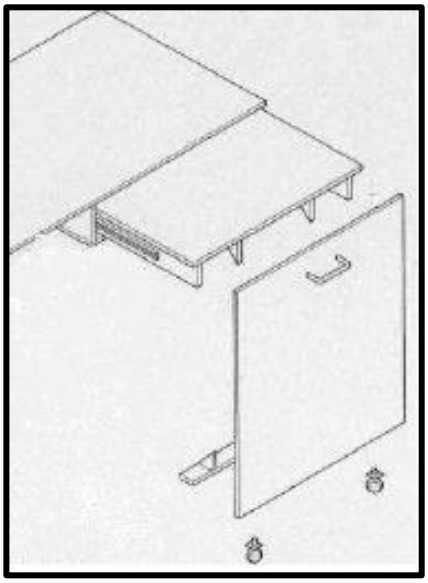
Şekil 4. 45 Mutfak Masası Çözümleri
URL-24
E.T. 26.07.2019

Şekil 4. 46 Mutfak Masası Çözümleri (Brown,1993)
Kaynak: Gölgedar,2011
E.T. 05.02.2018

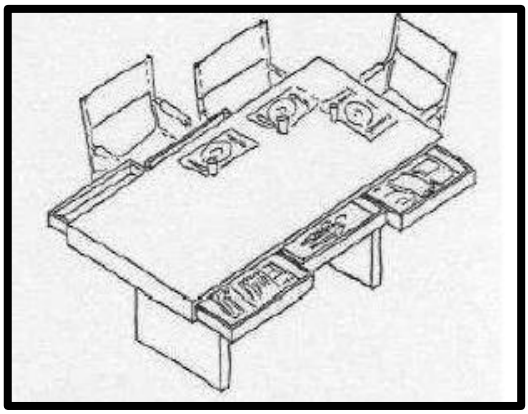

Şekil 4. 47 Depolama Çözümleri
URL-24
E.T. 26.07.2019

Şekil 4. 48 Depolama Çözümleri(Mack,1988)
Kaynak: Gölgedar,2011
E.T. 05.02.2018

Mutfak tasarımında bir diğer tasarım anlayışı ise masaların tabla kalınlığı artırılarak, çekmece sistemi ile tablayı Şekil 4. 49'da görüldüğü gibi depolama amaçlı kullanmaktır. Bu tasarım anlayışı Şekil 4. 50'de görüldüğü gibi çalışma masalarında da kullanılmaktadır.

Şekil 4. 49 Mutfak Masası Çözümleri (Brown,1993)
Kaynak: Gölgedar,2011
E.T. 05.02.2018

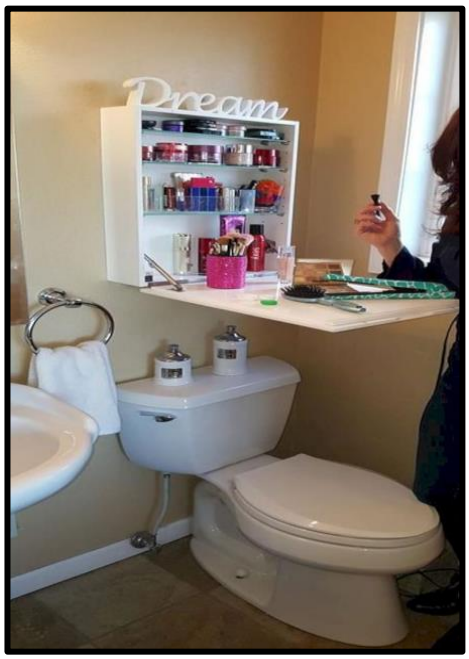

Şekil 4. 50 Çalışma Masası Çözümleri
URL-25
E.T. 26.07.2019

Akıllı ve pratik çözümlerin lavabo ve banyolarda ki tasarım anlayışı kısıtlı alanlardan dolayı kullanılmayan bölümleri depolama amaçlı kullanmaktır. Birkaç örnekle inceleyecek olursak bu tasarım anlayışında aşağıda görüldüğü gibi Şekil 4. 51'de peçetelik veya deterjan alanı ve Şekil 4. 52'de makyaj masası alanı olarak klozetin etrafında kullanılmayan alanlar değerlendirilmektedir.

Şekil 4. 51 Banyo Çözümleri
URL-26
E.T. 26.07.2019

Şekil 4. 52 Banyo Çözümleri
URL-27
E.T. 26.07.2019

Dar alandan dolayı tefrişlenemeyen çamaşır odası ayrı bir tefriş olarak değil de, bir modül içerisinde Şekil 4. 53'te görüldüğü gibi saklanan çamaşır makinesi ve katlanan ütü masası ile çözümlenmektedir. Ayrıca kurutma alanı olmayan dar alanlarda Şekil 4. 54'te görüldüğü gibi kayar mekanizma sistemi ile tavana saklanmaktadır.

Şekil 4. 53 Banyo Çözümleri
URL-28
E.T. 26.07.2019

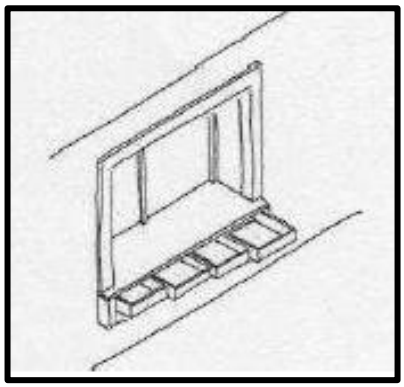

Şekil 4. 54 Banyo Çözümleri
URL-29
E.T. 26.07.2019

Akıllı ve pratik çözümlerde farklı bir tasarım anlayışında ise geniş denizliğe sahip pencere altları Şekil 4.55 ve Şekil 4.56'da görüldüğü gibi bölme olarak kullanılmaktadır.

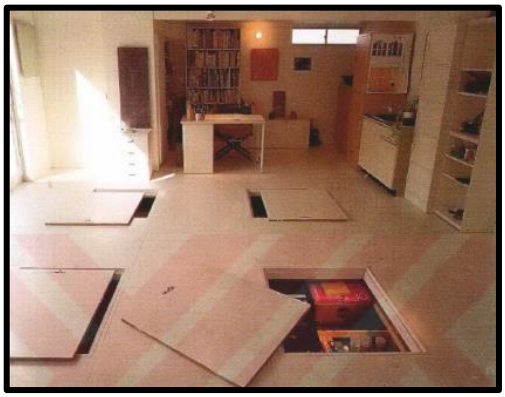
Şekil 4. 55 Depolama Çözümleri
URL- 30
E.T. 26.07.2019

Şekil 4. 56 Depolama Çözümleri(Brown,1993)
Kaynak: Gölgedar,2011
E.T. 05.02.2018

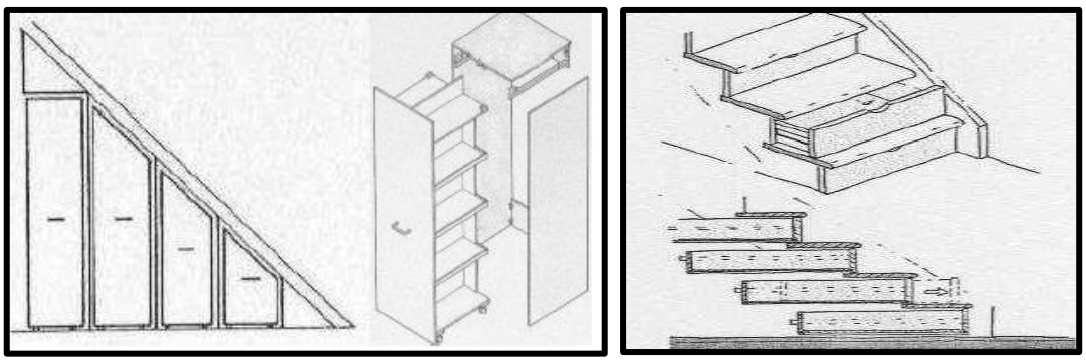
Akıllı ve pratik çözümlerin farklı kullanım yöntemlerinden bir diğeri ise döşeme ve merdiven altının işlevsel olarak kullanmaktır. Döşeme altının kullanımı daha çok

batılı ülkelerde ve Japonya'da rastlanan bir durum olmaktadır. Bu alanın kullanımı diğer çözümlerde olduğu gibi depolama amaçlı oluşturulmaktadır. Bu alan mekânın planlaması ve tasarımına göre değişiklik göstermektedir. Bir örnek verecek olursak Şekil 4.57'de görüldüğü gibi yüksek döşemeli mekanlarda gizli kapak sistemi ile boşluk kısımları depolama alanı olarak kullanılmaktadır.(Kürşat, 2006; Gölgedar,2011)

Şekil 4. 57 Döşeme Altı Çözümleri
Kaynak: Kürşat,2006
E.T. 05.02.2018

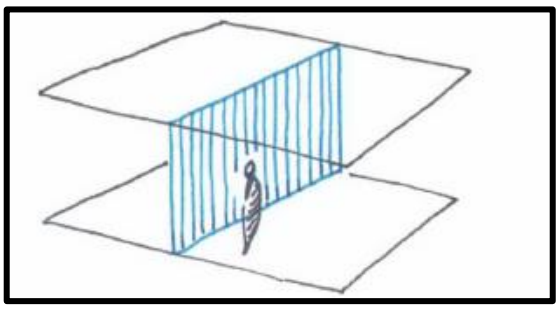
Merdiven altının kullanımı ise çok eski zamanlara dayanmaktadır ve günümüze kadar gelmiştir. 'Kutu merdiven' olarak adlandırılan aynı zamanda depolama amaçlı kullanılan bu fonksiyon, Japon mimarisinde, Japonların taşınabilir kutu oluşturmasından gelmektedir. Hem depolama hem de konutlarda üst katlara çıkmak amacıyla iki farklı fonksiyonlu kullanılan bu tasarımlar birçok katlı veya iç mekân yüksekliği fazla olan konutlarda kullanılmaktadır. Birkaç örnek verecek olursak mekânın durumuna göre değişen bu tasarım anlayışı Şekil 4. 58'de görüldüğü gibi merdiven altı ve basamakları depolama amaçlı kullanılmaktadır. (Kürşat, 2006; Gölgedar,2011)

Şekil 4. 58 Merdiven Altı Çözümleri
Kaynak: Gölgedar,2011
E.T. 05.02.201

4.5. Dönüşebilen Mekân

Konut iç mekânında planlama ve fonksiyonellik kullanıcın ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmekte ve değişiklik göstermektedir. Bu değişiklik mekânlarda işlevselliğe göre odak noktası veya mahremiyet göz önüne alınarak biçimlenmektedir. Bu fonksiyonel biçimle konut iç mekânında donatı elemanlarının hareketliliği ile bölünme eylemi ile sağlanmaktadır. Dönüşebilen mekân olarak adlandırılan bu tasarımlar hareketli tam, kısmi, yarı geçirgen veya tam geçirgen, ışık, renk, doku gibi fiziksel olmayan bölücüler şeklinde sınıflandırılmaktadır. Dolayısıyla bu bölümleme eylemi ile dar alanlı konut iç mekânı ihtiyaca göre yeniden tasarlamak ve işlevsel çeşitliliği sağlamak mümkün olmaktadır. (Kürşat,2006; Ölçer,2015) Dar alanlı konut iç mekânında kullanılan bu fonksiyonel çözüm, yaşanılan mekânlarda kullanıcının ihtiyacını karşılamıyorsa konut iç mekânında duvarların hareketliliği ile yer değiştirmesi veya yeniden duvar uygulaması yapılarak çözümlenmektedir. Günümüzde kullanılan bu tasarım anlayışı dar alanlı konutlarda eylem alanlarının çakıştırılması ile birden fazla işlevsellik kazandırılarak oluşturulmaktadır. Mekân planlanmasında Şekil 4. 59'da görüldüğü gibi tam bölücüler tuğla, betopan, alçı gibi yapı elemanları ile mekânı iki hacim oluşturacak şekilde bölmektedir.

Şekil 4. 59 Tam Bölücü Dönüşebilen Mekân
Kaynak: Kürşat,2006
E.T. 05.02.2018

Bu tam bölücüler ihtiyaca göre kayar mekanizmalı, bir niş içine gizlenen dolap veya bir pivot vasıtasıyla dönerek yer değiştiren hareketli fonksiyonel paneller olarak tasarlanmaktadır. Aşağıda birçok örneklerle inceleyeceğimiz bu dönüşebilen mekânlar da amaç eylem alanları çakıştırılarak mekânda verimliliği artırmaktır. Şekil 4.60 ve 4.61' de gördüğümüz dar hacimli konut için tasarlanan hareketli panel mekânı bir bölümünde yemek yemek eylemini gerçekleştirmek için diğer bölümünde ise oturma, yemek pişirme, yatma gibi yaşamsal faaliyetlerini gerçekleştirmek için mekânı ikiye

bölmektedir. Panel üzerinde birçok fonksiyonu barındıran bu sistem de raflarda depolama işlevini görmektedir.(Ölçer,2015; Gölgedar,2011)

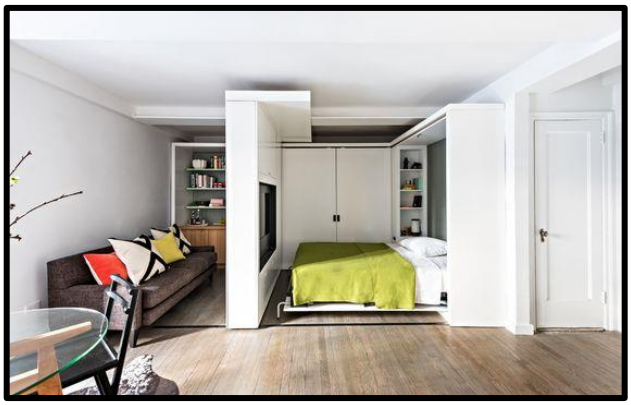

Şekil 4. 60 Dönüşebilen Mekân
URL-31
E.T. 28.07.2019

Şekil 4. 61 Dönüşebilen Mekân
URL-31
E.T. 28.07.2019

Sürgülü duvar olarak da adlandırabileceğimiz bu dönüşebilen mekân sistemini başka bir örnekle inceleyecek olursak Şekil 4.62'de görülüğü gibi dar alanlı bir mekânda hem oturma eylemini hem de yatma eylemini gerçekleştirmek için tavandan ve zeminden hareketli panelle iki farklı hacme dönüştürmektedir. Daha önce fonksiyonel mobilyalar başlığında incelediğimiz sabit hareketli yatak sistemi ile oturma alanı panel hareket ettirildikten sonra duvarda gizlenen bir mekanizma sistemi ile yatma eylemi alanına dönüşmektedir.

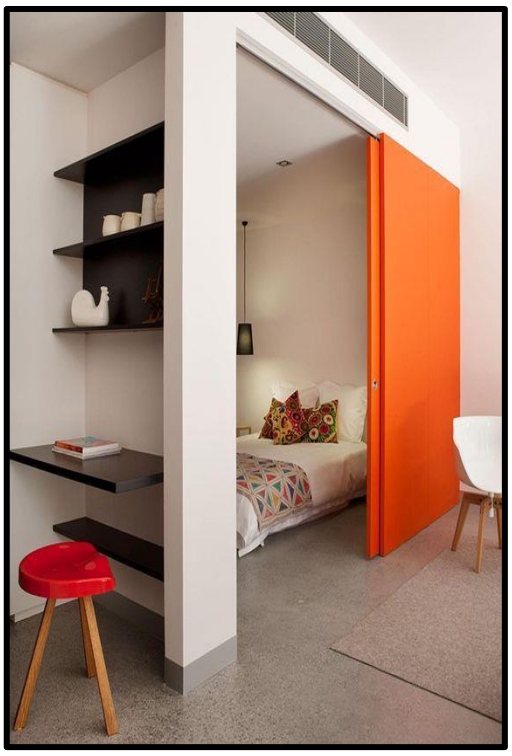
Şekil 4. 62 Dönüşebilen Mekân
URL-32
E.T. 28.07.2019

Diğer bir tasarım anlayışı ise yarı geçirgen veya geçirgen olmayan, kısmi, fiziksel olmayan bölücü donatı elemanlarının kullanımı ile sağlanmaktadır. Çoğunlukla hareketli olan bu bölücüler kaldırabilir veya toplanabilir özelliklere sahip olmaktadır. (Kürşat,2006;Gölgedar,2011) Aşağıda örneklere bakacak olursak Şekil 4.63'te görülen yarı geçirgen kayar mekanizma sistemi istenildiği zaman açıldığında mekân oturma alanı büyümekte ve çalışma odasına dönüşmektedir.

Şekil 4. 63 Dönüşebilen Mekân
URL-33
E.T. 28.07.2019

Diğer bir dönüşebilen mekân örneğine bakacak olursak Şekil 64'te görüldüğü gibi mahremiyeti sağlamak amacıyla sürgülü duvar sistemi ile yatma mekânını diğer hacimlerden ayıracak şekilde tasarlanmaktadır. Bu tür sürgülü duvar sistemine birçok örnek verilebilir. Aşağıda Şekil 4. 65'te görüldüğü gibi tv Ünitesi olarak tasarlanan donatı aslında bir sürgü sistemi ile açıldığında depolama alanına dönüştüğü görülmektedir. Bu tasarım anlayışında bu şekilde hem mekândan verim sağlanmakta hem de ihtiyaca göre birçok işlevi bir arada bulunduran fonksiyonel çözümler yapılmaktadır.

Şekil 4. 64 Dönüşebilen Mekân
URL-34
E.T. 28.07.2019

Şekil 4. 65 Dönüşebilen Mekân
URL-35
E.T. 28.07.2019

Bu tasarım anlayışı sadece oturma ve yatma eylemlerinde değil, mutfak ve banyolarda da uygulanmaktadır. Şekil 4.66'da gördüğümüz sürgü duvar sitemi ile bir niş içine gizlenen mutfak ihtiyaç duyulduğunda kayar mekanizması ile dönüşümü sağlanmaktadır. Bir diğer örnek de ise Şekil 4.67'de görülüğü gibi bir niş içinde toplanarak kayar mekanizma sistemi istenildiği zaman mutfağa dönüşümü sağlanmaktadır.

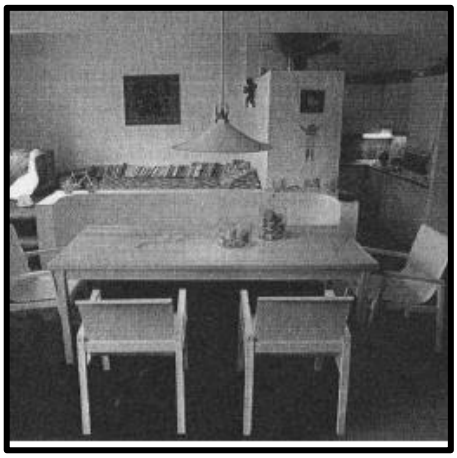

Şekil 4. 66 Dönüşebilen Mekân
URL-36
E.T. 28.07.2019

Şekil 4. 67 Dönüşebilen Mekân
URL-37
E.T. 28.07.2019

Kısmi bölücülere bir örnek verecek Şekil 4.68'de görüldüğü gibi yarı duvar sistemi ile mekânı çalışma ve oturma eylemi olarak iki farklı hacme bölerek iki farklı fonksiyonu gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu tasarım anlayışında ki amaç ise çakışan eylem alanlarında mekânda küçülme hissini uzaklaştırmaktır. Bu bölücüler sadece kısmi duvar ile değil kitaplık, koltuk gibi donatılar ile de sağlanmaktadır.(Gölgedar,2011)

Şekil 4. 68 Kısmi Bölücü (Mack,1988)
Kaynak: Gölgedar,2011
E.T. 05.02.2018

BÖLÜM 5. ALAN ÇALIŞMASI

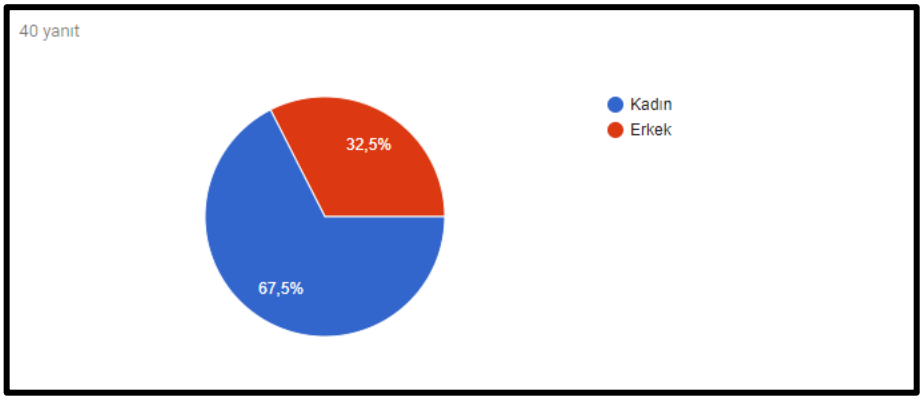
Bu bölümde tez içeriği göz önüne alınarak belirlenen sorular doğrultusunda dar alanlı konut olarak Kocaeli ve İstanbul'da bulunan dört farklı konut seçilerek, 40 kişiye 15 soruluk anket çalışması uygulanarak alan çalışması yapılmıştır. Anketin uygulandığı kullanıcılar seçilirken farklı şehir ve meslek gruplarına sahip olmalarına ve dar alanlı konutta oturmalarına dikkat edilmiştir ve buna göre alan çalışması yapılmıştır. Bu doğrultuda seçilen kullanıcı konutları 1+1 ve alt sınır olarak 40 metrekare, 65 metrekare, 70 ve 75 metrekare olacak şekilde konutlar belirlenmiştir.

Ankete katılım gösteren kullanıcılara yöneltilen sorular belirlenirken dar alanlı konut mekanının fonksiyonelliği ve alansal olarak yeterliliği göz önüne alınmıştır ve bu bağlamda kullanıcının düşüncelerini de ortaya çıkaran sorular oluşturulmuştur.(Bkz. Ek-A) Bu anket çalışmasında ki amaç ise; seçilen farklı şehir ve meslek gruplarına sahip bireylerin farklı metrekarelere sahip dar alanlı konutlarda mekânsal değerlendirme ile ortak sorununu ortaya çıkarmak, ihtiyaçları belirlemek, kullanıcı kesitini ve bireylerin dar alanlı konutlara bakışını belirlemektir. Ortak bir sonuca varmak için iki farklı şehir, dört farklı metrekare ve farklı kullanıcılar seçilmiştir ve sayı olarak fazla olmasa da istenilen sonuca varmak için veriler yeterli olmuştur. Amaçlardan bir diğeri ise farklı profiller olsa da bireylerin aynı sorunu yaşayıp yaşamadıklarını değerlendirmektir.

5.1. Alan Çalışması Anket Sonuçları

Soru-1 Genel Kullanıcı Profili / Cinsiyet

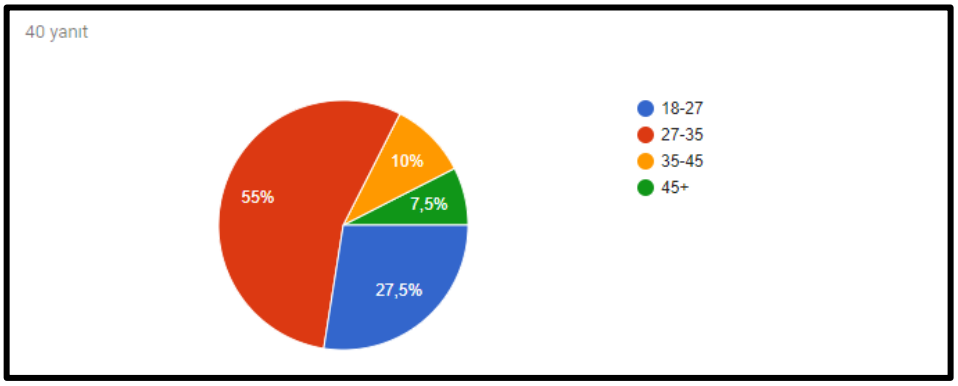
Tablo 5. 1 Dar Alanlı Konut Kullanıcı Cinsiyet Oranı

- Bu verilere bakılarak kullanıcı cinsiyet profilini çıkarak olursak; dar alanlı konutu %67,5 oranla kadınların, % 32,5 oranlar erkekleri tercih ettiği görülmektedir. Bu sonuç gösteriyor ki bu konut tipini yüksek oranda kadınlar tercih etmektedir.

Soru-2 Genel Kullanıcı Profili / Yaş

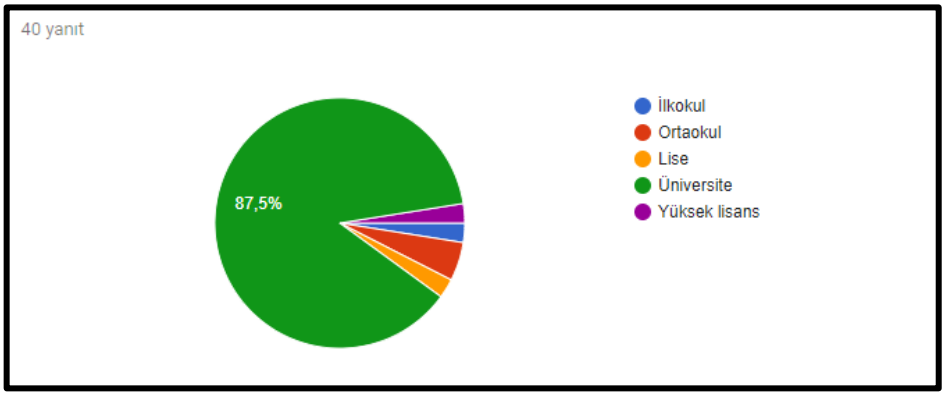
Tablo 5. 2 Dar Alanlı Konut Kullanıcı Yaş Oranı

- Bu verilere bakılarak kullanıcı yaş profili ; %27,5 ile 18-27 yaş, %55 ile 27-35 yaş, %10 ile 35-45 ve %7,5 ile 45 üstü bireylerin tercih ettiği görülmektedir. Bu sonuç gösteriyor ki dar alanlı konut yaş profili yüksek oranda 27-35 yaş arası bireyler tercih etmektedir.

Soru-3 Genel Kullanıcı Profili / Eğitim

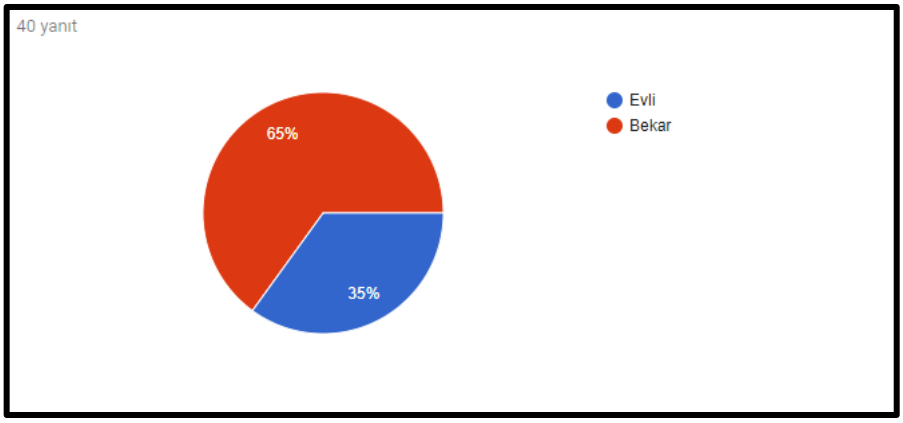
Tablo 5. 3 Dar Alanlı Konut Kullanıcı Yaş Oranı

- Bu verilere bakılarak kullanıcı eğitim profili; %2,5 oranla ilkokul , %5'lik oranla ortaokul, %2,5 oranla lise, %87,5 oranla üniversite ve %2,5 oranla yüksek lisans mezunu bireylerin tercih ettiği görülmektedir. Bu sonuç gösteriyor ki dar alanlı konutta yaşayan, ankete katılım gösteren bireyler yüksek oranda üniversite mezunu bireylerin tercih ettiği görülmektedir.

Soru-4 Genel Kullanıcı Profili / Medeni Durum

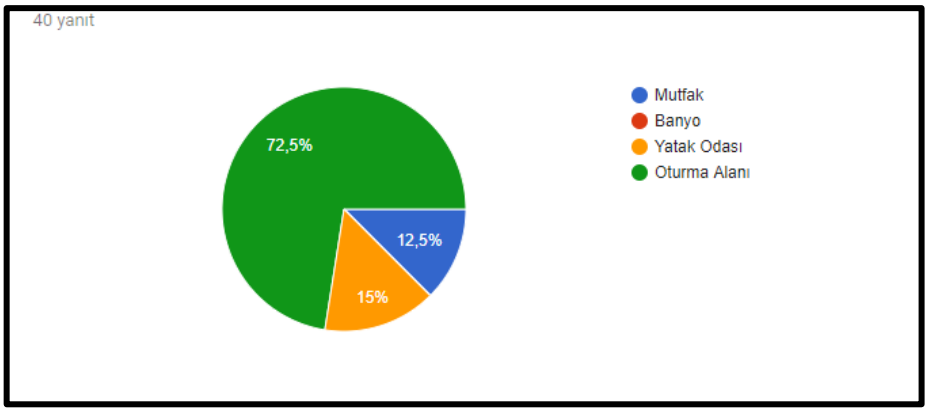
Tablo 5. 4 Dar Alanlı Konut Kullanıcı Medeni Durum Oranı

- Bu verilere bakılarak kullanıcı medeni durum profili çıkaracak olursak; %65 oran ile bekarların, %35 oranla evli bireylerin tercih ettiği görülmektedir. Bu sonuç gösteriyor ki dar alanlı konut tipini yüksek oranda bekârların tercih ettiği görülmektedir. Bu üç soruluk genel kullanıcı profili sorularından sonra fonksiyonellik ve alansal kullanım sorularına geçilmiştir.

Soru-5 Hangi alanda daha fazla zaman geçiriyorsunuz?

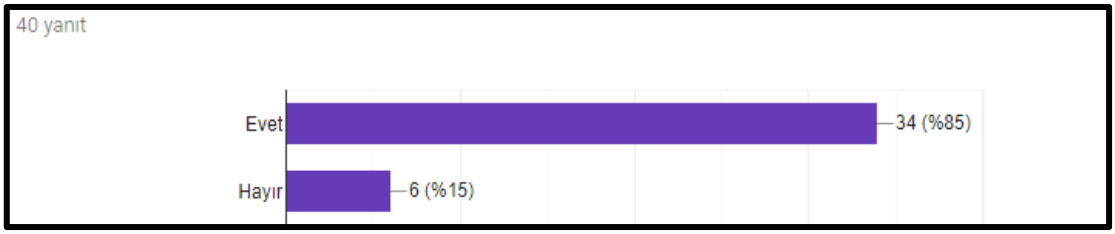
Tablo 5. 5 Dar Alanlı Konut Ortak Kullanım Alanı

- Dar alanlı konuttan en çok zaman geçirdiğiniz tablosu incelendiğinde; %72,5 oranla oturma alanı, %15 yatak odası ve %12,5 oranla mutfakda zamanda geçirdikleri görülmektedir. Bu sonuçda bize gösteriyor ki kullanıcılar yüksek oranda oturma alanında zaman geçirmeyi tercih etmektedir.

Soru-6 En fazla zaman geçirdiğiniz mekân ihtiyacınızı karşılıyor mu?

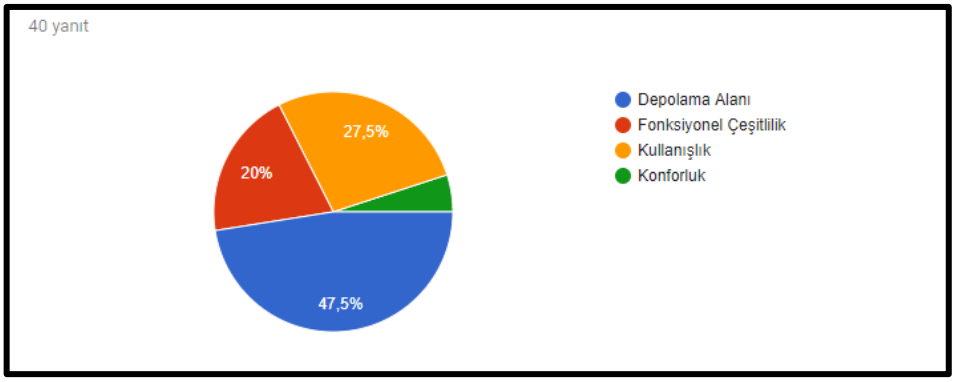
Tablo 5. 6 Dar Alanlı Konut Mekan İhtiyaç Durumu

- Dar alanlı konuttan en çok zaman geçirdiğiniz mekan sorusuna ek olarak , bu mekan ihtiyacınızı karşılıyor mu sorusu sorulmuştur. Tabloyu incelediğimizde %85 oranla evet, %15 oranla karşılamıyor cevabı alınmaktadır. %15 lik kısıma sebebi sorulduğunda ise genel olarak pratik olmadığı için ve yemek masası sığmadığı için kullanışlı bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Soru-7 Dar alanlı konut içinde en çok neye ihtiyaç duyuyorsunuz?

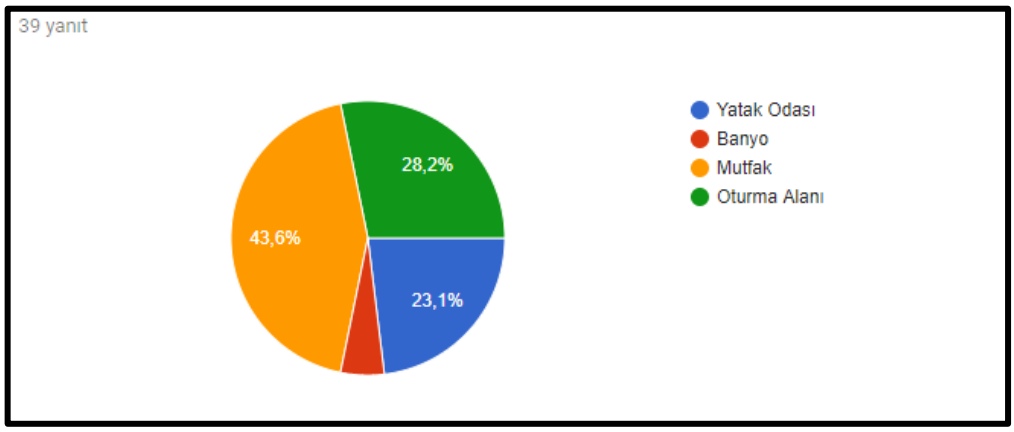
Tablo 5. 7 Dar Alanlı Konut Mekan İhtiyaç Durumu

- Dar alanlı konut içinde en çok neye ihtiyaç duyuyorsunuz sorusunun oluşturulma amacı ise; farklı metrekare ve kullanıcılar olsa da ortak sorun ortaya çıkarmak istenmektedir. Bu durumda tabloyu incelediğimizde %47,5 oranla depolama alanı, %27,5 oranla kullanışlık, %20 oranla fonksiyonel çeşitlilik, %15 oranla konforluğa ihtiyaç duyduğu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç gösteriyor ki kullanıcılar yüksek oranda depolama alanına ihtiyaç duymaktadırlar.

Soru-8 Hangi alanın daha kullanışlı olmasını isterdiniz?

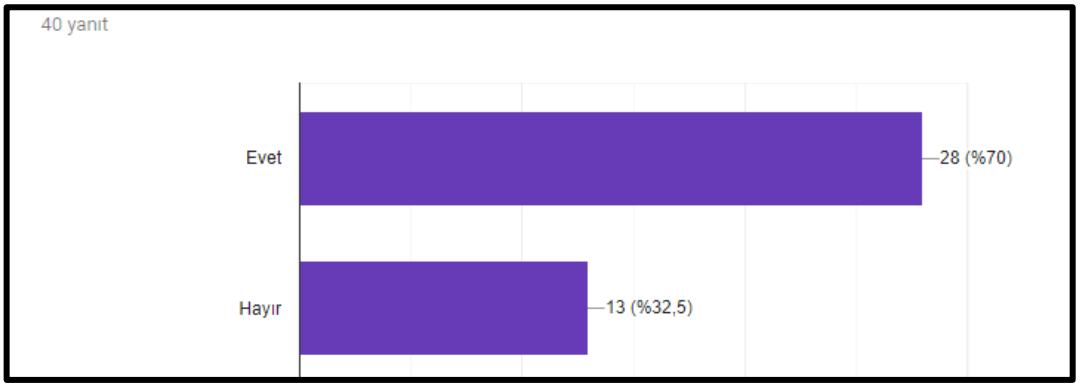
Tablo 5. 8 Dar Alanlı Konut Mekan Kullanımı

- Hangi alanın daha kullanışlı olmasını isterdiniz sorusu bir önce ki soru gibi ortak sorunu ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Tabloyu incelediğimizde %43,6 oranla mutfak alanlarının, %28,2 oranla oturma alanı , %23,1 oranla yatak odalarının daha kullanışlı olması istenildiği görülmektedir. Bu sonuç bize gösteriyor ki dar alanlı konut kullanıcıları yüksek oranda mutfağın kullanışlı olmasını istemektedirler.

Soru-9 Sosyal alana ihtiyaç duyuyor musunuz?

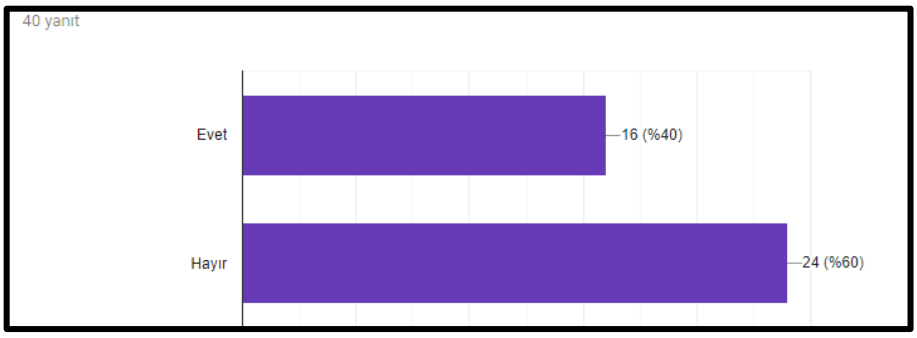
Tablo 5. 9 Dar Alanlı Konut Sosyal Alan İhtiyacı

- Bu soruda ki amaç ise dar alanlı konutlarda ayrı bir çalışma odası dahi yapılamadığı halde mekan içinde sosyal bir alana ihtiyaç duyuluyor mu sorusuna cevap aramaktır. Tabloyu incelediğimizde %70 oranla ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Soru-10 Alanlar donatı olarak yeterli mi?

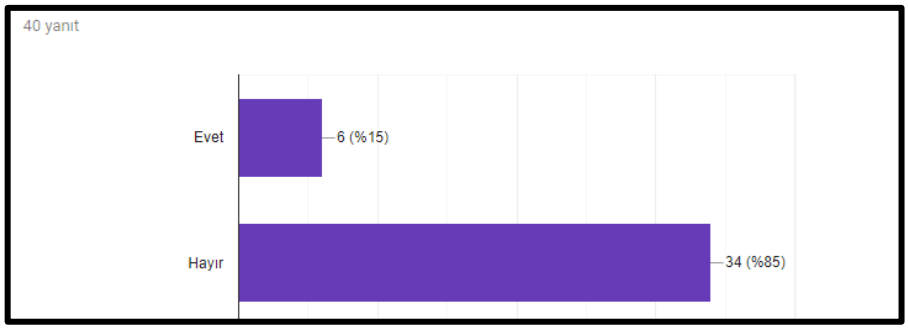
Tablo 5. 10 Dar Alanlı Konut Donatı Yeterliliği

- Dar alanlı konut donatı yeterliliği tablosunu incelediğimizde, %60 oranda donatıların yeterli bulunmadığı görülmektedir. Bu sonuç gösteriyor ki farklı mekanlar dahi olsa konutlar donatı olarak yetersiz kalmaktadır.

Soru-11 Tüm alanlar fonksiyonel mi ?

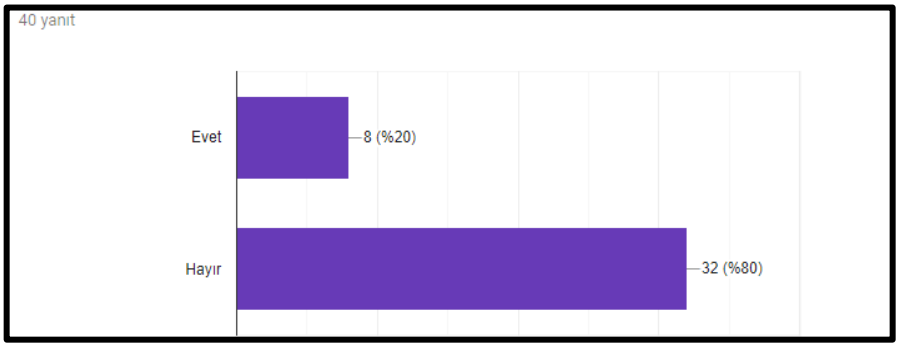
Tablo 5. 11 Dar Alanlı Konut Fonksiyonel Durumu

- Dar alanlı konut fonksiyonellik tablosu incelendiğinde ; %85 oranla fonksiyonel olmadığı sonucuna varılmaktadır. Bu sonuç gösteriyor ki farklı metrekarede mekanlar dahi olsa konutların fonksiyonel olmadığı görülmektedir.

Soru-12 Depolama alanı yeterli mi?

Tablo 5. 12 Dar Alanlı Konut Depolama Durumu

- Dar alanlı konut depolama durumu tablosu incelendiğinde , kullanıcıların %80 oranla depolama alanını yeterli bulmadığı görülmektedir. Bu sonuç da bize gösteriyor ki farklı şehir ve metrekarelere sahip olsa da dar alanlı konutlarda depolama alanı ortak bir sorun teşkil etmektedir.

5.2. Bölüm Değerlendirmesi

Dar alanlı konut kullanıcılara yöneltilen onbeş sorunun son üç sorusu sözlü olarak görüşülmüştür. Bu sorular dar alanlı konutu tercih etme sebepleri, isteyerek mi yoksa bir zorunluluktan mı kaynaklı olduğu şeklinde soruları içermektedirler. Son görüşmede ise kullancıların düşüncelerine yer verilmiştir, eklemek istedikleri bir şey olup olmadığı sorulmuştur. Bu verileri incelediğimizde; kırk kişiden oluşan kullanıcı profilinin yirmi yedisi zorunluluktan tercih ettiğini ,diğer kullanıcılar ise isteyerek tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Dar alanlı konutu tercih etme sebebine bakacak olursak; bir kısmı maddi durumdan bir kısmı ise işten dolayı isteyerek tercih ettiği görülmektedir. İşten dolayı tercih edenler ise oturma, yatak odası mekanlarının alansal olarak yeterli fakat depolama alanı olarak yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Kullancıların yüksek oranda ise dar alanlı konutların kullanışlı olduğundan tercih ettiklerinden fakat fonksiyonel olmadığını belirtmişlerdir. Bu anket çalışmasında ortaya çıkan sorunlara uygulamalı olarak benzer bir örnekle destekleyecek olursak; kulllanıcaların bu söylemlerine göre benzer sorunlarla karşılaşan Bursa'da 1+1 40 metrekare konutta yaşayan meslektaş çiftimiz kendi ihtiyaçlarını belirledikten sonra özellikle depolama sorunu göz önüne alarak mekanın herbir alanını nasıl daha verimli kullanabilirizden yola çıkarak tasarladıkları konutta bu sorunlara çözüm önerisi sundukları görülmektedir. Mekanda ilk başta kendi kullanıcı profillerini belirledikten mahremiyet ve konuk olgularını da göz ardı etmeden optimum alanda maksimum fayda sağlamak için fonksiyonel çözümlere başvurdukları görülmektedir. (Video için Ek-A Url-38)

Şekil 5. 1 Bursa 40 Metrekare Konut Örneği (Şekil Oluşturma Kendisi)
URL-38
E.T. 10.08.2019

BÖLÜM 6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüz şartlarında giderek artan nüfus ve kentleşme oranının yüksek seviyelere doğru ilerlemesi, artan konut ihtiyacına cevap nitelikli dar alanlı yani küçük metrekareli konutların ortaya çıkmasından hareketli başlayan bu tezde küçülen mekanlarda, iç mekanı nasıl daha verimli kullanabiliriz sorusundan yola çıkılarak teze yön vermesi sağlanmıştır ve yapılan anket çalışmasıyla desteklenmiştir. Kentleşme oranının ve nüfusun artmasıyla özellikle büyükşehirlerde yaşayan insanlar için yapı alanlarının daralması konut ihtiyacını karşılaması amacıyla dar alanlı konut yapılarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Alan kısıtlaması olduğundan dolayı hem küçük arazilere hemde çok katlı binalarda sayıca fazla olan dar alanlı konutlar sığdırılmaktadır. Ancak kullanıcın ihtiyacına göre değişen bu konutlarda iç mekan tasarımı kullanıcıya göre şekillenmekte ve yaşamanı etkilemektedir. Bu tezde küçülen mekanlarda kullanıcın ihtiyacını karşılayacak fonksiyonel çözümler; kullanışlık, konforluk ve kompaktlık göz önünde bulundurularak ele alınmıştır.

Yapılan anket sonuçları ve değerlendirmeler göz önüne alındığında baktığımızda farklı yaşam koşulları ve kültürel farklılıklar konut biçimi üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Yurt dışında dar alanlı konutları incelediğimizde 10 metrekare dahi uygulanan fonksiyonel çözümlerle yaşam sağlandığı görülmektedir. Fakat ülkemizde incelediğimizde dar alanlı konutların ana kriterlerinden birini oluşturan İmar Yöneltmeliğine göre 1+1 ve 27,5 metre kare sınırı bulunmaktadır. Kullanıcının da ihtiyaçları belirlendiğinde bu tür konutlarda hem normal konutlardan hem de kendi aralarında farklılıklar olduğu görülmektedir. Çünkü hem kültürel ve toplumsal farklılıklar hem de geçmişten günümüze türk konut kültürünü incelediğimizde alışkanlıkların farklı olduğu, buna göre iç mekanın şekil aldığı görülmektedir. Yapılan alan çalışması ile de anket sonuçlarına göre dar alanlı konut toplumsal yapımıza uygun bir konut sistemi olmadığı görülmüştür. Çünkü bizim kültürümüze baktığımızda kalabalık ailelerin olduğu toplumsal bir yapı ve geniş metrekareli konutlara sahip olduğumuz görülmektedir. Fakat toplumsal yapımız artan nüfus ve kentleşmeyle özellikle metropol şehirlerde iç mekanların küçülmesi engel olamamıştır. Dört farklı site ve 40 hane üzerine yapılan anket sonuçlarına baktığımızda yüksek oranda bekar veya öğrenci olan, kadın kullanıcıların işe yakınlığı, maddi durum ve kullanışlı olduğundan tercih ettiği görülmektedir. Fakat bu kullanıcılarında yine anket sonuçlarına göre mekanda fonksiyonellik olmadığı, özellikle depolama alanının ve donatıların yetersiz olduğu ortak

sorunlara, oransal olarak farklılık gösterse de yüksek oranda oturma alanında zaman geçirdikleri, mutfağın daha kullanışlı olmasını istedikleri ve sosyal alana ihtiyaç duydukları sonucuna varılmıştır.

Dar alanlı konut tasarımı yapılırken küçülen mekanlarda kullanıcı alışkanlıkları, beklentileri ve ihtiyaçları kişiden kişiye değişmektedir ve bunu kullanıcıya yansıtmak tasarımcı için önemli bir nokta olmaktadır. Kültürel farklılılar, kişisel ihtiyaçlar ve ortak sorunlar göz önüne alınarak mekan tasarımı yapılırken tasarımcı fonksiyonel çözümlere başvurmaktadır. Alanlar kısıtlı olduğundan dolayı önemli olan ana kriter mekanın hangi amaca hizmet edeceği ve optimum alanda maksimum fayda sağlamak olduğundan dolayı tasarım yapılırken her bir mekanı ayrı ayrı ve daha sonra mekanlar arası geçişin nasıl sağlanacağı, sadece metre kare bazında değil hangi fonksiyonel çözümleme yapılacağı düşünülerek tasarımcı tasarlanmalıdır. Tasarımcının dikkat etmesi gereken önemli bir ana kriterde; fonksiyonel çözümleme yaparken amaç tek bir işleve cevap veren iç mekanı bir çok işleve cevap veren mekan haline getirmektir. Bu fonksiyonel çözümleme mekanda kompkatlık, kullanışlık, konforluk, ekonomik durum , kalite ve sürdürülebilirlik ele alınarak ihtiyaca yönelik işlevsel olarak tasarlanmaktadır. Bu durumda ki en önemli nokta donatı elemanları olmaktadır. Çünkü fonksiyonel çözümler bu donatılar üzerinde çözümlenmesi sağlanmaktadır. Bu sayede iç mekanda bir donatı içinde birçok ihtiyaca veren mobilyalar tasarlanmaktadır. Orneğin anket sonuçlarından da yola çıkarak en çok depolama sorunu yaşanayan kullanıcılara bir oturma elamanının kolçakları dolap olarak kullanılmaktadır. Dar alanda sadece fonksiyonel dönüşüm sadece bir çok işlevi barınmasına ek olarak az alan kaplamaktadır. Örnek verecek olursak gün içinde oturma elamanı olarak kullanılan donatı kayar mekanizma sistemi ile yatağa dönüşmektedir.

Daralan mekanlarda anket çalışmasıyla da görülmektedir ki insan yaşamanı zorlaştırmaktadır. Fakat tasarımcı dar alanlı konutlarda akıllı fonksiyonel çözümler ile ihtiyacı doğru belirlediği ve çeşitli gereksinimlere cevap verecek şekilde tasarlandığı zaman mekan daha yaşanabilir hale gelecektir. Böylelikle ilk başta kullanıcı kimliği ve gereksinimi iyi analiz edilmeli ve dar alanlı konut birimleri belirlendikten sonra birimler arası ilişkiye dikkat edilmelidir. Birimler arası geçiş yapılırken de donatı elemanlarının birden çok amaca hizmet edecek şekilde hareketli ve dönüşebilen işlevsel mobilyalar olacak şekilde tasarlanmalıdır. Tasarım yapılırken sadece metrekare olarak değil hacimsel olarakda çözümleme yapılmasına dikkat edilmelidir. Her bir donatı elemanı tasarlanırken küçük bir alanı dahi depolama amaçlı kullanılacak şekilde tasarlanmalıdır.

EK'LER

EK-A İnternet Kaynakları

URL -1 https://homishome.com/2019/05/27/49-best-wardrobe-in-your-bedroom/

URL -2 http://bellroad.1px.kr/13155

URL -3 https://yasamx.com/farkli-modellerle-gizli-mobilya-kapilar/

URL- 4 https://accessories.securityhomesystem.net/2019/06/07/holz-schreibtisch-modern-wandmontiert/

URL- 5 https://homedecor0.cf/2019/03/07/lits-escamotables-et-lits-mezzanines-meubles-gain-de-place-espace-loggia/

URL- 6 https://homishome.com/2019/06/24/49-amazing-diy-murphy-beds-ideas/

URL- 7 http://bridge.cipher-toptrendpin.club/?p=2202

URL- 8 https://www.treehugger.com/kitchen-design/kitchoo-mini-kitchen-unit.html

URL- 9 https://hoomdsgn.com/2019/03/31/38-enchanting-kitchen-design-ideas-for-small-spaces/

URL- 10 https://rockindeco.com/2528/60-creative-folding-bed-ideas-home-space-saving/saving-space-with-creative-folding-bed-ideas-47/

URL- 11 https://johnstrand-mk.co.uk/space-saving-product/italian-hideaway-kitchen-ith580/

URL- 12 http://www.allanwexlerstudio.com/projects/parsons-kitchen

URL- 13 https://www.dekorcenneti.com/modern-yatak-odasi-dolap-modelleri.html

URL- 14 https://www.decobaz.com/cok-amacli-dolaplarla-evinizde-kolaylik-saglayin/cok-amacli-dolaplarla-evinizde-kolaylik-saglayin-17/

URL- 15 https://diyroomideas.win/transforming-small-bathrooms-in-just-6-easy-steps/

URL- 16 https://www.google.com.tr/search?q=masa+tasar%C4%B1mlar%C4%B1&espv=2&biw=685&bih=619&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=g8KYVNr0JpLcaMqwgOgP&ved=0CAYQ_AUoAQ#facrc=_&imgdii=_&imgrc=_

URL- 17 https://www.enguzeldekor.com/cok-amacli-tasarim-koltuk-modelleri/cok-amacli-koltuk-21/

URL- 18 https://gardendesign0.cf/2019/02/08/doppelbett-bett-gestell-mit-schubladen-180x200-kiefer-massiv-holz-gelaugt-geolt/

URL-19 https://designbuzz.com/inventor-of-the-blow-molded-table-renovates-on-the-folding-tables-again/

URL- 20 https://homeacces.piclodge.com/home-accessories/28-amazing-ergonomic-kitchens-design-ideas-amazing-design-ergonomic-ideas/

URL- 21 https://www.thertastore.com/countertops-and-accessories/45-tall-filler-pullout-organizer-with-wood-adjustable-shelves-tall-pantry-accessories-use-two-for-96-tall-fillers-or-one-combined-with-one-432-tf39-6c-for-90-tall-fillers.html

URL- 22 https://www.kitchenfashions.ca/pullouts

URL- 23 https://homeacces.piclodge.com/home-accessories/dark-gray-shaker-style-kitchen/

URL- 24 https://www.mykinglist.com/media/764274999244319044

URL- 25 https://design-milk.com/risko-drawing-desk-by-digitalab-for-viarco/risko-drawing-desk-digitalab-viarco-1a/

URL- 26 https://dekor.bestpins.website/2019/06/18/picante-2-eiche-natur-mini-raumteilerschrank-eiche-mini-natur-picante-r/

URL- 27 https://www.futuristarchitecture.com/32392-tiny-house-furniture-ideas.html

URL- 28 https://idea.mobeltrends.com/sectional-laundry-room-w-d-composition-4-by-arcom/

URL- 29 http://augmented.cipher-toptrendpin.club/?p=6370

URL- 30 http://www.fikrinizolsun.com/degerli-esyalari-iyi-gizleme-yontemleri/

URL- 31 http://www.home-designing.com/2014/11/small-apartment-uses-movable-shelving-to-create-endless-design-combinations

URL- 32 https://makespace.com/blog/posts/sliding-storage-wall-micro-apartment-nyc/

URL- 33 http://www.milliyet.com.tr/pembenar/galeri/kucuk-evler-icin-dekorasyon-onerileri-2168874

URL- 34 https://conexaodecor.com/

URL- 35 https://www.farklifarkli.com/etkileyici-yenilikci-15-modern-yatak-odasi-dolabi/

URL- 36 http://fancyhomedecors.com/2019/06/26/31-what-everybody-dislikes-about-minimalist-hidden-kitchens-and-why/31-what-everybody-dislikes-about-minimalist-hidden-kitchens-and-why_116#main

URL- 37 https://www.remodelista.com/posts/5-favorites-minimalist-concealed-kitchens/

URL- 38 https://www.youtube.com/watch?v=y1cfSFU8Hss&feature=youtu.be

EK-B Dar Alanlı Konut Anket Soruları

Gebze Kent Konut Anket Çalışması

Dar Alanlı Konut Alan Çalışması

1. **Genel Kullanıcı Profili / Cinsiyet**
   Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.
   - ◯ Kadın
   - ◯ Erkek

2. **Genel Kullanıcı Profili / Yaş**
   _____

3. **Genel Kullanıcı Profili / Eğitim Durumu**
   Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.
   - ◯ İlkokul
   - ◯ Ortaokul
   - ◯ Lise
   - ◯ Üniversite
   - ◯ Diğer: _____

4. **Genel Kullanıcı Profili / Medeni Durumu**
   Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.
   - ◯ Evli
   - ◯ Bekar

5. **Dar alanlı konutu tercih etme sebebi?**
   Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.
   - ◯ İş
   - ◯ Alansal Yeterlilik
   - ◯ Fonksiyonellik
   - ◯ Konforluk
   - ◯ Kompaktlık
   - ◯ Diğer: _____

6. **Hangi alanda daha fazla zaman geçirliyorsunuz?**
   Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.
   - ◯ Mutfak
   - ◯ Banyo
   - ◯ Yatak Odası
   - ◯ Oturma Alanı

7. **En fazla zaman geçirdiğiniz mekan ihtiyacınızı karşılıyor mu? Neden?**
   Uygun olanların tümünü işaretleyin.
   - ☐ Evet
   - ☐ Hayır

8. **Dar alanlı konut içinde en çok neye ihtiyaç duyuyorsunuz?**
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ◯ Depolama Alanı
- ◯ Fonksiyonel Çeşitlilik
- ◯ Kompaktlık
- ◯ Konforluk
- ◯ Diğer: _____

9. **Hangi alanın daha kullanışlı olmasını istərdiniz?**
Yalnızca bir şıkkı işaretleyin.

- ◯ Yatak Odası
- ◯ Banyo
- ◯ Mutfak
- ◯ Oturma Alanı

10. **Sosyal alana ihtiyaç duyuyor musunuz?**
Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

11. **Alanlar donatı olarak yeterli mi?**
Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

12. **Tüm alanlar fonksiyonel mi, varsa neresi?**
Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Diğer: _____

13. **Depolama alanı yeterli mi?**
Uygun olanların tümünü işaretleyin.

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

14. **Dar alanlı konut istəyərək mi tercih edildi yoksa bir zorunluluktan kaynaklı mı ?**

_____

15. **Eklemek istədiğiniz bir şey var mı?**

_____

_____

_____

KAYNAKÇA

Açıcı, Funda Kurak. "İç Mekan Örgütlenmesinde Sınır Ögeleri: Post Modern ve Minimal Mekanlar," 2006.

Açıcı, Öğr. Gör. Dr. Funda Kurak. "İç Mekand Sınır Ögeleri," ss. 7-9, 2015.

Ak, Ezgi. "Bilgisayar Teknolojisi Eşliğinde Mekan Kavramının Dönüşümü- Yeni Mekan Tanımı ," s. 5, Haziran 2006.

Aksu, Levent. "Dünyada ve Türkiyede Nüfus Analizleri," 2011.

Allan Wexler Studio. "Allan Wexler," *http://www.allanwexlerstudio.com/projects/parsons-kitchen*. 1994.

Altan, Yrd. Doç.Dr. İlhan. "Mimarlıkta Mekan Kavramı," **Dergi Park**. ss. 75-88, [t.y.].

Araş. Gör. M. Özgür Yanardağ, Araş. Gör. Ürün Özgen. "Nüfus Kavramı ve Türkiye'de Nüfusun Gelişim Sürecinin Değerlendirilmesi," **Mevzuat Dergisi**. *https://www.mevzuatdergisi.com/2003/06a/02.htm*. 2003.

Ataş, Hale Durmuş. "Georgıan Dönemi İç Mekan ve Mobilya ," ss. 7-9, Kasım 2015.

Balaban, Eda. "İç Mekanın İç Mekan Değişkenleri Bağlamında Tinsel İrdelenmesi," ss. 26-28, Eylül 2014.

Balcı, Doç. Dr. Yusuf. "Türkiye'de Konut Sorunu," [t.y.].

Barutçular, Tülin. "2000'li Yıllarda Üst Gelir Grubu Konutlarında Kullanıcı Memnuniyeti : Ataköy Örneği," s. 7, Haziran 2018.

Bayat, Duygu. "Gelişmekte Olan Ülkelerde Nüfus Sorunu ve Türkiye Örneği," ss. 11-24, 2010.

Beria Günal, Nur Esin. "İnsan – Mekân iletişim modeli bağlamında konutta psikososyal," **itüdergisi/a**. ss. 19-30, 2007.

Bozkurt, Nebi. "Nüfus," **İslam Ansiklopedisi**. *https://islamansiklopedisi.org.tr/nufus*. 2007.

Bulhaz, Burçak. "Küçük Konutlarda İç Mekan Analizi: Ankara'da İki Konut Örneği ," 2014.

Coğrafya Bilimi. "Nüfus Nedir, Nüfus Ne Demektir ," *http://www.cografyabilimi.gen.tr/nufus-nedir-nufus-ne-demektir/*. 2017.

Degasis, Megi. "Konut Alanı- Yaşam Alanı İlişkisi," Haziran 2006.

Dikeç, Işılay. "Küçük Konutların İç Mekan Tasarımında İşlevsellik Bağlamında Esneklik: Nef Flats Levent 163 Örneği," 2013.

Dinçer, Özgür. "Mimari Mekan Organizasyon Sürecinde Mekansal Hemyüzey Birleşim ve Entegrasyon Kavramlarının Analizi ," Mayıs 2005.

Doğan, Seniye. "Cumhuriyet Döneminde Türkiye Nüfusunda Meydana Gelen Değişimler ve Okul Öncesi Eğitim Sisteme Yansımaları," s. 42, 2015.

Durna, Aynur Gökalp. "Kentsel Kamusal Alanın İç Mekan Sürekliliği ve Toplumsal Kimlik," 2011.

Erdönmez, Hilal. "Türkiye'de Konut Sorunu ve Konut Finansmanı," 2007.

Ertek, Hakan. "İç Mekan Temel Tasarım İlkelerine Bir Yaklaşım ," s. 1 , Haziran 1994.

Esmeray, A.Aydın. "Türkiye' de Konut Sorununa Bir Çözüm Olarak Konut Kooparatifçiliğinin Gelişimi ve Türk Konut Politikasındaki Yeri ," ss. 4-7, 1996.

Fişek, Prof. Dr. Nusret. "Dünyada ve Türkiyede Nüfus Sorunu," **Hekimler İçin Aile Planlaması El Kitabı**: 1. Ankara: 1983.

Geray, Prof. Dr. Cevat. "Türkiye de Küçük Konut Üretimine Yönelmeliyiz," *Çağdaş Konut ve Kentsel Çevre Arayışları ODTÜ Kam Sempozyumu* : 37. Ankara : 1988.

Gezer, Yüksel. "Dar Alanlı Konut Mekanlarında Kullanılan ve Fonksiyonel Esneklik Gösteren Mobilyalar," Kasım 2014.

Gökburun, İbrahim. "1950-2015 Yılları Arasında İstanbulda Nüfus Hareketleri ," s. 38, 2017.

Gölgedar, Cihan. **Küçük Konut Mekanları Kapsamında Kısıtlı İç Mekan Tasarım İlkelerinin İncelenmesi**. ss. 6-7, 2011.

Gölgedar, Cihan. "Küçük Konut Mekanları Kapsamında Kısıtlı İç Mekan Tasarım İlkelerinin İncelenmesi," 2011.

Gür, Şengül Öymen. "Mekan Örgütlenmesi," 1995.

İmo. ""Türkiye 'de Konut Sorunu ve Konut İhtiyacı'' Raporu," *http://www.imo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=628&tipi=4&sube=0*. 2011.

Kahveci, Gül. "Kentsel Değişim ve Konut: Trabzon Yenimahall," Şubat 2018.

Kahya, Lara. "Modernizm Bağlamında Günümüz Türk İç Mekan Tasarımına Bir Yaklaşım ," s. 6, 2017.

Karamehmetoğlu, Aslı. "Küçük Metrekarede Toplu Konutun Gerekliliği ve İç Mekan Düzenlenmesinde Kullanılan Donatım Elemanlarının Saptanması," ss. 19-20, Eylül 1990.

Kent Konut. ''Kent Konut,'' *http://www.kentkonut.com.tr/modul/projeler/acilis?id=32*. [t.y.].

Kerim, Ethem. "Türkiye'de Nüfusun Tarihsel Gelişimi(1923-1990)," 1997.

Kuban, Doğan. **Mimarlık Kavramları**. Yem Yayınları, 2018

Kürşat, Şebnem. "Küçük Konutlarda İç Mekan Tasarım Yöntemleri ve Uygulama Örnekleri," Mayıs 2006.

Mutdogan, A. Selin. "Çok Katlı Konut Yapılarında Sürdürebilirİç Mekan," 2011.

Nkfu. "Dünya Nüfusunun Tarihsel Süreçteki Değişimi," *http://www.nkfu.com/dunya-nufusunun-tarihsel-surecteki-degisimi/*. 2014.

Nüfus Nedir. "Nüfus Nedir ," *http://nufus.nedir.org/*. [t.y.].

Nüfus Nedir. "Nedir," *https://www.nedir.com/n%C3%BCfus*. .

Öcal, Gülsüm. "Konut İç Mekan ve Donatı Elemanlarında Esnek ve Değişebilir Tasarım Yaklaşımları ," Haziran 2001.

Ölçer, Eda. "Kinetik Mimari Kavramı ve İç Mekan Tasarımına Etkileri," 2015.

Özçelik, Özer. "Concepts That Shaped The Design Of Transformable Furniture ," ss. 325-333, 2016.

Özçelik, Özer. "Dar Mekan Perspektifinden Özgün Sehpa ve Sandalye Tasarımları ," **İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi**. ss. 289-300, [t.y.].

Özdemir, İlkay. "Mimari Mekanın Değerlendirilmesinde Mekan Örgütlenmesi Kavramı: Konutta Yaşama Mekanları," Ocak 1994.

Özgür, Ertuğrul Murat. "Nüfus Dinamikleri, Çevre ve Sürdürebilirlik ," **Coğrafi Bilimler Dergisi**. s. 2 , 2017.

Özkan, Ayşen. "İç Mekan Tasarımı Kuram ve Yöntemleri Işığında Günümüz İç Mekan Tasarımcıları ve Tasarım Anlayışlarına Bir Yaklaşım," s. 4, 2007.

Özturan, Özgü. "Teknolojik Gelişmeleri İç Mekan Biçimlenişine Etkisi," ss. 126-135, [t.y.].

Palu, Meltem. "Nüfusun Ülkeler İçin Önemi ve Nüfus Artışı," **Bilgi Ustam**. *https://www.bilgiustam.com/nufusun-ulkeler-icin-onemi-ve-nufus-artisi/*.

Resmi Gazete. "İstanbul İmar Yönetmeliği," *http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/05/20180520-4.htm*. 2018.

Saraç, Hüseyin. "Nüfus Politikaları ve İlahi Dinler'deki Uygulama," s. 6, 1992.

Tabak, K. Sinan. "Türkiye Nüfusun Yapısı ve Tarihi Gelişimi ," 2000.

Telli, Didem. "Konutun Toplu Konuta Evrimi ve Toplu Konut ," Mayıs 2010.

Tuncel, Ahu. "Mobil Konutlarda İç Mekan Organizasyonu ve Mobil Mekanların Tarihsel Süreci," Ocak 2007.

"Türk Dil Kurumu ," *http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c3301b6af4250.37824975*. [t.y.].

Türk Dil Kurumu. "Türk Dil Kurumu," *http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=204121*.

Türk Dil Kurumu. "TDK ," *http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c4952a213b6c3.79919101*. [t.y.].

Türk Dil Kurumu. "Türk Dil Kurumu ," *http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=204121*. [t.y.].

Üst, Selin. "Konutlarda İç Mekan İle Mobilya Etkileşimi Bağlamında Mobilyaya Dair Özelliklerin İncelenmesi," **STD**. ss. 103-118, 2015.

Yakar, Mustafa. "21. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Türkiye Nüfusunda Ne Değişti," **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**. ss. 382-401, 2012.

Yılmaz, Prof. Dr. Cevdet. "Dünya Nüfusunun Tarihsel Gelişim Seyri ve Günümüzde Ulaştığı Boyut," **Dernekler Dergisi**. ss. 40-43, 2013.

Yılmaz, Abdurrahman. "Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri," s. 3, 2014.

Yurttaş, Neşe Başak. "İç Mekan Tasarımında Tema Kavramı Tematik Mekan Olgusunun Örnekler Üzerinde Analizi ," Ocak 2010.

Yüksek Fen Kurulu Kararları. "T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ," *https://yfk.csb.gov.tr/yuksek-fen-kurulu-kararlari-i-81847*. 2005.

Zevi, Bruno. "Architechure as Space, How to Look at Architecture," 1957.